

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ROMERIO UNIVERSITETAS
IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
FINANSŲ IR MOKESČIŲ KATEDRA

RENATA BERŽINSKAITĖ

**PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO RAIDOS
LIETUVOJE ANALIZĖ**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas
Prof. dr. A. Miškinis

VILNIUS, 2011

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ROMERIO UNIVERSITETAS
FINANSŲ VALDYMO FAKULTETAS
FINANSŲ IR MOKESČIŲ KATEDRA

PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO RAIDOS LIETUVOJE ANALIZĖ

Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 61N30005

Vadovas

..... Prof. dr. A. Miškinis

2011 12

Recenzentas

.....

Atliko

FVmn10-02gr.stud.

..... R. Beržinskaitė

2011 12 15

VILNIUS, 2011

PDF Complete
 Your complimentary use period has ended.
 Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

TURINYS

VADAS	6
1. TEORINIAI PELNO MOKES IO ASPEKTAI.....	8
1.1 Pelno mokes io esm ir atsiradimas	8
1.2 Pelno mokes io vieta ir reik-m Lietuvos Respublikos mokes i sistemoje.....	14
1.3 Teis s aktai reguliuojantys pelno mokest Lietuvoje	19
2. LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKES IO STATYMO RAIDOS ANALIZ	28
2.1 Juridini asmen pelno mokes io statymo raida 1990 ó 2000 m.....	28
2.2 Pelno mokes io sistemos reforma.....	42
2.3 Pelno mokes io statymo raida po 2001 m. reformos	47
3. LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKES IO STATYMO PAKEITIM VERTINIMAS IR TOBULINIMO GALIMYB S	57
3.1 Pelno mokes io surinkimo efektyvumo Lietuvoje 2005 ó 2010 m. vertinimas	57
3.2 Pelno mokes io statymo tobulinimo galimyb s	62
I ^{IV} VADOS	64
LITERAT RA.....	66
ANOTACIJA	73
SANTRAUKA	74
SUMMARY	76
PRIEDAI.....	78

PDF Complete

*Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

LENTELÈS

1 lentel . Juridini asmen pelno mokes io statymo raida 1990 ó 2000 m.....	30
2 lentel . Pelno apmokestinimo sistemos element palyginimas.....	43
3 lentel . Vidutinio faktinio ir pagrindinio pelno mokes io tarif palyginimas.....	58

PDF Complete

*Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

PAVEIKSLĖLIAI

1 pav. Lietuvos mokesčių sistema.....	18
2 pav. Teisės aktai reguliuojantys pelno mokestį Lietuvoje.....	19
3 pav. Pelno mokesčio surinkimas Lietuvoje 1993 ó 2001 m.....	33
4 pav. Pelno mokesčio surinkimas Lietuvoje 2001 ó 2011 m.....	50
5 pav. Pelno mokesčio pajamų ir BVP santykis 2005 ó 2010 m.....	61

IVADAS

Mokesiai ó tai mokėjimai valstybei, kurie gyvendinami pagal tam tikrą apmokestinimo instrumentariją, kuris apima mokesčių elementus, mokesčių mimos būdą, nustatymo metodą bei tam tikrus principus: teisingumo, ekonominio efektyvumo, administracinio paprastumo, mokesčių plaukų produktyvumo, solidarumo. Mokesčiai yra viena svarbiausių makroekonominės politikos elementų, kuri pagalba valstybė gauna pajamas nacionaliniame biudžete. Valstybės mokesčių politika tiesiogiai veikia ne tik pajamų perskirstymą, bet ir finansinio subjekto bei visos šalies padėtį, daro taką nacionalinei ekonomikos augimui. Nuo to kokios yra valstybės pajamų politikos kryptys, kaip tie mokesčiai surenkami, administruojami taip pat priklauso mokesčių plaukų valstybės biudžeto dydis, o kartu ir svarbiausi valstybės funkcijų gyvendinimo finansavimas.

Vienas iš svarbiausių mokesčių Lietuvos mokesčių sistemoje yra pelno mokestis. Šis mokestis daro taką tiek Lietuvos monijai, tiek užsienio investuotojų veiklai, bei Lietuvos Respublikos pajamoms. Jis moka juridiniai asmenys nuo savo uždirbtą apmokestinamojo pelno, o apmokestinimo sistemą reglamentuoja Lietuvos Respublikos pelno mokesčių statymas. Šiuo mokesčiu prie valstybės išlaikymo ir svarbiausių visos šalies poreikių gyvendinimo prisideda ir verslo subjektai. Tačiau pelno mokestis yra ir vienas labiausiai kritikuojamų mokesčių ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje, jis vadinamas ydingu, nereikalingu, stabdančiu verslo ir ekonomikos plėtrą, nuolat pasigirsta raginimai panaikinti. Visgi jis gyvuoja ir yra Lietuvos mokesčių sistemos dalis, bei vienas iš valstybės pajamų šaltinių.

Didelį įtaką globalizacijos, nuolat besikeičiančio pasaulio ir mūsų šalies ekonominės, politinės, socialinės bei teisinės aplinkos Lietuvos valdžiai privalo atlikti vienokius ar kitokius pakeitimus šalies mokesčių sistemoje bei atskiruose mokesčių statymuose. Siekiant apmokestinimo sistemą padaryti kuo efektyvesnę kasmet vis tobulinami vairūs mokesčių statymai, tarp jų ir Pelno mokesčių statymas. Tačiau kiekvienas jo pakeitimas gali tiesiogiai lemti – mokestį mokančių juridinių asmenų veiklą bei valstybės biudžeto surenkamą pajamų dydį.

Pastaraisiais metais Lietuvoje buvo priimta daug svarbių analizuojamo mokesčių statymo, kartu ir pelno apmokestinimo tvarkos, pakeitimų ó kelis kartus keistas tarifas, lengvatos, mokesčių bazė. Drauge kito ir šio mokesčių pajamos nacionaliniame biudžete. Tačiau analizuojant mokslinę literatūrą pasigendama susistemintos šio mokesčių statymo raidos apžvalgos bei analizės. Lieka neaišku, ar tam tikras pelno mokesčių statymo pakeitimas buvo naudingas ar žalingas biudžetui. Dažnai tiek visuomenėje, tiek moksliniuose darbuose analizuojama pelno mokesčių pakeitimų taktika verslui, ir labai retai – valstybės pajamoms. Tai rodo temos naujumą bei aktualumą tiek teoriniu tiek praktiniu požiūriu ir išlygoja pagrindinį šio darbo hipotezė.

sio statymo keitimai tiesiogiai veikia nacionalinio biudžeto

io statymo kitim tokos valstyb s pajamoms analiz .

Darbo tyrimo objektas: Pelno mokesio statymo ir valstyb s pajam kitimas.

Pagrindinis darbo tikslas: i-analizuoti ir vertinti Pelno mokesio statymo raid ir jos tak biudžeto pajamoms Lietuvoje.

Tam tikslui pasiekti i-keliami tokie **uždaviniai:**

1. apffvelgti pelno mokesio teorinius aspektus bei jo viet Lietuvos mokesi sistemoje;
2. i-analizuoti svarbiausius pelno mokesi reglamentuojan i statym pakeitimus;
3. vertinti pelno mokesi reglamentuojan i statym pakeitim tak io mokesio pajamoms;
4. vertinti pelno mokesio surinkimo efektyvum Lietuvoje 2005 ó 2010 m;
5. pateikti LR Pelno mokesio statymo tobulinimo galimybes.

Darbo tikslui ir ufdaviniam gyvendinti naudojami **tyrimo metodai:**

- mokslin s literat ros altini lyginamoji analiz ;
- Lietuvos Respublikos teis s akt lyginamoji analiz ;
- statistini duomen lyginamoji analiz ir grafinis atvaizdavimas;
- santykini rodikli skai iavimas ir palyginimas.

Siekiant pagrindinio darbo tikslo ir i-sikelt ufdavini gyvendinimo, darbas atliekamas pagal tam tikr strukt r . Darb sudaro trys pagrindin s dalys.

Pirmoje darbo dalyje, remiantis moksliniais darbais, apffvelgiami pagrindiniai teoriniai pelno mokesio aspektai, io mokesio esm , atsiradimas ir vieta Lietuvos mokesi sistemoje, bei apffvelgiami pelno mokesi Lietuvoje reguliuojantys teis s aktai.

Antroje darbo dalyje analizuojami svarbiausi Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokesio statymo pakeitimai, pelno mokesio reforma, bei Lietuvos Respublikos pelno mokesio statymo raida. Apffvelgiami iuos pakeitimus l m veiksniai, bei vertinama statym pakeitim taka valstyb s pajamoms.

Treioje darbo dalyje pateikiamas pelno mokesio surinkimo efektyvumo 2005 ó 2010 m. Lietuvoje vertinimas. Siekiama nustatyti kurie aktualiausi pastar j met Lietuvos Respublikos pelno mokesio statymo pakeitimai buvo veiksmingi efektyviam valstyb s pajam surinkimui. Taip pat pateikiami pasi lymai galimam io mokesio statymo tobulinimui.

Remiantis darbo i-vadomis, galima tobulinti Pelno mokesio statym ir taip pagerinti mokesitini pajam surinkim bei vykdomos politikos efektyvum .

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

MAI PELNO MOKESČIO ASPEKTAI

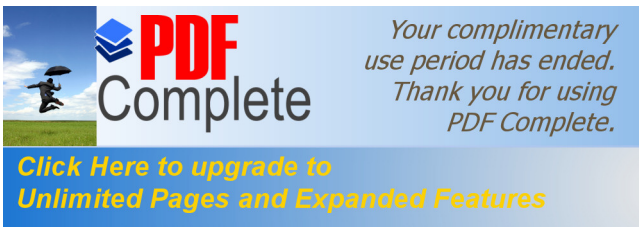
o mokesčio esmė ir atsiradimas

Kiekvienos valstybės gyvavimui, iškikimui bei valdymui reikalingi tam tikri finansiniai ištekliai, kuri pagrindinis šaltinis yra mokesiai. Mokesiai yra seniausias ir turbūt geriausiai žinomas bei naudojamas valstybės pajam šaltinis, vienas iš jos egzistavimo pagrindų, biudžeto pajam akumuliacijos forma. Apie mokesius reikia kalbėti daug ekonomistų, tokių kaip R. Stalinas ir J. Rimas (1996, 2003, 2004), V. Pukelienė, E. Bukševičius (2006), I. Šepienė ir kt. (1998), tačiau visi jie išskiria kelias pagrindines mokesių funkcijas: fiskalinę, ekonominę ir socialinę.

- Fiskalinė funkcija apima šalies biudžetinės politikos dalį ir pasireiškia tuo, kad nacionalinis biudžetas iš esmės yra formuojamas per šalies mokesių sistemą surinktomis lėšomis. Daugumoje šalių, taip pat ir Lietuvoje, ši mokesių funkcija yra svarbiausia, nes dažnai visa mokesių sistema yra vedama vieno tikslo – didesni pajamų šalies biudžetui.
- Persikirstomoji funkcija susijusi su fiskaline funkcija ir pasireiškia tuo, kad mokesių mokėjimo lėšos, surinktos nacionaliniam biudžetui, persikirstomos subsidijoms, pašalpoms, paramoms, pensijoms ir kitoms transferiniams mokėjimams tarp gyventojų, šio subjekto, ekonominės veiklos sferų, regionų. Tuo mokesių principu turėtų būti gyvendinamas ir vienas pagrindinis socialinis principas – lygybės tarp žmonių, kuris pasireiškia tuo, kad dirbantys ir pasiturintys žmonės ar žmonės moka mokesius, kuriais remiami negalintys užsidirbti žmonės.
- Reguliavimo funkcija realizuojama tada, kai valstybė, per mokesių sistemą (vedama naujus mokesius, keisdama tarifus ar/ir apmokestinimo taisykles, suteikdama mokesių lengvatas ir t.t.) sukuria resursų pasiskirstymą ekonomikoje, taikoma makroekonominius procesus (augimą, infliaciją, užimtumą) (Bukševičius, 2006). Galima teigti, kad ši mokesių funkcija yra labai artima pirmajai, nes praktikoje dažniausiai mokesiais reguliuojamos valstybės biudžeto pajamos, tačiau dažnai neatsižvelgiama į pasekmes žmonių veiklai, užimtumui, žmonių pajamų gumui mokėti.

Apžvelgus mokesių funkcijas galima teigti, kad visos jos yra glaudžiai susijusios, o jas jungia siekis surinkti kuo daugiau pajamų šalies biudžetui – tik tuomet bus galima juos paskirstyti, bei vykdyti reguliavimą. Be to mokesiai yra ir galingas rankis. Mokesių politika veikia ne tik pajamų persikirstymą, bet ir finansinį fizinį asmenį bei šio subjekto padėtį, skatina ar neskatina ekonomikos augimą. Tad kiekvienas mokesių sistemos ar tam tikro mokesio pakeitimas gali turėti labai ryškias pasekmes tiek visai šaliai, tiek kiekvienam subjektui atskirai. Dažnai koreguojant tam tikrus mokesius yra siekiama sukurti užsienio kapitalui patrauklią mokesių erdvę – vyksta mokesių konkurencija. Tokio tipo konkurencijų analizavimą ir jį teigiamai vertino D. J. Mitchell (2002). Jis teigė, kad

palankesn investicijoms mokes i sistem , yra sveikintinas
 -alyse b t tiesiogiai suderinti, mokes i mok tojui likt
 alimyb . Kai yra konkurencija - mok tojai gali pasirinkti
 palankesn veiklai mokestin erdv , o ne -l . Vienas i- svarbiausi kiekvienos i-sivys iusios -alies
 mokes i sistemoje esan i mokes i , takojan i tiek tos -alies moni veikl , tiek uffsienio kapitalo
 pritraukim -al , yra pelno mokestis. Tai vienas i- seniausi ir pla iausiai naudojam mokes i , R.
 Vainien s (1998) bei R, Kuodfflio (2008) dar vadinamas kapitalo gr flos mokes iu.

R. S . Avi- Yonah (2004) ai-kindamas pelno mokes io atsiradim akcentuoja, kad pirm kart istorijoje pelno mokestis sutinkamas JAV, XIX a. pabaigoje, kaip mokestis ufl traukini kompanij ir finans institucij i-mok tus dividendus ir pal kanas, kuris nuo tuometinio pajam mokes io skyr si tuo, kad dividendai buvo apmokestinami prie pajam -altinio, tai yra mokes ius mok davo ne dividendus gaunantis akcininkas, o dividendus i-mokanti mon . Tuo metu buvo taikomi du pelno apmokestinimo b dai: pelnas pirm kart buvo apmokestinamas kaip akcininkams i-mokami dividendai, o antr kart ó kaip akcinink gautos pajamos. 1864 m. -is mokestis virto pirmuoju moni pelno mokes iu, kadangi jis buvo mokamas ne tik nuo moni i-mok t dividend , bet nuo viso moni pelno, paskirstyto ir nepaskirstyto. Tys mokestis nustojo galioti po Pilietinio karo 1872 m. moni pajam mokestis, i- esm s ir pelno, v l buvo vestas 1894 m., kuomet vis pelno siekian i korporacij ir moni gryniosios pajamos tapo apmokestintos 2 proc. tarifu. Gryn j pajam apmokestinimas rei-k , kad norint apskai iuoti apmokestinam peln , s naudos tapo atskaitomos i- pajam . Apmokestint moni dividendai buvo apmokestinami prie pajam -altinio ir nebuvo traktuojami kaip akcinink pajamos. Galima daryti i-vad , kad pagrindinis tokios mokes io formos pasirinkimo motyvas gal jo b ti tai, kad valdffia, nor dama surinkti kuo daugiau pajam , siek apmokestinti visus moni akcininkus, skaitant ir tuos, kurie anks iau i-vengdavo valstij lygmenyje taikomo turto mokes io, d l to, kad nematerialus turtas buvo nepamokestintas.

1895 m. JAV Auk- iausiasis teismas pripaffino - mokest nekonstituciniu, tad J.R. Hines Jr. (2001) prie-taraudamas R. S . Avi- Yonah (2004), tikt ja dabartinio pelno mokes io atsiradimo data laiko tik 1913 metus, kuomet po ratifikuotos 16 - tosios JAV Konstitucijos pataisos, kuri Kongresui suteik teis apmokestinti pajamas, mon ms taikomas mokestis tapo tikruoju pelno mokes iu. JAV korporacij pelno mokes io norma 1913 m. buvo vienas procentas. Tys mokes io norma pakilo tik ilgainiui, nors iki pat Antrojo pasaulinio karo i-liko maffiau 15 proc. Korporacij pelno mokestis buvo pagrindinis pajam -altinis JAV federalinei vyriausybei tarp Antrojo pasaulinio karo ir 1960- j pabaigos ir sudar daugiau kaip 20 proc. federalin s vyriausyb s pajam .

Perffvelgus pelno mokes io atsiradimo istorij , galima teigti, kad nesvarbu kurio autoriaus pelno mokes io atsiradimo dat laikysime tikt j , tai tikrai n ra naujas mokestis. Visgi nuo pat jo atsiradimo iki -i dien yra pla iai diskutuojama d l -io mokes io reikalingumo, pagr stumo bei jo esm s. Kaip,

limo istorij , teigia Joseph J. Thorndike (2010) - pagrindinis JAV

est buvo apmokestinti didffli sias holdingo pagrindu veikusias

u XIX a. pabaigoje ir XX a. pradffioje buvo monopolizavusios

cukraus ir naftos rinkas. Tuomet –io mokes io gyn jai teig , kad geriau jau takoti holdingus per pelno mokest visoms mon ms, negu kad nieko nedaryti, ir galiausiai –iam mokes iui buvo pritarta. Taip pirm kart i–ry–k jo pelno mokes io, kaip reguliavimo ir kontrol s priemon s, funkcija.

TŲ dien ekonomistai bei politikai diskutuodami apie pelno mokes io esm skykla dvi stovyklas: tai palaikantieji pelno mokes io id j ir ie–kantys argument bei pagrindim tokio mokes io egzistavimui, bei liberaliojo poffi rio –alininkai, kurie pateikia argumentus prie–pelno apmokestinim bei nuolat si lo vairias pelno mokes io reformas, ar visi–k jo pa–alim i––ali mokes i sistem . Norint suvokti analizuojamo mokes io esm , b tina apffvelgti abiej pusi argumentus.

Pelno mokes io esm analizavo bei argument jo pagrindimui ie–kojo ir susistemino Frankfurto J.V. G t s universiteto profesorius A. J. Weichenrieder–is (2005). Jis pateikia tokius pelno mokes io esm ai–kinan ius argumentus:

1. **Įmonių pelno mokestis kaip „naudos mokestis“.** Jei mones laikytume kaip atskirus asmenis, tai kaip asmenys, jos tikrai gauna naudos i––alies kurioje veikia teisin s sistemos, vie–os infrastrukt ros ir vie–o saugumo uftikrinimo. Taigi jos privalo pasidalinti gautomis pajamomis bei ufdirbtu pelnu ir mok ti mokes ius taip pat kaip pavieniai fiziniai asmenys ir prisid ti prie valstyb s i–laikymo bei ank– iau min t paslaug finansavimo.
2. **Įmonių pelno mokestis kaip mokestis užsieniečiams.** Mokestis, kuris krinta ant rink j ufl savos rinkim apygardos yra politi–kai viliojantis, tad pelno mokestis gali b ti panaudotas kaip instrumentas "mokes io eksportui". Gali b ti teigiama, kad moni pelno mokestis yra b tinas sitikinti, kad ufsienio mon s savininkai moka mokes ius –alyje –iminink je, kurioje ta mon veikia ir kurios i–tekliais naudojasi.
3. **Įmonių pelno mokestis kaip pajamų mokesčio išankstinis apmokėjimas.** Daflnai yra paplit s pelno mokes io, kaip akcinink su darbo santykiais susijusi pajam mokes io atitikmens, ai–kinimas. Jei mon s savinink gaunam peln prilygintume atlygiui ufl akcinink darb , tiksliau jo investicij šdarb ō, tuomet pelno mokestis b t tarsi i–anksto sumokamas gyventoj pajam mokestis. Ta iau –is argumentas yra diskutuotinas ir, manoma, b t teisingas tik tuo atveju, jei gyventoj pajam mokes io bei pelno mokes io tarifai b t vienodi, bei apmokestinamas b t tik dividendais i–mokamas pelnas.
4. **Įmonių pelno mokestis kaip apsauga nuo asmenų darbo apmokestinimo išnykimo.** Nors moni pelno mokestis yra mokestis kapitalui, o ne darbo j gai, tai gali veikti kaip svarbus instrumentas tam, kad apsaugot darbo apmokestinim nuo erozijos. Jei mokes io politika gyvendina skirtingas mokes i normas skirtingiems pajam krep–iams, mokes io mok tojai

o, kad jos patekt flemiausia mokes i norma apmokestinam um rodo ir R. H. Gordon ir J. Slemrod (1998) atliktas tyrimas, vienu procentiniu punktu padid j s skirtumas tarp moni pelno ir asmenini pajam mokes i (pastarajam sumafl jus) darbo pajamos padid jo apytiksliai 3 proc. Taip pat pasteb ta, kad lengvatini pelno mokes io tarifas flymiai padidino dividendus ir sumaflno vadov bei savinink darbo ufmokest . Tad pelno mokestis gali b ti traktuojamas net kaip saugiklis darbo pajam apmokestinimo i-likimui. Tys argumentas dafnai vadinamas moderniuoju pelno mokes io ai-kinimu, o min tas tyrimas rodo darbo pajam apmokestinimo ir mokamo pelno mokes io ry- .

5. Pelno mokestis kaip reguliavimo įrankis. mon veikia atskirai nuo valstyb s ir jos akcinink , j valdo tik jos vadovai, kurie gali piktnaudffiauti savo pad timi. Remiantis -iuo poffi riu, pelno mokes io egzistavimas ir su -iuo mokes iu susijusi apskaitos administracija suteikt valdffiai prieffi ros gali , o taip pat atskleist slaptus duomenis apie reali moni veikl . Taigi, pagal - argument , pelno mokest galime traktuoti kaip svarb reguliacin rank tiek d l vie-ai prieinam mokes i deklaracij , tiek d l moni vadov suvarffym , kadangi d l -io mokes io sumafl ja moni turtas ir atitinkamai t moni vadov galia.

Nors -ie argumentai yra kritikuojami, visgi yra gana pagr sti ir naudojami ginant pelno mokest nuo jo prie-inink . Kiek pla iau paplit literat roje pelno mokes io pagr stumo ai-kinimai paremti skirtingomis mon s (korporacijos) teorijomis bei poffi riu mon s veikl . Tys teorijas 2007 metais apra- J. Dejnoffka , j yra trys:

- ✓ Bendorji teorija, arba mon s, kaip akcinink visumos, teorija.
- ✓ Dirbtin valstyb s vientisumo teorija, arba mon s, kaip valdffios suteiktos privilegijos veikti su ribota civiline atsakomybe teorija.
- ✓ Tikroji vientisumo teorija, arba mon s, kaip savaranki-ko vieneto, teorija.

Įmonės, kaip akcininkų visumos teorija. Ekonomin je literat roje dominuoja teorija, kurioje pelno mokest flirima kaip netiesiogin b d apmokestinti akcininkus. Jei neb t jokio privalomo moni pelno mokes io, ir su mone b t elgiamasi kaip su atskiru nuo akcinink objektu, asmenys gal t apsaugoti savo pajamas nuo gyventoj pajam mokes i , ufdirddami tai per korporacijas ir mones, bent jau iki tol, kol bus mokami dividendai ar parduotos mon s akcijos. Tai net gal t b ti viso pajam mokes io i-vingimo prieflastimi, jei akcininkas laikyt akcijas iki mirties. Be to, teigiama, kad rinkdama mokest i- moni , o ne tiesiogiai i- akcinink , valstyb turi administracinius prana-umus nes moni yra mafliau negu akcinink ir tod l, kad akcininkus gali b ti sunku susekti. Taip pat, pagal -i teorij , pelno mokes io prana-umas yra tas, kad apmokestinant peln , akcinink pajamos yra apmokestinamos tada, kai jos ufdirdbamos, o ne tada, kai jos i-mokamos. I- -ios teorijos nat raliai seka, kad akcininkai neturi b ti apmokestinti v l, kai dividendai yra jiems paskirstomi.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

os privilegijos veikti su ribota civiline atsakomybe teorija. ^{TŲ}

tam tikra nauda, suteikta valstybės, ir tokiu būdu pelno mokestis padidėja bei privilegijoms. Kadangi moni teisins statusas reglamentuojamas valdžios leidžiamais teisės aktais, tai laikoma, kad moni yra valdžios kūrinyje, todėl moni turi valstybei atsilyginti sumokėdama mokestį. R. Rudnick (1989) pritarė šiai teorijai teigdamas, kad moni pelno mokestis gali būti pateisintas kaip ufmokestis ufl didesnė likvidum, kur teikia galimybę kotiruoti savo akcijas akcijų biržose. Ji teigia, kad turėtų būti koreliacija tarp galimybių naudotis akcijų birža, kaip didelės privilegijos moni, ir pelno mokestis. Pelno mokestis, kaip atlygio ufl suteiktas privilegijas ir teises teorijai pritarė ir lietuvis, finansų mokslo pradininkas Lietuvoje - V. Jurgutis (1938), jis savo darbe rašė: „Pirmoji ištė teisė reikalauja, kad valdiniai dalyvautų valdžios i-laikyme proporcingai savo kiškam pajamų, atseit proporcingai tam pelnui, kur kiekvienas gauna valstybės globoje.“ Remiantis šia teorija, pelno mokestis turėtų būti apmokestinamos tik ribotos civilinės atsakomybės bei savo akcijas kotiruojančių moni. Tuomet individualios moni lieka kaffkur nuoalyje, tarsi negaunančios jokios naudos iš valstybės, nors veikiančios tomis pačiomis sąlygomis, tad ir neturėtų būti apmokestinamos pelno mokestis. Tai didžiausia šios teorijos spraga.

Įmonės, kaip savarankiško vieneto, teorija. Tai teorija, aiškinanti moni kaip tikrai vienis ir savarankiškas vienetas, atskiras nuo jos akcininkų ir nuo valstybės. Kadangi tai yra atskiras vienetas, tai ir yra atskiro (papildomo) apmokestinimo pagrindas. rodydamas, kad moni aiškiai egzistuoja kaip atskiras vienis, nuo akcininkų ir valstybės atskirtas objektas, yra jos valdymo sistema ó dafnna didelės monės valdo samdyti vadovai, o akcininkai būna neaktyvūs ir nutolę nuo moni. Tai ypač būdinga viešai kotiruojamoms moni, kuri akcininkai yra atskirti nuo kontrolės. Būtent siekiant išspręsti moni vadovo kaitę problemą, siūloma taikyti ufl dirbtos pelno apmokestinimą, griežtai reglamentuojant neleidžiamus atskaitymus. Visgi ši teorija labiau tikėtai taikyti pagrindffiant atvirojo tipo akcinių bendrovių pelno apmokestinimą, o kito tipo moni ji būtų sunkiai pritaikoma.

Susipažinus su keleto autorių pelno mokestis esmė aiškinančiais argumentais bei teorijomis, galima teigti, jog jos tik pagrindffia teiginys, kad pagrindinis pelno mokestis tikslas yra apmokestiti akcininkų bei moni savininkų pajamas ir, kaip jau minėta anksčiau, pritraukti daugiau lėšų valstybių biudžetams.

Nepaisant gana argumentuotų pelno mokestis esmės aiškinimų, visgi pelno mokestis oponentai – mokestis vadinama kaip vien ydingiausi mokestis. Lietuvoje daugiausiai argumentai prieš pelno mokestį, kaip neteisingą ir ydingą mokestį, pateikia Lietuvos laisvosios rinkos institutas (2008). ^{TŲ} instituto tyrimai susistemino dafniausiai pasaulyje ikeliamas šios mokestis problemas:

1. **Subjektyvi pelno mokestis bazė.** Skaičiuojant pelno mokestis bazę beveik visuomet susiduriama su tam tikromis problemomis, ypač dėl pajamų, snaudų, leidžiamų bei ribojamų dydžių leidžiamų atskaitymų traktavimo. Nauji praktiniai atvejai reikalauja paaiškinti vis

kuriose pajam , s naud traktavimas n ra nei vienareik-mi-kas, n faktas, kad kai kurias s naudas leidfiama atskaityti, o kai kuri aver ia itin manipuliatyvia ir subjektyvia, sukuriamos prielaidos

korupcijai, skirting standart taikymui. Tod l, norint teisingai apskai iuoti pelno mokest , mokes io baz s skai iavimai tampa itin smulkmeni-ki ir reikalaujantys daug laiko bei i-tekli .

2. **Didelè pelno mokesčio bazės apskaičiavimo našta.** D l pelno mokes io apskai iavimo mon s yra priverstos vesti dvi apskaitas ó finansin ir mokestin , o tai eikvoja ribotus darbo ir laiko i-teklius, tod l mon s patiria pelno mokes io apskai iavimo ka-tus. Ribojam , o ir vis s naud pripaffinim lydi gausios biurokratin s proced ros - j forminimas ir atspind jimas apskaitoje, o ne kin s operacijos turinys lemia, ar s naudos taps pripaffintos. JAV mokslinink J. Slemrod ir V. Venkatesh (2002) atlikto tyrimo rezultatai parod , kad pelno mokes io apskai iavimo ir buhalterijos ka-tai yra regresiniai ó kuo maflesn mon , tuo didesnis santykis tarp -i ka-t ir apyvartos (arba mon s dydfflio). Finansin s ir mokestin s apskaitos problem nagrin jo ir S. Aisbitt (2002), kuris pateik i-vad , kad mokestin apskaita reikalauja ne tik papildom ka-t , ta iau gali i-kreipti ir finansines ataskaitas bei j vartotoj vaizd apie mon , nes egzistuoja skirtumas tarp realaus finansinio ir apmokestinamojo pelno.
3. **Abiejų alternatyvių pelno apmokestinimo metodų taikymas.** Pelno mokestis yra vienintelis mokestis visoje mokes i aib je, kurio atveju i- dviej galim alternatyvi apmokestinimo b d daffniausiai yra taikomi abu. Siekiant pagrindinio pelno mokes io tikslo ó apmokestinti akcinink pajamas, jis gali b ti pasiektas dviem b dais: akcinink pajam apmokestinimas j ufdirbimo metu mon s lygmenyje, arba paskirstymo metu, tai yra - i-mokant dividendus. Ta iau praktikoje yra taikomos abi alternatyvos ó mon s moka pelno mokest , o akcininkai gav dividendus apmokestinami pajam mokes iu. Susiduriame su situacija, kuomet moni akcinink pajamos yra apmokestinamos dukart - mon s priklauso asmenims, kurie jau apmokestinami ir yra mokes i sistemos dalyviai, tad d l -io fakto, pelno mokestis gali b ti traktuojamas kaip ydingas ir nereikalingas mokestis.
4. **Pelno mokesį sumoka ne tie, kuriuos siekiama apmokestinti.** N ra teisinga teigti, kad pelno mokest sumoka pati mon , nes ji negali egzistuoti be j sudaran i fizini asmen ó darbuotoj , paslaug ar preki vartotoj . Jei mon s finansinis pelnas yra neigiamas, ta iau mokestinis pelnas vis tik apskai iuojamas, pelno mokes io na-ta daffnai netiesiogiai yra perkeliama akcininkams, gaunantiems maflesnius dividendus, darbuotojams, gaunantiems maflesnius atlyginimus, net gi vartotojams, mokantiems daugiau ufl tas pa ias prekes ar paslaugas ó visais atvejais tai yra fiziniai asmenys, o ne pats juridinis darinys.

Apfvelgus Lietuvos laisvosios rinkos instituto (2008) pateikiamus neigiamus pelno mokes io aspektus, galima teigti, jog -io mokes io teisingumas ir pagr stumas yra diskutuotiini. Tšs mokestis

neigiam aspekt . fivelgiant i– valstyb s pus s jis yra naudingas k tojai pelno mokes iu labiau šremiaõ valstyb , nei atsilygina ufl as. Palyginus –iuos, neigiamus, argumentus su anks iau aptartais, – mokest pagrindflian iais, argumentais, netgi galima teigti, kad pelno mokes io –alinink argumentai yra labiau pagr sti, ai–kesni ir labiau priimtini visuomenei. Visgi ilgainiui –alys, taikan ios pelno mokest , apskritai nustojo galvoti apie pelno mokes io taikymo pagrindim , taikydamos j i–inercijos ar d l pageidavimo gauti daugiau pajam biudflet . Nepaisant savo yd , –is mokestis, nors dafnai tobulinamas ir kei iamas, ta iau vis dar yra pla iai naudojamas visame pasaulyje, taip pat ir Lietuvoje.

1.2 Pelno mokesčio vieta ir reikšmė Lietuvos Respublikos mokesčių sistemoje

Lietuvoje pelno mokestis (arba juridini asmen pelno mokestis), vestas tik 1990 m., Lietuvai atgavus nepriklausomyb . Ta iau, kaip teigia V. Meid nas (1997), –io mokes io atitikmen galima rasti jau XIX a. pabaigoje kuomet Lietuva buvo Rusijos imperijos sud tyje. Tuo metu galiojo vadinamasis verslo pelno mokestis. Tai buvo vienas i–tiesiogini mokes i , ta iau, kitaip nei kiti tuo metu galioj tiesioginiai mokes iai, verslo pelno mokestis gal jo b ti vadinamas progresiniu, nes buvo imamas tik i–t moni , kuri pelnas vir–ijo 3 proc. pagrindinio kapitalo.

XX a. pradffioje Lietuvoje vyravusius mokes ius savo bendrame darbe nagrin jo I. epien , V. Meid nas ir A. fiil nas (1998). Tuo laikinio pelno mokes io pirmtaku jie vardija patentin mokest . Pagrindiniu patentiniu mokes iu buvo apmokestinamos prekybos, pramon s mon s, suskirstant jas tam tikras r –is, kuri pagrindas buvo mon s paj gumas. Tuo metu vis dar gyvavo ir verslo mokestis, kuris buvo dafnai kaitaliojamas ir 1931 m. buvo priimti du mokes iai, kurie gali b ti pavadinti tikslesniais dabartinio pelno mokes io atitikmenimis ó verslo pelno ir kapitalo pelno mokes iai.

Apie verslo pelno mokest , apffvelgdami Lietuvos mokes i raid , ra–o J. Rimas ir R. Sta iokas (1996): šVerslo pelno mokestis buvo nustatomas pagal mon s gaut metin peln . Tos mon s, kurios ved statym reikalaujamas plauk ir ka–t apskaitos knygas, mok jo 16 proc. nuo pelno. mon s neprival jusios vesti s skait knyg , mok jo mokest nuo vidutinio pelno, kur nustatydavo mokes i komisija, naudodama vidutinio pelningumo lentelesõ (p. 144). Tuo metu visoms mon ms buvo taikomas neapmokestinamasis minimumas. Kapitalo pelno mokest mok davo vertybini popieri , duodan i tam tikrus nustatytus procentus, savininkai ufl gaunamas i– min t vertybini popieri pajamas ir pal kanas, bei gautas pajamas i– apyskaitin ms mon ms suteikt paskol (Meid nas, Puzinauskas, 2001). Galima teigti, kad XX a. pradffioje vyrav s pelno apmokestinimas ir jo reglamentavimas buvo labai netiksl s, didel mokes io nustatymo galia perduota mokes i komisijai,

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

antis ne tam tikru jo apskai iavimu, o s lyginiu vidutiniu dydffi. mokes i sl pim . os dalimi buvo vesta ir sovietin mokes i sistema, kurioje taip pat fig ravo verslo pelno mokestis, ta iau 1940 m. jis buvo padidintas - priva ioms prekybos ir pramon s mon ms 50 - 100 proc., amatininkams, dirbantiems su samdomais darbininkais - 25 procentais (epien , Meid nas, filien , 1998). Taip pat buvo atskirtas vie-ojo ir privataus sektoriaus apmokestinimas ó vie-ojo sektoriaus mon ms verslo pelno mokestis buvo panaikintas, vietoj jo vestas apyvartos mokestis ir atskaitymai i-pelno. Matome, kad sovietin je sistemoje ypa i-ry-k jo fiskalin bei reguliacin pelno mokes io funkcijos ir sumenko perskirstomoji, arba siekianti lygyb s tarp flmoni , funkcija.

Paskelbus Lietuvos nepriklausomyb , buvo suformuota savaranki-ka mokes i sistema, vesti nauji mokes iai, tarp j ir pelno mokestis. Lietuvoje pelno mokestis prad tas taikyti apmokestinant 1991 metais ufdirbt peln . vedant pelno mokest , nebuvo svarstomos pelno apmokestinimo alternatyvos, daugiau buvo remiamasi kit -ali pavyzdffiu, tad sprendimas d l pelno mokes io taikymo buvo grindffiamas tuo, kad toks mokestis taikomas visame pasaulyje. Ta iau, kaip i-ai-k jo apffvelgus pelno mokes io atsiradim Lietuvoje, -is mokestis m s -alyje, vienokia ar kitokia forma, visad buvo taikomas, tad negalima jo pavadinti i-esm s nauju mokes iu.

Pelno mokes io istorija Lietuvoje rodo, kad -is mokestis buvo ir lig -iol yra neatsiejama visos mokes i sistemos dalis. Tad -is mokestis, jo reik-m bei tobulinimo galimyb s, kaip akcentuoja P. Gylys (2006), turi b ti vertinami analizuojant vis mokes i sistem , o taip pat mokes io atitikim pagrindiniams apmokestinimo principams.

Kuriant bet kurios valstyb s mokes i sistem , o kartu ir kiekvien mokest atskirai, b tina, kad jie pad t gyvendinti tam tikrus apmokestinimo principus. Apie -iuos principus ir kiekvieno j reik-mingum diskutuoja daug autori , ta iau tiksliausiai ir i-samiausiai juos susistemina ir apib dina O.G. Rakauskien (2006). Tai:

- o teisingumas;
- o ekonominis efektyvumas;
- o administracinis paprastumas;
- o mokestinis plauk produktyvumas bei elastingumas.

Teisingumo principas reikalauja, jog šmokes ius mok t tie, kurie naudojami valstyb s teikiamomis paslaugomis, nes jie gauna naudos ir privalo ufl tai atlyginti, kitaip valstyb netur s ufl k -ias paslaugas teiktiõ (Rakauskien , 2006, p. 266). Tšs principas tiesiogiai siejasi su pelno mokes io kaip šnaudos mokes ioõ ai-kinimu, kuris buvo aptartas ank-iau, tad galima daryti i-ivad , kad pelno mokestis atitinka – princip ir yra, tam tikra prasme, teisingas mokestis.

pafllymi, kad apmokestinant b t atsifflvelgta mok toj mokum okestinam minimum bei kitas mokes i lengvatas ir gali b ti etalonu. Jokia mokes i sistema neveiks, jei nebus galin i ir

paj gian i tuos mokes ius mok ti.

Ekonominio efektyvumo principas, pasak ekonomist (Rimas, Sta iokas, Pukelien , Tynk nien Rakauskien ir kt.), reikalauja, kad mokes iai ne trukdyt , o skatint ekonomikos augim . Mokes i sistema laikoma efektyvia, jei ji turi mafliausi tak kain lygiui. gyvendinant – princip didelis d mesys tur t b ti skiriamas tinkamiems mokes i tarifams, kurie nesukurt per didel s mokes i na-tos -alies gyventojams. Mokes i tarif ir mokes i na-tos tak -alies ekonomikos efektyvumui XX a. nagrin jo gerai flinomas ekonomistas A. Laferas (2004), kuris nustat , kad mokes i normos (tarifo) didinimas iki tam tikros ribos didina mokestines plaukas, ta iau perflengus -i rib , kai mokes iai tampa per didel na-ta mokes i mok tojams, prasideda mokes i vengimas, ekonomika pasitraukia -e- l ir mokestin s plaukos -alies biudfllet ima mafl ti. Tad labai svarbu kuriant mokes i sistem nustatyti optimalius, efektyvius mokes i tarifus.

Vadovaujantis administracinio paprastumo principu, kur akcentuoja V. Ali-auskas, ir P. fiukauskas (1999), mokes ius surinkti turi b ti paprasta, tai yra mokes i mimas turi b ti lengvai gyvendinamas, nesukelti mok tojams r pes i , mokes io mimo i-laidos turi b ti minimalios. Mokestini plauk produktyvumo ir elastingumo principas reikalauja, kad mokes i sistema garantuot pakankamas pajam apimtis, reikalingas valstyb s i-laidoms padengti. Taip pat mokes i sistema tur t b ti elastinga, tai yra tokia, kad ne vedant nauj ir nedidinant esam mokes i tarif , mokestini plauk did jimo greitis b t spartesnis nei nacionalini pajam did jimo greitis.

Kiekvienas apmokestinimo principas yra svarbus formuojant mokes i sistem , ta iau j bendras taikymas yra gana kompliktuotas ir dafnai vienas kitam prie-tarauja. Dafnai mokes iai -iuos kriterijus atitinka tik i-dalies ar su tam tikromis i-lygomis. Kartu pasiekti kuo didesni mokestini plauk , auk-tesnio ekonominio efektyvumo ir didesnio teisingumo principo yra sud tinga. Apmokestinimo taisykl s, atitinkan ios mokes i teisingumo ir ekonominio efektyvumo princip reikalavimus, gali b ti sud tingos ir brangios mokes io mimo poffli riu, t.y. pafleisti administracinio paprastumo princip . Turb t n ra pasaulio istorijoje mokes io, kuris nepaveikt flmoni gyvenimo s lyg , motyvacij veikti, nesukurt paskat mokes io vengimui. K. Luka-evi ius (1999), i-nagrin j s apmokestinimo principus ir flvelg s j taikymo sunkumus, konstatuoja, jog smokes i sistema tur t b ti formuojama vadovaujantis ekonominiais sumetimais, ekonomin mis ó socialin mis programomis ir tikslais (p. 68). Taip jis akcentuoja pagrindin mokes i tiksl ó pajam biudfllet surinkim , ir mano, jog mokes i sistema su savo principais bus nieko verta jei nebus ekonomi-kai efektyvi ir nene-alies biudflletui planuojam pajam . V l gi akcentuojama fiskalin mokes i funkcija.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

at i-k l mokes i ekonominio efektyvumo klausim ir savo mokes i sistem funkcionavim , apibendrina pagrindinius temos funkcionavimo veiksnius:

- šskaidri ir ai-ki mokes i statymin baz ;
- mokes i rinkimo tarnyb racionalus darbo organizavimas ir efektyvus darbas;
- mokes i rink j aktyvi ir rezultatyvi kvalifikacijos k limo sistema;
- mokes i mok toj ir visuomen s nev luojantis, suprantamas informavimas apie j mokesines teises, pareigas ir pilietin atsakomyb .õ (p. 34)

Te principai rodo, kad siekiant sukurti ekonomi-kai efektyvi mokes i sistem , svarbu nustatyti ne tik tinkamus, optimalius tarifus, ta iau svarbu ir organizuotas mokes i administravimas, tinkamas ir ai-kus pagrindini mokes io element apibr fimas.

Visi aptarti apmokestinimo principai bei efektyvios mokes i sistemos veiksniai, turi b ti pagrindas formuojant bet kurios -alies mokes i sistem , kuria, pasak V. Nara-kevi i t s ir A. Lak-utien s (2003), šreik t laikyti visum statymais reglamentuojam tarp sav s glaudffiai susiet mokes i bei rinkliav r -i , privalom mok ti valstybei ar teritoriniam vienetuiõ (p. 17). Tuo pa iu, -ie principai tur t b ti pagrindas formuojant kiekvieno atskiro mokes io apmokestinimo sistem .

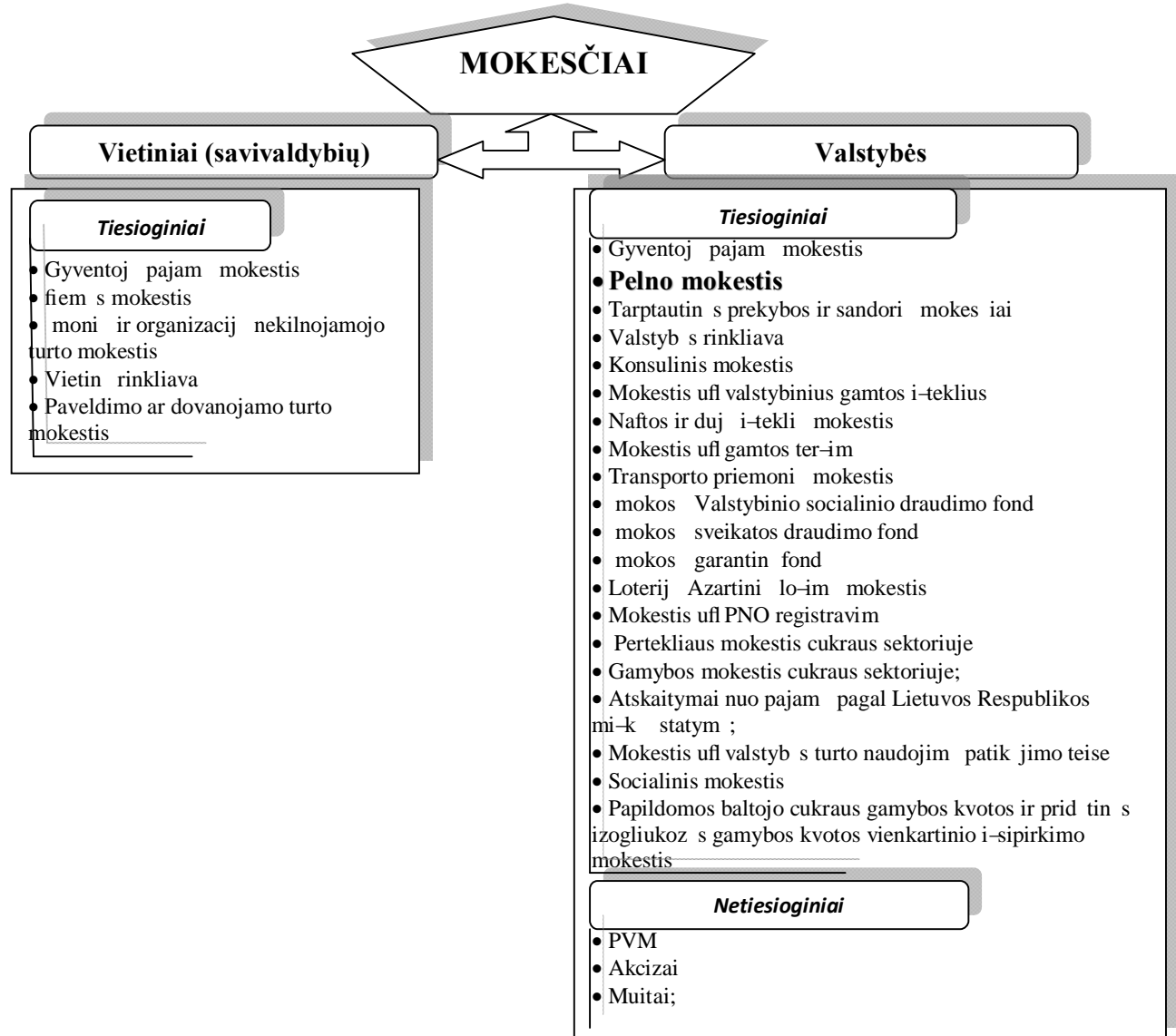
Tokia mokes i sistema, vadovaujantis aptartaisiais principais, buvo prad ta formuoti 1990 m. atk rus Lietuvos nepriklausomyb ir pl tojantis rinkos ekonomikos santykiams. Per nepriklausomyb s metus -alies mokes i sistema buvo ne kart tobulinama, kei iama, nuolat rengiami ir leidffiami mokes ius reglamentuojantys statymai bei vair s teis s aktai. Siekiama kad m s -alies mokes i sistema kuo tiksliau ir efektyviau funkcionuot .

Lietuvos Respublikos mokes i sistema, tai yra j sudarantys mokes iai, pavaizduoti 1 paveiksle. Jie gali b ti klasifikuojami pagal vairius poffymius, ta iau tikslingiausia juos klasifikuoti pagal mokes ius renkan ius valdymo organus bei pagal mokes i mimo b d . Pagal mokes ius renkan ius organus mokes iai skirstomi vietinius ó mokamus savivaldybi biudffetus, ir skirtus valstybei, tai yra - mokamus valstyb s biudffet , privalomojo sveikatos draudimo fondo biudffet ir valstybinio socialinio draudimo fondo biudffet . Kaip matyti i- 1 paveikslo didffioji dalis Lietuvoje mokam mokes i yra mokami valstyb s, bei min t fond biudffetus ó net 24 i-28 mokes i , tuo tarpu savivaldyb s surenka 4 mokes ius bei dal gyventoj pajam mokes io.

Pagal mokes i mimo b d , pasak J. Rimo ir R. Sta ioko (2004), pastarieji skirstomi tiesioginius ir netiesioginius. Tiesioginiai mokes iai nustatomi betarpi-kai pajamoms (turtui), tai yra nustatomi tiesiogiai mokes i subjektams ir jie yra -i mokes i mok tojai. Netiesioginiai mokes iai - mokes iai prek ms ir paslaugoms, kurie sumokami per prek s ar paslaugos kainas ar traukus tarifus. Tuo atveju ry-ys tarp mok tojo (vartotojo) ir valstyb s rei-kiasi per apmokestinimo objekt . Netiesioginius mokes ius vienodai moka turtingi ir vargingi flmon s, kai sigyja prek ar paslaug .

ai yra teisingesni, nes juos moka patys mokesio subjektai, siems asmenims, tad tur t b ti siekiama, kad b tent tokie lies mokescini pajam . Lietuvoje didffioji dalis mokes i yra tiesioginiai, tik keletas (PVM, akcizai ir muitai) yra netiesioginiai mokes iai.

Šaltinis: sudaryta remiantis Mokesio administravimo statymo Nr. IX-2112 13 straipsniu ir E. Bu-kevi i te (2005).

1 pav. Lietuvos mokesčių sistema

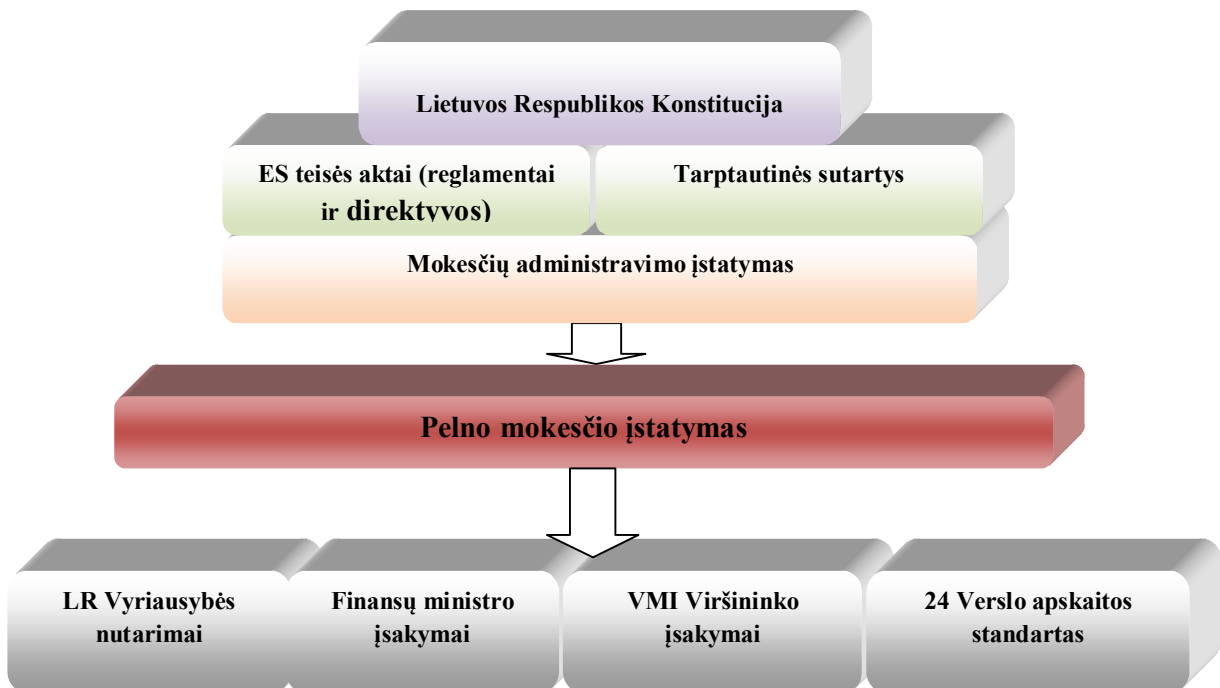
Pagal pateikt klasifikacij matome, jog pelno mokestis Lietuvoje yra tiesioginis mokestis, kuris mokamas valstyb s biudflet . Taip pat naudojantis kitomis, ekonomist pateikiamomis Lietuvos mokes i klasifikacijomis, pelno mokest galime apib dinti kaip proporcin pajam ir pelno mokest (pagal tarif bei apmokestinimo objekt), nes jis mokamas proporcingai nuo moni ufdirbt pajam . Per pelno mokesio taikymo Lietuvoje laikotarp , pajamos i- -io mokesio vidutini-kai sudar apie 6

as) ir –iuo metu pagal – kriterij yra antras tarp tiesiogini ir
 lgiant aptartus apmokestinimo principus, pelno mokestis tur t
 us ir ne-ti planuojama pajamas valstyb s biudfletui bei b ti
 paprastai administruojamas. Siekiant –i tiksl , analizuojamas mokestis, per j reglamentuojan ius ir
 reguliuojan ius teis s aktus, nuo pat Lietuvos valstyb s nepriklausomyb s atk rimo yra nuolat
 tobulinamas.

1.3 Teisės aktai reguliuojantys pelno mokestį Lietuvoje

Mokes i sistemos reik–m kiekvienos –alies gyvavimui ir funkcionavimui, bei kiekvieno
 mokes io ypatinga vieta –alies biudfeto pajam sistemoje, j daromas poveikis vis kio subjekt bei
 valstyb s gyventoj interesams, kaip teigia A. Medelien ir B. Sudavi ius (2011), reikalauja detalaus
 mokes i nustatymo ir surinkimo proceso teisinio reguliavimo. Siekiant –io tikslo kiekvienoje
 valstyb je nei–vengiamai gyvendinama mokes i politika, priimami mokes i statymai, formuojasi
 specifinius santykius reguliuojanti teis s norm grup ó mokes i teis . Lietuvoje mokes i teis s
 akt sistem sudaro mokes i statymai ir –i statym pagrindu priimti statym lydimieji teis s aktai.
 Tokius teis s aktus m s –alyje gali priimti Seimas, Vyriausyb , Finans ministerija, Valstybin
 mokes i inspekcija ir Muitin s departamentas prie finans ministerijos, savivaldybi tarybos.

2 pav. Teisės aktai reguliuojantys pelno mokestį Lietuvoje

reguliuoja pelno mokest , pagal savo gali ir vir-enyb , galima visi jie yra labai glaudffiai susij . TŲe aktai ir j grupavimas

- **Konstitucija**

Konstitucija yra auk-iausi teisin gali turintis bet kurios valstyb s teis s aktas, kuriuo vadovaujantis kuriama visa valstyb s teis s samprata. Lietuvoje Konstitucija yra pagrindinis teis -altinis ir pagrindas kitiems teis s aktams. N vienas statymas ar po statyminis aktas negali b ti priimtas, jei jis prie-tarauja Konstitucijai. Nors konkre iai apie pelno mokest 1992 m. priimtoje LR Konstitucijoje n ra kalbama, ta iau tam tikri jos straipsniai turi esmin s reik-m s Lietuvos mokes i sistemai ir mokes i teisei. Svarbiausi mokes i teisei yra 67 straipsnio 15 punktas, skelbiantis, jog valstybinius mokes ius ir kitus privalomus mok jimus nustato Seimas, bei 127 straipsnio 2 ir 3 dalys, pagal kurias ųvalstyb s biudfletu pajamos formuojamos i-mokes i , privalom mok jim <...>ų, o ųmokes ius, kitas mokas biudfletus <...> nustato Lietuvos Respublikos statymaių. TŲe straipsniai leidffia daryti i-vad , kad Lietuvoje yra vieninga mokes i sistema, mokes iai yra pagrindinis valstyb s pajam -altinis, o mokes i nustatymas yra i-imtini Seimo prerogatyva. TŲs nuostatos ir yra viso apmokestinimo teisinio reguliavimo pagrindas, jas b tina atsifflvelgti priimant mokes i statymus ir kitus teis s aktus (Medelien , Sudavi ius, 2011). Tad galima teigti, kad LR Konstitucija yra pagrindas visiems mokes iams, tarp j ir pelno mokes iui, Lietuvoje, j statymams su jais susijusiems kitiems teis s aktams.

- **Europos Sajungos (ES) teisės aktai**

2004 metais Lietuvai tapus visateise Europos s jungos (ES) nare, specialiuoju nacionalin s mokes i teis s -altiniu tapo ir ES teis s aktai. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 150 straipsnio papildymo statymo 2 straipsnis skelbia, kad ųEuropos S jungos teis s normos yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisin s sistemos dalis. Jei tai kyla i-sutar i , kuriomis grindffiamas Europos S junga, Europos S jungos teis s normos yra taikomos tiesiogiai, o teis s norm kolizijos atveju jos turi vir-enyb prie-Lietuvos Respublikos statymus ir kitus teis s aktusų. D l-ios prieflasties ES teis s aktai gali b ti vaizduojami vir-Lietuvos Respublikos pelno mokes io statymo ir po statymini akt .

Visi ES teis s aktai mokestiniai santyki reguliavimo srityje pagal savo juridin gali skirstomi reglamentus ir direktyvas. Reglamentai yra visuotinai privalomi ES teis s aktai, tiesiogiai taikomi valstyb se nar se. Toki teis s akt n ra daug, o esantys reglamentai labiau skirti netiesiogini mokes i ir netiesioginio apmokestinimo reguliavimui -alyse nar se, tuo tarpu tiesioginis apmokestinimas ir tiesiogini mokes i , tarp j ir pelno mokes io, reguliavimas i-lieka valstybi nari kompetencija. Ta iau yra vienas reglamentas, kuris yra privalomas ir tiesiogiai taikomas valstyb se nar se ir yra tiesiogiai gyvendinamas LR Pelno mokes io statymu ų tai 1985 m. liepos 25 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2137/85 d l Europos ekonomini interes grupi (EEIG). TŲs reglamentas

teigimo ir veikimo s lygas, tvark . Pelnø mokesť tiesiogiai lie ia
 elbia, kad šgrup s veiklos pelnas arba nuostoliai apmokestinami
 nariamsõ.

Pagrindin Europos S jungos mokes i teis s –altini dal sudaro direktyvos ó valstybi nari
 vyriausybs skirti aktai, kuriais ES pareigoja valstybes nares siekti direktyvose i–kelt tiksl , kartu
 paliekant joms galimyb savo nuoffi ra pasirinkti –i tiksl siekimo priemones ir metodus. Skirtingai
 nuo reglament , direktyv nuostatoms gyvendinti turi b ti priimami ar kei iami nacionaliniai
 mokes i statymai. LR pelno mokesťis gyvendina –ias direktyvas:

- ✓ 1990 m. liepos 23 d. Tarybos direktyva 90/435/EEB *dël bendrosios mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių patronuojančioms ir dukterinėms bendrovėms*, kitaip vadinama šMotinini ir dukterini moni õ direktyva. Vienas i– pagrindini –ios direktyvos tiksl yra sumaffinti tarptautin ms dukterin ms ir motinin ms mon ms tenkan i mokesťin na-t , nes iki tol ji buvo didesn nei mokesťin na-ta tenkanti motininei ir dukterinei mon ms veikian ioms toje pa ioje –alyje. Kitas taip pat svarbus tikslas gyvendintas –ia direktyva ó tai apsaugoti motinines mones nuo dvigubo pelno apmokestinimo ó paskirstyta pelno dalis (dividendai), gauta i–dukterin s mon s, neapmokestinama.
- ✓ 1990 m. liepos 23 d. Tarybos direktyva 90/434/EEB *dël bendros mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių įmonių jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis*, dar kitaip vadinama šSusiliejim direktyvaõ. Tšos direktyvos pagrindinis tikslas yra atid ti apmokestinim susijungimo, pasidalinimo, turto perdavimo ar keitimosi akcijomis metu iki –i proces pabaigos. Pagrindiniai direktyvos principai yra leidimas atid ti i– akcij gaunamo pelno apmokestinim iki to laikotarpio, kai –ios akcijos bus parduotos, o pardavus akcijas pelnas yra apmokestinamas pagal atitinkamoje ES –alyje galiojan ius tarifus, leidimas perkelti nepanaudotus mokes i nuostolius i–vienoje –alyje veikian i moni kitos –alies mones.
- ✓ 2003 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva 2003/49/EB *dël bendros apmokestinimo sistemos, taikomos palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimams tarp skirtingų valstybių narių asocijuotų bendrovių*, dar kitaip vadinama šPal kan ir atlyginimo ufl teisi perleidim apmokestinimoõ direktyva, ji taikoma nuo 2004 01 01. Direktyvos esm ó pal kanos ir autoriniai atlyginimai, mokami tarp asocijuot moni bei j nuolatini buveini , yra neapmokestinami. Kad mon s b t pripaffintos susijusiomis, b tina tiesiogiai valdyti ne maffiau kaip 25 proc. kapitalo.
- ✓ 2003 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyva 2003/123/EB, *iš dalies keičianti Direktyvą 90/435/EEB dël bendrosios mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių patronuojančioms ir dukterinėms bendrovėms*. Tš direktyva pakeit 90/435/ EED direktyv i–pl sdama moni , galin i pasinaudoti pelno mokes io lengvatomis, teisini form rat bei

o kada mon laikoma motinine kitos mon s atffvilgiu (20 proc. 2009-01-01 ir 10 proc. nuo 2009-01-01). Iki tol buvo 25 proc.

- ✓ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/76/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 2003/49/EB dėl galimybės tam tikroms valstybėms narėms nustatyti pereinamuosius laikotarpius taikant bendrą apmokestinimo sistemą, taikomą palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimams tarp skirtingų valstybių narių asocijuotų bendrovių.
- ✓ 2005 m. vasario 17 d. Tarybos direktyva 2005/19/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 90/434/EEB dėl bendros mokesčių sistemos, taikomos įvairių valstybių narių įmonių jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis. Tą direktyva buvo įpl sta 90/434/EEB direktyvos taikymo sritis, pradedant j taikyti kitiems moni tipams, pavyzdffiui, Europos Bendrov ms ir Europos kooperacin ms bendrov ms.

Pelno mokes iui svarbus ir Europos Komisijos pateiktas pasi lymas svarstyti ir 2011 m. parengtas direktyvos projektas šD l bendros konsoliduotos pelno mokes io baz s (BKPMB)õ. Jo esm - si loma sudaryti galimyb visiems pelno mokes io mok tojams Europos S jungoje apskai iuoti pelno mokes io baz pagal vienodas apmokestinamojo pelno apskai iavimo taisykles. Kaip teigiama -iame projekte šBendra konsoliduot ja pelno mokes io baze (BKPMB) siekiama -alinti kai kurias pagrindines mokestines augimo bendrojoje rinkoje kli tis. Kai n ra bendr pelno mokes io taisykli , d l nacionalini mokes i sistem s veikos dafnai apmokestinama per daug ir dvigubai, o mon ms tenka didel administracin na-ta ir didel s mokestini reikalavim laikymosi s naudosõ. (p. 4). Pagal - pasi lym kiekviena valstyb savo mokes io mok tojui tenkan i apmokestinamojo pelno dal apmokestint taikydama savo pelno mokes io tarif . Konsoliduotos pelno mokes io baz s k rimas yra diskutuojamas jau kelet met , ta iau susilaukia daug kritikos argumentuojant, jog BKPMB padaryt pelno mokest dar sud tingesn nes, bendra konsoliduota pelno mokes io baz mokes io mok tojams b t ne privalomas, o pasirenkamas dalykas. Tokiu b du, jei b t priimta -i direktyva, tai reik-t , kad vietoje vienos pelno mokes io sistemos valstyb ms nar ms reik t taikyti dvi pelno mokes io sistemas (Tyma-ius, 2006). D l -i prieflas i nemanoma, jog artimiausiu metu -i direktyva bus priimta ir bendra pelno mokes io baz bus kuriama, ta iau ateityje prie to visgi gali b ti prieita ir padaryti fflym s pakeitimai -ali nari pelno mokes io statymuose.

Apffvelgus ES teis s aktus, prisidedan ius prie pelno mokes io reglamentavimo Lietuvoje, galime teigti, kad nors tiesioginiai mokes iai n ra stipriai reglamentuojami ES teis s akt , ta iau pelno mokes io reglamentavimui jie turi takos.

- **Tarptautinės sutartys**

Lietuvoje specialiuoju mokes i teis s -altiniu pripafl stama ir tarptautin s sutartys. Tarptautin s sutarties s vok apibr flia LR Tarptautini sutar i statymo 1 straipsnio 1 punktas: šLietuvos

tarptautin s teis s princip ir norm reglamentuotas susitarimas, kur
uflsienio valstyb mis ir tarptautin mis organizacijomis, nesvarbu,
tart sudaro vienas, du ar keli tarpusavyje susij dokumentai.

Tarptautines sutartis turi atitinki visi kiti teis s aktai, j vir–enyb nurodo ir Mokes i administravimo
statymo 5 straipsnis, kuris skelbia, kad šjeigu Lietuvos Respublikos tarptautin se sutartyse nustatytos
kitokios negu atitinkam mokes i statymuose apmokestinimo taisykl s ir –ios sutartys yra
ratifikuotos, sigaliojusios ir taikomos Lietuvos Respublikoje, tai vir–enyb turi min tose tarptautin se
sutartyse nustatytos taisykl s. Mokes i teis s specialiais –altniais yra laikomos Seimo ratifikuotos ir
sigaliojusios tarptautin s sutartys d l pajam dvigubo apmokestinimo i–vengimo ir mokes i sl pimo
prevencijos.

Tuo metu Lietuvos Respublikos Vyriausy b tokias sutartis yra pasira–iusi su mafldaug 50 –ali
Vyriausy b mis. Tarptautin s dvigubo apmokestinimo i–vengimo sutartys yra sudaromos siekiant
paskirstyti apmokestinimo teises tarp susitarian i j valstybi , panaikinti tarptautin dvigub
pamokestinim , tai yra kai abi valstyb s pagal savo statymus gali apmokestinti t pat mokes i mok toj
ufl tas pa ias pajamas per t pat laikotarp . Taip pat siekiam uflkirsti keli fiskaliniams paffeidimams ir
mokes i nemok jimui, bei i–vengti mokes i diskriminacijos, tai yra kiekviena –alis turi taikyti ne mafliau
palank apmokestinimo reffim visiems mokes i mok tojams nepriklausomai nuo to kurios –alies pilie iai
ar mon s (rezidentai) jie yra.

Pelno mokestis yra vienas i–mokes i , kuriem yra taikomos Tarptautin s dvigubo apmokestinimo
i–vengimo sutartys, tad –ios sutartys yra vienos i– teis s akt reguliuojan i pelno mokest Lietuvoje.
Standartin se dvigubo apmokestinimo i–vengimo sutartyse susitarian i valstybi pelno apmokestinim
nustato 7 straipsnio 1-7 punktai. Tuo straipsniu reglamentuojama, kad susitarian ios –alies mon s
ufldirbtas pelnas apmokestinamas toje susitarian ioje –alyje, nebent mon kitoje susitarian ioje valstyb je
vykdo kin -komercin veinkl per ten steigt nuolatin buvein , tuomet tos mon s pelnas gali b ti
apmokestinamas toje kitoje susitarian ioje valstyb je, ta iau tik tiek, kiek jo priskiriama tai nuolatiniai
buveinei, tai yra kiek nuolatin buvein gal t jo gauti, jei b t atskira ir savaranki–ka mon . T sutar i
nuostatos yra labai svarbios administruojant pelno mokest vis did jan ios globalizacijos lygomis.

• Mokesčių administravimo įstatymas (MAĮ)

T s statymas uflima svarbi viet speciali j mokes i teis s –altin sistemoje, nes, kaip
nurodoma –io statymo komentare, jis priimtas š gyvendinant principin konstitucin nuostat ,
konstatuojan i , kad pagrindiniai su mokesiais ir j administravimu susij klausimai turi b ti
reglamentuoti statyminiu lygmeniu bei kitas atitinkamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos
nuostatas, nustatan ias i–imtin Lietuvos Respublikos Seimo teis nustatyti (teisinti) valstybinius
mokes ius ir kitus privalomus mok jimus.

Mokes i administravimo statymas yra pagrindinis mokes i teis s aktas, kuris nustato
pagrindines s vokas ir taisykles, kuri b tina laikytis vykdant mokes i statymus,

ais teisinio reglamentavimo principus (2, 3, 5, 6-10 straipsniai), kom mokes i s ra- (13 straipsnis). Taip pat -is statymas funkcijas, teises ir pareigas (25, 26, 32, 33 straipsniai), mokes i mok tojo teises ir pareigas (36, 40 straipsniai), mokes i apskai iavim ir sumok jim (66 ir 80 straipsniai), mokes io, bei su juo susijusi sum , priverstinio i-ie-kojimo (105 ó 110 straipsniai) bei mokestini gin nagrin jimo tvark (145 ó 160 straipsniai).

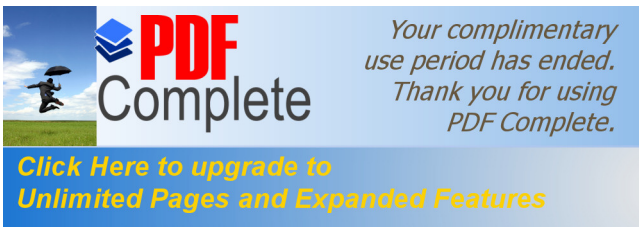
Pelno mokest MA reguliuoja tiesiogiai per visas jame tvirtintas nuostatas, o 13 straipsnio 18 punktas tvirtina pelno mokest kaip vien i- Lietuvoje egzistuojan i mokes i . 15 straipsnio 1 punktas nustato, kad pelno mokes io, drauge su kitais mokes iais, administratorius yra Valstybin mokes i inspekcija. tvirtindamas bendr sias mokes i teis s normas, MA yra pamatas kit teis s akt pri mimui.

- **Pelno mokesčio įstatymas**

Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucij (127 straipsnio 3 dalis) bei teis s aktus, apmokestinimo tam tikrais mokes iais tvark nustato tik atitinkamas mokes io statymas arba jo pagrindu priimtas kitas teis s aktas. Mokest teisinan iu statymu laikytinas tik Seimo priimtas statymas, kuris b tinai tvirtina ir apibr fliia pagrindinius mokes io elementus, tai yra to mokes io mok tojus ir asmenis, kurie tur t b ti atleisti nuo -io mokes io mok jimo, apmokestinimo objekt bei mokes io baz , mokes io tarif , bei pagrindines mokes io mok jimo taisykles ir lengvatas. Mokes i statymai negali prie-tarauti LR Konstitucijai, ES teis s aktams bei Tarptautin ms sutartims. Ta iau dafnai mokes i statymai yra gana sud tingi ir sunkiai suprantami bei taikomi, tiek mokes i mok toj , tiek mokes i administratori , tam reikalingas specialus pasirengimas. Kiekvienas tokio statymo pakeitimas gali tur ti takos mokes i mok toj teis tiems l kes iams, veiklos stabilumui bei veiklos planavimui, tad MA 3 straipsnyje yra tvirtintas svarbus reikalavimas, jog šLietuvos Respublikos Seimas turi uftikrinti, kad Lietuvos Respublikos mokes i statymai, nustatantys nauj mokest , nauj mokes io tarif , mokes io lengvat , sankcijas ufl mokes i statym paffeidimus arba i- esm s pakei iantys apmokestinimo tam tikru mokes iu tvark ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, sigaliot ne anks iau kaip po -e-i m nesi nuo j paskelbimo dienosõ. TMs reikalavimas negalioja tik su einam j met biudffeto patvirtinimo statymu susijusiems mokes i statym pakeitimams ir teis s aktams, kurie derinami su ES teis s akt nuostatomis.

Lietuvoje Juridini asmen pelno mokes io statymas priimtas ir sigaliojo 1990 m. liepos 31 d. juo buvo apmokestintas juridini asmen pelnas. 2001 m. gruodffio 20 d. Juridini asmen pelno mokes io statymas buvo pakeistas Pelno mokes io statymu ir nuo 2002 sausio 1 d. -is mokestis skai iuojamas, deklaruojamas ir mokamas vadovaujantis -iuo statymu. Pelno mokes io statymas yra svarbiausias ir vienintelis pelno mokest reglamentuojantis teis s aktas Lietuvoje, jame apibr fliami skvarbiausi -io mokes io elementai, apskai iavimo ir sumok jimo tvarka.

kdomi kei iant Pelno mokes io statym , tai yra i-leidffiant tam kei iant statym . Nuo 1990 m. buvo priimti 42 tam tikrus pelno iantys ar papildantys statymai. Tys skai ius yra gana didelis, vidutini-kai 2 kartus per metus -is statymas buvo kei iamas. Tai rodo siek tobulinti aptariam j statym bei pat pelno mokest ir jo administravim . Detalesn pelno mokes io statymo analiz bus pateikta antroje -io darbo dalyje.

- **Įstatymų lydimieji teisės aktai**

statym lydimieji teis s aktai - tai statymo nustatyta tvarka ir pagrindais kompetenting institucij priimami norminiai teis s aktai, atitinkantys statymus, detalizuojantys ir konkretizuojantys statymuose nustatytas teis s normas, uftikrinantys statym gyvendinim . Lietuvoje statym lydimieji teis s aktai sudaro daugum teis s akt sistemoje. Palyginti su statymu, -i akt teisin galia ir reik-m yra maflesn , jais gyvendinamos teis s normos, ta iau tokie teis s aktai negali pakeisti statym ar sukurti nauj bendro pob dffio teis s norm , kurios savo galia prilygt statymo normoms. statym lydimieji teis s aktai negali prie-tarauti Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos Seimo i-leistiems statymams, o tuo labiau keisti statymo norm , j turinio.

Pagal MA 11 straipsn mokes i statymus gyvendinan ius lydimuosius teis s aktus Lietuvoje priima Vyriausyb , Vyriausyb s pavedimu Finans ministerija, Vyriausyb s ar Finans ministerijos pavedimu ó Valstybin mokes i inspekcija (VMI) prie Finans ministerijos. Kitos institucijos tokius mokes i statymus lydin ius teis s aktus gali i-leisti tik sakmiai mokes i statymuose nurodytais atvejais. Pelno mokest reguliuojantys statym lydimieji teis s aktai yra LR Vyriausyb s nutarimai, finans ministro sakymai, VMI vir-ininko sakymai bei Verslo apskaitos standartai.

- **LR Vyriausybės nutarimai**

Vyriausyb s pos dffi metu Vyriausyb s nari dauguma priimti nutarimai yra teis s aktai nustatantys kaip tam tikros mokes i statymuose reglamentuojamos nuostatos bus gyvendinamos. Dafnai -iais nutarimais patvirtinamos tam tikros tvarkos, statym pakeitim projektai, pareigojamos ministerijos parengti tam tikras tvarkas. Kasmet i-leidfflama nemaflai Vyriausyb s nutarim , dafniausiai d l ankstesni , pirmini Vyriausyb s nutarim pakeitim , kuri nuostatos taikomos apskai iuojat pelno mokest . Kiekvien pelno mokes io statym lydi bent keli Vyriausyb s nutarimai.

- **Finansų ministro įsakymai**

Finans ministro sakymai yra vieni i- statym lydim j teis s akt , nors turintys maflesn teisin gali nei Vyriausyb s nutarimai, ta iau privalomi vykdyti bei yra svarb s teisingam ir tiksliam statymuose apibr fti nuostat gyvendinimui, mokes i administravimui. Finans ministro sakymai detalizuoja, padaro ai-kesnius tam tikrus statymo straipsnius ir dafnaisiais b na parengti vadovaujantis tam tikrais pelno mokes io statymo straipsniais. Tye sakymai padeda mokes i mok tojams suprasti statym bei atskiras jame tvirtintas nuostatas. Iki -i dien yra i-leista nemaflai

ni finans ministro sakym , dauguma j tvirtina jau buvusi , pakeitimus kei iantis tam tikroms pelno mokes io statymo . Tad galima teigti, kad tiek Vyriausybs nutarimai, tiek finans ministro sakymai yra labai glaudffiai susij su Pelno mokes io statymu, bei lydi kiekvien jo pakeitim .

➤ *Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko įsakymai*

Ypating vieta statym lydim j teis s akt sistemoje turi mokes i administratoriaus ó Valstybin s mokes i inspekcijos (VMI) prie Finans ministerijos ó priimami teis s aktai, kurie reglamentuoja atitinkamas mokes i administravimo proced ras, nustato mokes i administravimo procese naudojam dokument privalomas formas.

VMI vir–ininkas leidffia sakymus susijusius su tam tikro mokes io administravimu, patvirtinan ius jo deklaravimo, pateikimo bei sumok jimo tvarkas. Tai administracinio pob dffio dokumentai, ta iau labai svarb s mokes i mok tojams norint tinkamai pateikti pelno mokes io deklaracijas ir tinkamai sumok ti – mokest . D l nuolatinio mokes i administravimo tobulinimo, form keitimo ir pana–i aplinkybi –ie sakymai dafnai kei iami, tikslinami, i–leidffiami nauji.

Vadovaujantis MA 12 straipsniu Valstybin mokes i inspekcija turi teis teikti ir skelbti apibendrintus mokes i statym paai–kinimus (komentarus). Nors apibendrintas paai–kinimas yra teikiamas kompetentingos institucijos ir turi tam tikr materiali i–rai–k , ta iau jis neturi teis s akto galios, tod l n ra privalomas mokes i mok tojams. ^{TM} komentar tikslas pad ti mokes i administravimo pareig nams bei mokes i mok tojams lengviau susivokti mokes i teis s akt gausyb je. VMI yra i–leidusi ir Pelno mokes io statymo komentar , kuris, reaguojant –io statymo pakeitimus, priimtus naujus Vyriausybs nutarimus bei finans ministro sakymus, nuolat atnaujinamas ir tikslinamas. ^{TŲS} komentaras padeda pelno mokes io mok tojams bei administratoriams ai–kiaiu suvokti visus pelno mokes io statymo niuansus bei reikalavimus.

➤ *Verslo apskaitos standartai*

Vie–oji staiga Audito ir apskaitos tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos buhalterin s apskaitos statymo 3 straipsniu, rengia, tvirtina ir skelbia Verslo apskaitos standartus (VAS).

Kaip skelbiama V^{TM} Audito ir apskaitos direktoriaus 2009 m. gegufl s 5 d. sakymu Nr. VAS-2 patvirtintuose verslo apskaitos standart rengimo principuose, š–i standart nuostatomis gyvendinamos Europos S jungos direktyvos, reglamentuojan ios finansini ataskait ir konsoliduot j finansini ataskait (finansin s ataskaitos) sudarym . Perkeliant Europos S jungos direktyv (ES direktyvos), reglamentuojan i finansini ataskait sudarym , nuostatas VAS, laikomasi t nuostat gyvendinimo termin ir princip ō. Verslo apskaitos standartai nurodo kaip turi

o turi b ti rengiamos ir kaip atrodyti finansin s ataskaitos. Tye itos standart taikym ir vykdym Lietuvoje.

šPelno mokesiõ 2004 m. spalio 13 d., sigaliojo nuo 2004 m. gruodffio 17 d. ir buvo keistas vien kart ó 2007 birffelio 29 d. Tye standarto tikslas ó nustatyti pelno mokes io apskaitos ir pateikimo finansin je atskaitomyb je, taikant kaupimo princip , tvark . Pagal bendr sias 24 standarto nuostatas šstandartas turi b ti taikomas apskai iuojant, registruojant apskaitoje ir pateikiant finansin je atskaitomyb je ataskaitinio laikotarpio pelno mokesi ir atid t j mokesi .<...>Tye standarto gali netaikyti mon s, kurios sudaro trumpas balanso ir pelno (nuostoli) ataskaitas ir mon s, kurios sudaro pilnas balanso ir pelno (nuostoli) ataskaitas, jeigu j atid tojo mokes io sumos nereik–mingosõ.

Apibendrinant visus aptartus teis s aktus, kurie daugiau ar mafliau yra susij su pelno mokes iu Lietuvoje, galima teigti, kad visi jie reik–mingi skai iuojant, mokant, administruojant ar reguliuojant pelno mokesi ir vis j privalu laikytis. Ta iau visoje –i teis s akt gausoje, kaip reik–mingiausias, vienintelis reglamentuojantis – mokesi , teis s aktas yra LR Pelno mokes io statymas. Jis yra pagrindas visiems kitiems i–jo sekantiems ir tiesiogiai taikomiems, su pelno mokes iu susijusiems, teis s aktams. Kiekvienas –io statymo pakeitimas yra reik–mingas visai –io mokes io apmokestinimo sistemai.

Apffvelgus pelno mokes io atsiradim , jo esm bei viet Lietuvos mokes i sistemoje analizuojan i autori darbus, paai–k jo, jog –is mokesiõ yra nuo seno naudojamas kaip vienas i–pagrindini biudffeto pajam –altini . Nepaisant to, pelno mokesiõ pla iai kritikuojamas d l savo apmokestinimo tvarkos, jos taikymo teisingumo bei sud tingumo. Dafnai pabr fliama, kad – mokesi reglamentuojan io statymo sud tingumas, dafnas jo keitimas bei dviprasmi–kas taikymas yra viena i–priefflas i , kod l pajam i––io mokes io surinkimas –alies biudffet yra nepakankamas. (Budryt A., Ma iulaityt E., 2004). Nors pelno mokes io reglamentavimo taka jo mok tojams bei pajamoms i–analizuojamo mokes io dafnai akcentuojama, ta iau tr ksta susistemintos pelno mokesi reglamentuojan io statymo raidos analiz s.

RESpubLIKOS PELNO MOKESČIO ĮSTATYMO RAIDOS ANALIZĖ

Geriausias statymas toks, kurio nereikia keisti. Visgi tokie statymai Lietuvoje nėra visi jie nuolatotiesiems, tobulinami. Neįimtis ir pelno mokesčio reglamentuojantis statymas. Kaip jau buvo aptarta ankstesniuose šio darbo skyriuose, norint vertinti Pelno mokesčio statymo pakeitimus ir jų reikšmę, būtina nuosekliai išanalizuoti svarbiausius šio statymo keitimus, ne tik susijusius su mokesčio tarifu, tačiau ir su mokesčio objektu, subjektu, taip pat lengvatomis. Vertinant analizuojamo statymo pakeitimus būtina kartu analizuoti jų priežastis bei pasekmes – pajamų iš šio mokesčio nacionaliniame biudžete kaitą.

2.1 Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo raida 1990 – 2000 m.

Ypatingo dėmesio LR Pelno mokesčio statymo pirmtakas – Juridinių asmenų pelno mokesčio statymas, priimtas 1990 m., kartu su kitais mokesčiais, formuojant nepriklausomos Lietuvos mokesčių sistemą. Šis statymas tvirtino, kad juridiniai asmenys pelno mokesčią moka ribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens teisės turinios monijos, kuri veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos šio statymas, taip pat juridiniai asmenys, užsiimančios nekomercine veikla, bet gavusieji pajamų iš komercinės – kinės veiklos. staigos bei organizacijos, kuri išlaikymo išlaidos arba jų dalis finansuojamos iš valstybės biudžeto ar savivaldybių biudžetų, išu mokesčiu neapmokestinamos. Tad, nors ir nelabai aiškiai, tačiau buvo apibrėžtas mokesčio subjektas, akcentuojant, kad išu mokesčiu nemoka biudžetinės staigos.

1990 m. priimtame statyme apibrėžiami ir kiti pagrindiniai mokesčio elementai. Aptariamojo mokesčio objektas yra apmokestinamasis pelnas, kurio apskaitavimo pagrindas yra realizavimo plaukų suma. Nustatant apmokestinamąjį pelną, iš bendrąjį plauką atimami faktiškai gamybos ir cirkuliacijos kaštai elementai bei išlaidos, tenkančios realizuotai produkcijai. Tai – materialinės ir joms prilygintos sąnaudos, amortizaciniai atskaitymai, išlaidos darbo apmokėjimui, mokos socialiniam draudimui, privalomo draudimo mokos, finansų ir pridėtos vertės mokesčiai, palikimo ir banko kreditus, išlaidos gamtos apsaugai. Taip pat nustatyti leidžiamieji atskaitymai iš bendrąjį plauką, kurie mažina apmokestinamąjį pelną, bei pelno mokesčią. Tai išlaidos labdarai, kultūrai, –vietimui ir kitiems visuomenei naudingiems reikalams, išlaidos mokslinio tyrimo, projektavimo, konstravimo darbams ir naujos technikos diegimui. Galima daryti prielaidą, kad reglamentuotais leidžiamais atskaitymais buvo siekiama paremti naudingas visuomenei sritis – kultūrą, –vietimą, naujų technologijų plėtrą, kas buvo labai svarbu tik atgavusiai nepriklausomybę, savo ekonomiką bei laisvą visuomenę kuriančiai –aliai.

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

vienas bendras tarifas, taikomas visiems juridiniams asmenims ó
 a iau taip pat buvo numatyta ir nemaflai lengvat - juridiniams
 ra flem s kio produkt gamyba, pajam mokes io tarifas - 10
 proc. apmokestinamojo pelno, ta iau, jeigu ne flem s kio produkcijos dalis realizavimo plaukose
 vir-ija 20 proc. (bet ne daugiau kaip 40 proc.), j atitinkan iai apmokestinamojo pelno daliai taikomas
 35 proc. tarifas. Buvo taikomos lengvatos ir gamybin ms mon ms ir organizacijoms, naudojan ioms
 riboto darbingumo dirban iuosius. Tys mon s gal jo susimaffinti apskai iuot mokest tam tikra
 dalimi, kuri priklauso nuo to, koki dal riboto darbingumo dirbantieji sudar tarp vis dirban i j . Tys
 lengvat teisinimas rodo, kad tuo metu, kuriantis nepriklausomai Lietuvai bei prad jus irti
 kooperatin ms flem s kio bendrov ms, buvo skatinamos flem s kio mon s bei j k rimasis, kaip
 viena i- prioritetini -alies kio -ak . Taip pat buvo skatinama ne gali j , bei riboto darbingumo
 flmoni integracija visuomen , mon s skatinamos juos darbinti.

Be vis aptart lengvat , -iame statyme buvo tvirtinta ir nuostata, kad savivaldybi Tarybos
 turi teis kai kuriems asmenims sumaffinti mokes io dyd arba i- viso juos atleisti konkre iam
 laikotarpiui nuo pelno mokes io, ta iau tai turi b ti kompensuojama i- savivaldybi biudflet . Tys
 nuostata palikta nemaflai laisv s savivaldybi Taryboms sprendffiant pelno apmokestinimo bei
 atleidimo nuo jo klausimus, nors -is mokestis nuo pat pradffi buvo renkamas ne savivaldybi
 biudfletus, o valstyb s biudflet . D l min tos prieflasties, -i nuostata gali b ti vertinama gana
 prie-taringai, nes savivaldybei leista spr sti d l mokes io, kurio pati nerenka. finoma, s lyga, kad
 atleidus nuo pelno mokes io ar jo dalies, prarasta suma tur t b ti kompensuota i- savivaldybi
 biudfleto, sumaffino piktnaudffiavimo galimyb .

Priimant pirm j juridini asmen pelno mokes io statym , dar nebuvo mokes i
 administravimo statymo, kuris priimtas tik 1995 m., tad -iame statyme buvo tvirtintos ir svarbios
 nuostatos susijusios su -io mokes io administravimu. vesti avansiniai mok jimai, kuri dydis buvo
 nustatomas naudojant i- mimo koeficient . Tys koeficientas apskai iuojamas kaip santykis tarp
 pra jusiais metais sumok to pelno mokes io sumos ir t met realizavimo plauk . Avansiniai
 mok jimai tur jo b ti skai iuojami nuo faktini realizavimo plauk taikant i- mimo koeficient .
 Mok tojai valstybin ms mokes i inspekcijoms prival jo pristatyti buhalterin balans ir apyskait bei
 mokes io apyskait . Jeigu mok toj pateiktose mokes i apyskaitose apmokestinamasis pelnas
 neleistinai sumaffintas, Lietuvos Respublikos biudflet paimama visa sumaffintoji pelno suma ir
 dvigubo dydffio bauda. Mokes io laiku nesumok jus, ufl kiekvien pav luot dien buvo imami 0,5
 proc. delspinigiai. Galima teigti, jog buvo numatyta gana griefta atsakomyb s tvarka ufl savalaik
 mokes io sumok jim bei neteising mokes io apskai iavim , taip siekiant i- vengti piktnaudffiavimo
 bei mokes io sl pimo.

Į pelno mokesčio įstatymo pakeitimai 1990 – 2000 m.

Svarbiausi pakeitimai				
Metai	Tarifai	Lengvatos	Objektas	Kita
1990	35%	fiems kio mon ms, riboto darbingumo darbuotojų turinčioms mon ms.	Apmokestinamasis pelnas. Leidžiamas atskaityti išlaidas labdarai, kultūrai, mokslo tyrimams.	tvirtinta avansinio mokėjimo tvarka, numatytos baudos ir delspinigiai už vėlavimą mokėti ar neteisingai mokėti apskaitiniam .
1991	29%	vestos lengvatos kurybinėms savyboms	Leista atskaityti išlaidas studijų finansavimui	Vyriausybei suteikta teisė nustatyti mokesčius tarifus pirmenybinėms kio savyboms
1992	29 %; 24 % investuojamam pelnui.		Komandiruo išlaidos priskiriamos prie gamybos ir cirkuliacijos išlaidų	
1993	29 %; 10 % investuojamam pelnui.		Neapmokestinamos labdarai ir paramai gautos lėšos. Prie leidžiamas atskaityti priskirtos išlaidos labdarai ir paramai bet ne daugiau 40 % apmokestinamojo pelno.	Iš ankstinio mokėjimo suma leista apskaituoti ne tik pagal praėjusius metus, bet ir pagal praėjusio ketvirčio mokesčio mokėjimą.
1994	29 %; 10 % investuojamam pelnui.	Palengvintos lengvatos taikymo sąlygos fiems kio produkciją realizuojančioms mon ms	Bankams leista iš pajam atskaityti specialiuosius atidėjimus abejotiniams aktyvams	Sumažinti delspinigiai už laiku nesumokėtą mokestį
1995	29 %; 10 % investuojamam pelnui.		Leidžiamiesiems atskaitymams priskirti atskaitymai miškinio auginimo fondams	Reglamentuotas tarptautinių monių pelno apmokestinimas. tvirtinimas dvigubo apmokestinimo vengimas ir tarptautinių sutarčių viršenybė.
1996	29 %; 10 % investuojamam pelnui.	Lengvatos laisvosioms ekonominėms zonomis ir strateginiams užsienio investuotojams, mokesčių mon ms, kredito unijoms	Prie nerealizuojamoms pajam priskirtos religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų pajamos, gautos baudos ir delspinigiai.	
1997	29 %; 0% investuojamam pelnui; 10% ir 15% užsienio mon ms	Nuo mokesčio atleisti fiems kio produkciją gaminantys ir paslaugas fiems kio teikiantys juridiniai asmenys.	apmokestinimo objektu trauktos užsienio valstybių monių pajamos gautos iš LR juridinių asmenų. teisintis loterijas rengiančių monių pajam apmokestinimas	Prie pelno mokesčio mokėjimo priskirtos užsienio valstybės. Leista nuostolius perkelti ne ilgiau kaip 3 ateinantiems mokestiniams metams
1998	29 %; 0% investuojamam pelnui; 10% ir 15% užsienio mon ms	Lengvatos mokesčių mon ms (15 %), investiciniams fondams, sveikatos priežiūros mon ms bei pradedančioms mon ms.	Leista atsisivelti teigiam ir neigiamą valiutos kurso svyravimo taką ir subsidijų panaudojimą. Leista atskaityti ilgalaikio turto remonto ir natūralios netekties sąnaudas	Prie pelno mokesčio mokėjimo grupės priskirtos užsienio monių nuolatinės buveinės. Leista nuostolius perkelti ne ilgiau kaip 5 ateinantiems mokestiniams metams. Gauti dividendai apmokestinami 29 % tarifu.
1999	24 %; 29 % dividendams; 0% investuojamam pelnui; 10% ir 15% užsienio mon ms		Leista išskaituoti lėšas, skirtas pensijų programoms mokėti bei nario mokesčiams	Prailgintas terminas avansinei apskaitai pateikti
2000	24 %; 0% investuojamam pelnui; 10% ir 15% užsienio mon ms	Pratęstos lengvatos kredito unijoms	Leista su naudomis laikyti beviltiškais moniais, išskyrus bankus ir su jais susijusius kio subjektus, skolas	

1990 m. priimtas Juridinių asmenų pelno mokesčio statymas atrodo gana aiškūs ir lengvai suprantamas, tačiau keičiantis –alies ekonominei situacijai, jai vystantis, atsirandant vis kitokių veiklos formų, taip pat vykstant privatizacijai ir daugiant monių, iškilus vis naujiems sąlygų analizuojamo

–io statymo svarbiausi element pakeitimai pavaizduoti 1

Jau 1991 m. buvo priimti pirmieji juridini asmen pelno mokes io statymo pakeitimai ó du pakeitimo statymai per metus. Buvo nutarta, kad 35 proc. mokes io tarifas yra per didelis besiformuojan ios ekonomikos s lygomis ir trukdantis verslo pl trai. Tod l priimtas svarbus statymo pakeitimas ó tarifo sumaffinimas nuo 35 proc. iki 29 proc. nuo apmokestinamojo pelno visiems juridiniams asmenims. Taip pat buvo tvirtinta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausyb gali nustatyti maffesnius apmokestinamojo pelno mokes io tarifus prioritetin ms kio –akoms.

1991 m. liepos 20 d. priimtu statymu šD l Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokes io statymo 5, 6 ir 8 straipsni papildymoó buvo vestos lengvatos k rybin ms s jungoms. Architekt , dailinink , dizaineri , fotomeninink , kompozitori , kinematografinink , mokslinink , ra–ytoj , tautodailinink , teatro, flurnalist s jungoms ir j moni bei organizacij , kurios ne maffiau kaip 29 proc. pelno panaudoja k rybini s jung poreikiams, juridini asmen pelno mokes io tarifas 1991-1992 metais buvo sumaffintas iki 5 proc. nuo apmokestinamojo pelno. Pastar ja lengvata siekta paremti ir paskatinti menininkus bei Lietuvos kult ros pl tr .

Tuo pakeitimo statymu buvo papildytas ir s ra–as i–laid , kurios nustatant apmokestinam j peln atimamos i– bendr j plauk visos arba tam tikra dalimi, traukiant j ir i–laidas studij finansavimui. Tad galima teigti, kad mokes io objektas buvo –iek tiek susiaurintas, leidffiant daugiau atskaitym i–apmokestinamojo pelno. Ta iau pri mus aptartus pakeitimus i–ry–k jo valstyb s, nors ir pasyvi, parama menui, –vietimui ir studijoms.

Sekaniais metais, taip pat buvo priimta keletas gana reik–ming analizuojamo statymo pakeitim . Prie nerealizacini pajam (kurios ne skai iuojamos skai iuojant apmokestinam j peln) priskirtos i– individuali moni , neturin i juridinio asmens teisi , ir kini bendrij gauta pelno dalis. Prie gamybos ir cirkuliacijos i–laid priskirta komandiruo i i–laidos bei flem s nuomos mokestis. I–i–laid s ra–o, kuri dalis, nustatant apmokestinam j peln , atimama i– bendr j plauk , panaikinta mokslinio tyrimo, projektavimo, konstravimo darb ir naujos technikos diegimo i–laidos, paliekant tik i–laidas labdarai, kult rai, –vietimui ir kitiems visuomenei naudingiems reikalams bei studijoms finansuoti. Galimyb naujos technikos diegimo bei pl tros i–laidomis sumaffinti apmokestinam j peln buvo sutikta gana kriti–kai, kaip stabdanti moni pl tr . Ta iau tai atsv r kitas svarbus 1992 met pelno mokes io statymo pakeitimas - vestas atskiras tarifas apmokestinamajam pelnui, skirtam investicijoms ó 24 proc., kitam apmokestinamajam pelnui liko 29 proc. tarifas. Tš pakeitimas galiojo apmokestinant 1992 m. peln , o 1993 m., pri mus dar vien Juridini asmen pelno mokes io statymo pakeitimo statym , tarifas pelnui, skirtam kapitalin ms investicijoms, sumaffintas iki 10 proc. Aktyviau prad tos skatinti moni pl tra. Taip pat –io atskiro

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

as kaip tam tikra pagalba mon ms prisitaikant prie pasaulyje io metu ypa spar iai prad tos diegti vairios kompiuterin s no sistem modernizavimas, tod l galimyb daugiau pinig skirti investicijoms tur jo b ti paskata mon ms atsinaujinti. Tame pa iame statyme (1993 gegufl s 11 d., Nr. I-152, šD l Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokes io statymo pakeitimo ir papildymo) buvo konkretizuota, kas tai yra kapitalin s investicijos: škapitalin investicija yra ilgalaikio turto (pastat , statini , ma-in , technologini rengini ir kit pagrindini priemoni) ir nematerialaus ilgalaikio turto (technologini licencij , patent , preki flenkl) sigijimas ir i-laidos nebaigta stybai. Taip buvo panaikintas neai-kumas ir galimyb manipuliacijoms nustatant kurioms investicijoms naudojamas pelnas gali b ti apmokestinamas maflesniu tarifu.

1993 m. liepos 13 d. priimtais pakeitimais tvirtinta, kad nustatant apmokestinam j peln atimamos Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos statymo numatyt labdaros organizacij ir fond , invalid draugij ir s jung bei j moni visos fakti-kai padarytos ir juridin gali turiniais dokumentais patvirtintos i-laidos, skirtos labdaros ir paramos tikslams. Nustatant apmokestinam j peln Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos statymo numatytiems labdaros dav jams ar r m jams, i- apskai iuoto pelno 2 kartus atimamos fakti-kai padarytos ir juridin gali turiniais dokumentais patvirtintos i-laidos, skirtos labdarai ir paramai, bet ne daugiau kaip 40 proc. apmokestinamojo pelno. L -os, skirtos labdarai ir paramai, vir-ijan ios 40 proc. apmokestinamojo pelno, apmokestinamos bendra tvarka. Tye pakeitimai paskatino s kmingai veikian ias mones daugiau l - skirti labdarai ir paramai ir taip susimaffinti pelno mokes io sum .

1994 m. -iek tiek su-velnintos sankcijos ufl paffeidimus apskai iuojant ar sumokant pelno mokest . Vyriausybei, atsifvelgus padaryt paffeidim prieflastis, leista savo nutarimu kai kuriems mok tojams prat sti nustatyt baud mok jimo biudflet termin , bei atid ti priskai iuot delspinigi mok jimo biudflet termin . Sumaffinti delspinigiai ufl laiku nesumok t mokest nuo 0,5 proc. iki 0,3 proc. nuo mok tino mokes io sumos.

Lietuvoje pad jus vystytis finansini paslaug ir kredito sistemai ir kuriantis vis daugiau komercini bank , 1994 m. tapo aktualus ir bank pelno apmokestinimo klausimas, tad reik jo vesti pakeitim -i institucij apmokestinim . Svarbus pakeitimas bankams buvo tai, kad jiems leista i-pajam atskaityti specialiuosius atid jinius abejotiniems aktyvams, kuri normas nustat Lietuvos bankas. Kadangi -ie atid jiniai yra laikomi rezerve ir yra skirti apsidraudimui bei rizikos sumaffinimui, nuostata, kad nuo -i l - pelno mokestis neb t mokamas yra pagr sta ir reikalinga.

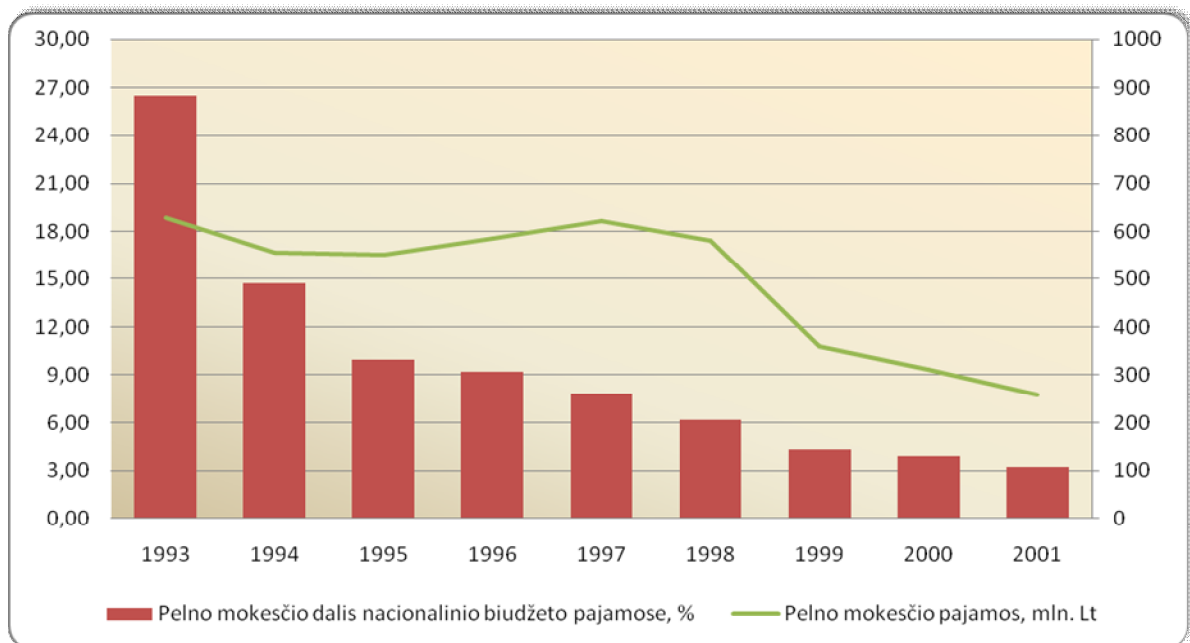
Taip pat 1994 m. buvo su-velnintos lengvatos taikymas flem s kio produkcij realizuojan ioms mon ms, sumaffinant reikalaujam -ios produkcijos dal realizavimo pajamose nuo 60 proc. iki 50 proc. Jei flem s kio produkcijos dalis realizavimo plaukose lygi ar didesn kaip 50 proc. vis pajam ,

iniu 10 proc. pelno mokesiu. Taip toliau buvo remiamas flem s mikos sri i .

labiau orientuoti mokesi moktoj naud , o ne siek surinkti kuo daugiau pajam valstyb s biudflet . Remiantis Statistikos departamento duomenimis (3 paveiksl is), galima teigti, kad pajam i–io mokesio dalis nacionaliniame biudflete aptartu laikotarpiu reik–mingai sumafl jo ó nuo 26,5 proc. iki 14,7 proc. vis biudflet o pajam . 1994 m., palyginti su 1993 m., biudflet pateko net 12 % mafliau juridini asmen pelno mokesio. Galima teigti, kad nagrin jamu laikotarpiu atlikti pakeitimai, tur j tiesiogin s ir netiesiogin s takos mokesi sistemos elementams, lemiantiems biudflet o mokestini pajam surinkim ó mokesio tarifams ir bazei padar neigiam tak pajam i–analizuojamo mokesio surinkimui valstyb s biudflet . Manoma, kad labiausiai pelno mokesio surinkimo sumafl jim paveik pelno skirt o investicijoms apmokestinimo sumaflinimas, taip pat lengvatos flem s kio mon ms bei k rybin ms s jungoms.

Šaltinis: sudaryta autor s remiantis Statistikos departamento duomenimis (1 priedas).

3 pav. Pelno mokesčio surinkimas Lietuvoje 1993 – 2001 m.

- 1995 m.

Sekaniais metais, toliau vykdant LR Juridini asmen pelno mokesio statymo pakeitimus, kartu mafl jo pelno mokesio dalis valstyb s nacionaliniame biudflete. Nors realios pajamos i–io mokesio –iek tiek augo, taiau j dalis biudflete per metus sumafl jo net 4,7 procentinio punkto ir sudar 10 proc. vis pajam . Tai rodo, kad pelno mokesio pajamos did jo ne taip spar iai kaip visos biudflet o pajamos. Tam tak gal jo daryti su 1995 m. sigaliojusiais pakeitim statymais papildytas ra–as i–laid , kurios, nustatant apmokestinam j peln , atimamos i– bendr j plauk , –iais elementais: atskaitymai mi–k auginimo fond Lietuvos Respublikos Vyriausy b s nustatyta tvarka,

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

domos i-laidos, nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausyb s mentuotas tarptautini moni pelno apmokestinimas. tvirtinta Lietuvos statymus - kai Lietuvos Respublikos tarpvalstybin s sutarties nuostatos neatitinka Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokes io statymo, apmokestinant peln taikomos tarpvalstybin s sutarties nuostatos. Kai Lietuvos Respublikos juridinis asmuo gauna peln , apmokestinam ufsienyje, ir n ra sutarties dvigubam apmokestinimui i-vengi, Lietuvos Respublikos Vyriausyb s arba jos pavedimu Finans ministerijos nustatyta tvarka galima i-tokio juridinio asmens apskai iuoto pelno mokes io atimti sum , lygi ufsienio valstyb je sumok tam pelno mokes iui. TŲ atimama suma negali vir-yti tos Lietuvos Respublikoje apskai iuoto mokes io dalies, kuri priskiriama ufsienio valstyb je gautoms pajamoms. TŲomis nuostatomis buvo tvirtinimas dvigubo apmokestinimo vengimas. Tarptautini moni apmokestinimo nuostat traukim LR Juridini asmen pelno mokes io statym paskatino spart janti globalizacija bei did jantys moni ry-iai su kitomis ufsienio valstyb mis, taip pat padid jusios ufsienio moni investicijos m s -al , kuriami filialai ir padaliniai. Tokiomis aplinkyb mis tapo b tina reglamentuoti -i moni apmokestinim .

- **1996-1997 m.**

sib g jus privatizacijai Lietuvoje ir nykstant barjerams kurtis laisvosioms ekonomin ms zonoms (LEZ), jos buvo skatinamos ir 1996 m. priimtomis ir t pa i bei v lesni met mokestiniam laikotarpiui galiojusiomis lengvatomis. Juridini asmen pelno mokes io statymas papildytas nuostata, kad laisv j ekonomini zon moni ir zon valdymo bendrovi pelno dalis, panaudota pagrindin ms priemon ms sigyti, moksliniams tyrimams bei naujoms technologijoms diegti, taip pat investicijoms zonoje, neapmokestinama. Laisv j ekonomini zon mon s 5 metus nuo mon s registravimo dienos moka 80 proc. mafesn pelno mokest , kitus 5 metus moka 50 proc. mafesn pelno mokest . Jeigu ufsienio investuotojas sigijo ne maffiau kaip 30 proc. zonos mon s statinio kapitalo ir investavo ne maffiau kaip 1 milijono JAV doleri vert s ufsienio kilm s kapital , -i mon 5 metus nuo mon s registravimo dienos nemoka pelno mokes io, o kitus 10 met moka 50 proc. mafesn pelno mokest .

Tais paiais metais, be lengvat laisvosioms ekonomin ms zonoms tvirtintos lengvatos ir strateginiams ufsienio investuotojams ó šjeigu mon buvo steigta (registruota) arba ufsienio kapitalas buvo investuotas iki 1993 m. gruodffio 31 d., tai jos pelno dalis (proporinga ufsienio investicijos daliai mon s statiniame kapitale), tenkanti -iai ufsienio investicijai ir nepanaudota darbo uflmokes iui, taip pat reinvestuota mon je, 5 metus nuo plauk gavimo dienos apmokestinama 70 proc. mafesniu pelno mokes iu. TŲam terminui pasibaigus, ufsienio investicijai tenkanti pelno dalis 3 metus apmokestinama 50 proc. mafesniu pelno mokes iu. Jei mon buvo steigta (registruota) arba ufsienio kapitalas buvo investuotas nuo 1994 m. sausio 1 d. iki 1995 m. rugpj io 1 d., tai pelno dalis,

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

tas apmokestinama 50 proc. maflesniu pelno mokes iu. Jeigu po 1995 m. rugpjio 1 d. sigijo ne mafliu kaip 30 proc. mon s esn kaip 2 milijon JAV doleri vert s ufsienio kilm s kapital , tai tokia mon 3 metus nuo pelno gavimo pradflios nemoka pelno mokes io. Kitus 3 metus –i mon moka 50 proc. maflesn pelno mokest ō. V liau statymas papildytas nuostata, jog lengvatos strateginiams ufsienio investuotojams netaikomos mon ms, kurios ver iasi didmenine, mafmenine naftos produkt prekyba, jeigu j pajamos i–prekybos –iais produktais sudaro daugiau kaip 30 proc. j realizacini pajam . T yomis mokestin mis lengvatomis buvo siekiama gauti konkurencin prana–um mokes i srityje ir taip pritraukti daugiau strategini ufsienio investuotoj . Teigiam –i nuostat poveik galima susieti su did jusiomis tiesiogin mis ufsienio investicijomis (TUI) Lietuvoje. Kaip matyti i– 2 priede pateikiam tiesiogini ufsienio investicij Lietuvoje, nuo 1998 m. Lietuv buvo investuojama vis daugiau. Tad galima daryti i–vad , kad tok TUI did jim l m ne tik auganti Lietuvos ekonomika, bet ir aptartos mokestin s lengvatos strateginiams ufsienio investuotojams.

1996 m. tvirtintos ir lengvatos mafloms mon ms (kuri bendras darbuotoj skai ius nevir–ija 100 flmoni), kredito unijoms bei nepelno siekian ioms organizacijoms. Mafl j moni apmokestinamajam pelnui taikomas 50 proc. maflesnis pelno mokes io tarifas. Kai mafl j moni gamybin s veiklos pajamos sudaro ne mafliu kaip 2/3 realizacini pajam , pelno mokes io tarifas pirmuosius 2 metus nuo mon s steigimo (registravimo) dienos maflinamas 70 proc. Aptariamuoju statymo pakeitimu kredito unijos iki 1997 m. gruodflio 31 d. buvo atleidffiamos nuo juridini asmen pelno mokes io pirmuosius 2 veiklos metus, skai iuojant nuo registravimo dienos. Nuo 1998 m. sausio 1 d. arba jeigu iki to laiko su jo 2 metai nuo kredito unijos registravimo dienos, kredito unijos pelnas apmokestinamas 70 proc. maflesniu juridini asmen pelno mokes iu. Lengvat , priklausan i nuo veiklos laikotarpio, tvirtinimas gali b ti ai–kinamas kaip tam tikra parama smulkioms mon ms bei kredito staigoms pirmaisiais veiklos metais, steigiantis ir sitvirtinant. Ta iau, kaip rodo verslo d sniai, dafniausiai pirmieji moni veiklos metai b na ne tik nepelningi, bet dafnai ir nuostolingi. Tokiu atveju, pelno mokes io sumaffinimas, kai n ra pelno, kartu ir mok tino mokes io, jokios teigiamos takos mon ms netur s ir –ios lengvatos gali b ti bevert s. Tad pelno mokes io lengvat , kurios priklauso nuo mon s veikimo laikotarpio taikymas negali b ti vertinamas teigiamai.

Verslo pl tros skatinimo lengvatomis strategijos Lietuvos valdfflia laik si ir toliau. 1997 metais sumaffintas tarifas pelnui panaudotam investicijoms iki 0 proc. Taip pat buvo prapl stas pelno mokest mokan i subjekt s ra–as, trauktos ufsienio valstybi mon s, kuri veikl reglamentuoja ufsienio valstybi statymai ir kuri bevein yra ufsienio valstyb je, bei paflym ta, kad jos moka pelno mokest statymo nustatyta tvarka. To pas koje vesti atskiri tarifai ufsienio moni pajamoms (i–skyrus mones, registruotas flemesnio mokes io tarifo –alyse) - 15 proc., o ufsienio moni pajamoms ufl suteikt teis naudotis preki flenklais, licencijomis, firm vardais - 10 proc. tarifas. Taip pat

ytas nuostata kas yra ufsienio valstybi moni pelno mokes io Respublikos juridini asmen gaunamos pajamos ufl suteiktasavimo paslaugas ir ufl suteikt teis naudotis preki flenklaais, licencijomis, firm vardais. TŲ moni pajamos buvo apmokestinamos prie pajam –altinio, tad pakeitimo statyme buvo paffym ta, kad pelno mokes t –skai iuoja ir sumoka tas Lietuvos Respublikos juridinis asmuo, kuris i–moka ufsienio mon ms pajamas.

Svarbus 1997 met juridini asmen pelno mokes io statymo pakeitimas - loterijas rengian i moni pajam apmokestinimo teisinimas. Pinigines ir pinigines - daiktines loterijas rengian ios mon s, prival jo mok ti biudflet 13 proc. pajam nuo nominalios i–platint loterijos biliet vert s. Pinigines ir pinigines - daiktines loterijas rengian ioms mon ms, kuri steig jas yra Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, K no kult ros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausy b, Lietuvos vaiko draugija, Lietuvos invalid draugija, Lietuvos flmoni su negalia s junga, tvirtinta prieveol mok ti biudflet 5 proc. pajam nuo nominalios i–platint loterijos biliet vert s ir 8 proc. pajam nuo nominalios i–platint loterijos biliet vert s privalomai skirti labdarai ir paramai. Pagal –ias nuostatas buvo apmokestinamos ne loterijas rengian i moni pelnas, o pajamos. Nors analizuojamas statymas buvo juridini asmen pelno mokes io statymas, jame pastebina ir pajam apmokestinimo nuostat , tad –is statymas buvo gana painus, jame sutapatinamos skirtingos s vokos, tai yra pelnas ir pajamos, kas v lgi apsunkino jo taikym .

1997 m. birfelio 24 d. priimtais pakeitimais nuo juridini asmen pelno mokes io buvo atleisti flm s kio produkcij gaminantys ir paslaugas flm s kiui teikiantys juridiniai asmenys, kuri gautas pelnas prie– tai buvo apmokestintas pagal Juridini asmen pelno mokes io statymo 8 straipsn taikant lengvatin 10 proc. pelno mokes io tarif . TŲs nuostatos taikytos apmokestinant juridini asmen 1997 m. ir v lesniais metais gaut peln . Aptariamaisiais metais taip pat buvo panaikinta galimyb savivaldyb ms sumaffinti pelno mokes tam tikroms mon ms arba jas nuo –io mokes io atleisti. Visgi buvo pasteb ta, kad –i nuostata, kaip jau min ta anks iau, pelno mokes io statyme buvo gana ydinga ir manipuliatyvi.

Visi aptarti Juridini asmen pelno mokes io statymo pakeitimai tur jo takos ir biudfletu pajamoms. 1995-1997m. Lietuvos ekonomika atsigavo ir kilo, did jo ir BVP ir BNP, mafl jo nedarbas, infliacija, augo tiesiogin s ufsienio investicijos - tai Lietuvos ekonomikos pakilimo metai. Vystantis –alies ekonomai pajamos i–pelno mokes io ir toliau did jo, o 1997 m. pasiek auk– iausi rib per vis analizuojam laikotarp ó daugiau nei 620 mln. lit (3 paveikslas). Visgi pajamos i– pelno mokes io augo ne taip spar iai kaip bendrosios biudfletu pajamos, tod l tai s lygojo j procentin s dalies biudfletu pajamose mafl jim . Tai rodo, kad pelno apmokestinimo sistem reglamentuojan io statymo pakeitimai buvo nepakankamai efektyv s. Lietuvos Respublikos Vyriausy b s sprendimas investicijoms skirtoms moni l –oms taikom tarif nuo 10 proc. sumaffinti iki nulinio tarifo

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

paveikė mažiau nei 1993 priimti –ios pelno dalies apmokestinimo mokesio pajamos buvo 6,4 procento didesnės nei prieš metus, tačiau nuo 9,2 iki 7,8 procento. Tuo tarpu signaliojus 1993 metų pakeitimams pajamų iš pelno mokesio dalis nacionalinėse pajamose krito 11,8 procentinio punkto, o pačių pajamų suma sumažėjo net 74 mln. Lt. Tad galima teigti, kad pelno mokesio dalies nacionalinio biudžeto pajamose mažėjimui takos turėjo ne tik lengvatvedimai, bet ir kiti statymo pakeitimai: leidžiamas atskaitymų sąrašo papildymas, nuostolių perklimo ateinantiems metams teisinimas, mokesio netaikymas dividendams.

- **1998 m.**

1998 m. pelno mokesio pajamos mažėję stipriai mažėjimas – jos buvo 6,6 procento mažesnės nei prieš metus, o santykinis pelno mokesio dalis sumažėjo nuo 7,8 iki 6,2 procento. Tam tak dar prasidėjusi Rusijos ekonominė krizė, kuri stipriai paveikė vis dar glaudžiai su Rusija susijusią Lietuvos verslą. Krito eksportas, taip pat ir vidaus vartojimas, prasidėjo moni bankrotai. Tiesioginis ekonominis priekštas, bei krentantis analizuojamo mokesio efektyvumas valstybės pajamoms skatino imtis pertvarkų pelno apmokestinimo srityje.

Artėjimas priešio mokesio reformos pastebimas 1998 metais, kuomet buvo priimta, ir naujojo Lietuvos Respublikos prezidento Valdo Adamkaus patvirtinta, nemažai svarbi analizuojamo mokesio statymo pakeitimai. Visų pirma, prieš pelno mokesio mokėtojų grupas priskirtos užsienio moni nuolatinių buveinių – užsienio valstybių moni nesavarankiškai padaliniai, tarp jų užsienio valstybių moni filialai. Pažymėta, kad nuolatinių buveinių privalo sifregistruoti kaip mokesio mokėtojos toje teritorinėje valstybinėje mokesio inspekcijoje, kurios teritorijoje turi vykdomos veiklos vietą. Taip buvo praplėstas mokesio subjektų sąrašas atsižvelgiant Lietuvos siektą tapti ES nare, bei toliau besiplečiant verslo internacionalizacijai. Nuolatini buveini apmokestinimui pelno mokesiu galima traktuoti ir kaip mokesio sistemos teisingumo principo gyvendinimą sudarytos vienodos sąlygos tiek užsienio tiek Lietuvos monims.

Tais pačiais metais tvirtinta ir daug pakeitimų susijusių su mokesio objektu. Leista atsižvelgti teigiamam ir neigiamam valiutos kurso svyravimui tak ir subsidijų panaudojimą dalį. Prieš plaukų, nesusijusių su produkcijos gamyba, realizavimu bei paslaugų teikimu (kitais būdais neapmokestinamų pajamų), priskirtos subsidijų ir dotacijų panaudojimo dalis, pajamos dėl valiutos kurso pasikeitimo teigiamos takos. Taip pat nerealizacines plaukas traukta iš Lietuvos Respublikos moni gauti dividendai (iš kurių išskaitytas pelno mokesis) bei iš užsienio valstybių moni gauti dividendai (nuo kurių sumokėtas pelno mokesis). Sprendimas dėl valiutos kurso pasikeitimo neigiamos takos, panaudojimo subsidijų ir dotacijų dalis traukta ir priešilaidatimam iš bendrųjų plaukų, nustatant apmokestinamąjį pelną. Tiesioginės nuostatos leido monims, atliekančios daug operacijų užsienio valiuta bei investavusioms vertybinius popierius susimąnti pelno mokesio sumą.

... , apibrėžtas apmokestinamasis pelnas ir jo apskaičiavimo tvarka, apibrėžtas apmokestinamojo pelno bendras dydis, o apskaičiuojant bendrą apmokestinamąjį pelną, investicijai panaudotos lėšos atimamos iš bendrųjų pajamų tik vienu iš būdų: sigijus (pasistatius) ilgalaiką materialųjį turtą, iš bendrųjų pajamų atskaitoma visa šio turto sigijimo vertė (gauto išperkamosios nuomos būdu - faktiškai apmokėta šio turto dalis) arba ilgalaikio materialiojo turto sigijimo vertė su nauda perkeliama dalimis per jo eksploatavimo laikotarpį. Reglamentuota, kad investicija nelaikomas lengvąjį automobilį sigijimas, išskyrus monetas, kurių pagrindinis veiklas - transporto paslaugos. Taip pat investicija nelaikoma ilgalaikio turto sigijimas išskolint lėšomis.

Prie leidžiamam atskaitym priskirti ribojamo dydžio natūralios netekties nuostoliai ir komandiruojamą šios naudos bei ne daugiau kaip 50 proc. monetas patirtą reprezentacinę šią naudą sumos, tačiau išios reprezentacinę šią naudą neturi viršyti 1 proc. monetas realizavimo pajamų. Toks ribotas reprezentacinę šią naudą leidžiamas atskaitymas taip pat gali būti vadinamas kaip ydingas, nes likusi dalis šią naudą lieka apmokestinama ir sukuriama motyvacijos fiktyvioms reprezentacijos išlaidoms. Efektyviau būtų panaikinti reprezentacijos šią naudą pripažinimo ribojimą paliekant tik apribojimą apyvartos procentu.

1998 m. siekiant skaidrumo lengvatiniu, 0 proc., tarifu apmokestinant pelną skirti investicijoms pradėti taikyti 2 investicijų atskaitymo iš apmokestinamojo pelno būdai, o apskaičiuojant bendrą apmokestinamąjį pelną, investicijai panaudotos lėšos atimamos iš bendrųjų pajamų tik vienu iš būdų: sigijus (pasistatius) ilgalaiką materialųjį turtą, iš bendrųjų pajamų atskaitoma visa šio turto sigijimo vertė (gauto išperkamosios nuomos būdu - faktiškai apmokėta šio turto dalis) arba ilgalaikio materialiojo turto sigijimo vertė su nauda perkeliama dalimis per jo eksploatavimo laikotarpį. Reglamentuota, kad investicija nelaikomas lengvąjį automobilį sigijimas, išskyrus monetas, kurių pagrindinis veiklas - transporto paslaugos. Taip pat investicija nelaikoma ilgalaikio turto sigijimas išskolint lėšomis.

Toks investicijų apribojimas sukėlė nepasitenkinimą, ypač Laisvosios rinkos instituto atstovai. A. Lukšas (2000) pabrėžė, kad mokesčių taisyklės turėtų būti neutralios lėšomis, naudojamoms investicijoms, -altini atfvlgiu. mon turi sprsti apie nuosavą ir skolintą lėšomis naudojimą priklausomai nuo galimybių ir jų santykinę šią naudą, bet ne priklausomai nuo mokesčių taisyklių. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad verslo pradedantiesiems monetas, neturinčios nuosavą lėšomis, taigi ir pasirinkimo galimybių, dėl šios statymo nuostatos yra diskriminuojamos, nes plačiai iš kreditų dėl mokesčių taisyklių joms tampa daug brangesnės. Komerčiniai bankai negali naudoti pirmojo investicijos atskaitymo būdo, nes banko skolintomis ir investicijoms panaudotomis lėšomis nepagrįstai laikomi visi indėliai. Tiesos susidariusios problemos sprendimas galėtų būti tvirtinimas, kad investicija yra laikoma

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

bu ar i–sav ar i–skolint l – . Ta iau tokie pakeitimai nebuvo
oti pirmin s nuostatos.

ymo pakeitimais 1998 m. vestos naujos lengvatos mafloms
mon ms, investiciniam fondams, sveikatos prieffi ros staigoms bei savo veickl pradedan ioms
mon ms. Juridini asmen , kuri bendrosios pajamos per mokestin laikotarp nevir–ija 1 mln. lit ir
vidutinis s ra–inis darbuotoj skai ius nevir–ija 50 flmoni , apmokestinamajam pelnui taikytas 15
proc. pelno mokes io tarifas. ^{TM} lengvata netaikyta juridiniams asmenims, kurie ver iasi prekyba
alkoholiniais g rimais ar tabako gaminiais, didmenine ar maflmenine naftos produkt prekyba
(skaitant atvejus, kai kartu prekiaujama ir kitomis prek mis), bei tiems juridiniams asmenims, kurie
teikia vie–ojo maitinimo paslaugas ir pardavin ja alkoholinius g rimus, skaitant al bei tabako
gaminius. ^{TM} s lyga netiesiogiai buvo siekiama reguliuoti alkoholio, tabako bei naftos produkt
prekyb .

Su naujais analizuojamo mokes io pakeitimais buvo toliau skatinamas nauj moni steigimasis.
registruotos naujos mon s pirmaisiais mokestiniais metais buvo atleidffiamos nuo pelno avansini
mokes i . ^{TM}os mon s pelno avansinius mokes ius tur jo prad ti mok ti nuo kit met gegufl s
m nesio. Taip pat mon s, kuri pra jusiais mokestiniais metais bendrosios pajamos nevir–ijo 100
t kst. lit , einamaisiais mokestiniais metais pelno avansini mokes i mok ti neprival jo. Su –iais
pakeitimais reglamentuota ir paties avansinio pelno mokes io apskai iavimo tvarka. Priimta, kad pelno
avansinis mokestis ufl pirmuosius keturis mokestinio laikotarpio m nesius apskai iuojamas pagal
fakti–kai apskai iuot pelno mokes io sum ufl mokestin laikotarp , buvus prie–pra jus mokestin
laikotarp . Mokestinio laikotarpio penktojo - dvyliktojo m nesi pelno avansinis mokestis
apskai iuojamas pagal pra jus mokestin laikotarp fakti–kai apskai iuot pelno mokes io sum . Tai
rei–kia, kad dalis avansinio pelno mokes io apskai iuojama pagal uflpraeit met peln , o kita,
didesn , einam met avansinio pelno mokes io suma apskai iuojama pagal pra jusi met peln . ^{TM}
paini nuostat l m tai, kad mokes i mok tojai finansin atskaitomyb bei pelno mokes io
deklaracij ufl pra jus mokestin laikotarp prival jo pateikti iki einam met gegufl s m nesio, tod l
pirmais 5 m nesiais, nesant tiksli pra jusio laikotarpio rezultat , avansinis pelno mokestis tur jo b ti
mokamas pagal uflpraeito mokestinio laikotarpio rezultatus. Tokia avansinio pelno mokes io
apskai iavimo tvarka yra labai paini ir sunkiai suvokiama mokes i mok tojams bei reikalaujanti
papildom avansinio pelno mokes io apskai iavimo darbo bei laiko s naud . Painus ir nelabai tikslus
avansinio pelno mokes io apskai iavimas daro flal pajam i––io mokes io duomen patikimumui ó
pagal kelis skirtingus, dabartin s verslo situacij netiksliai atspindinius, laikotarpius apskai iuotas
mokestis yra maflai tikslus, tod l sunku vertinti i–jo gautas pajamas, bei jas prognozuoti.

Dar vienas svarbus minim met pakeitimas Juridini asmen pelno mokes io statyme ó tai
dividend apmokestinimas. Lietuvos Respublikos juridini asmen gaunami dividendai i– kit

moni apmokestinti taikant 29 proc. pelno mokesio tarif .
 iuoto ir sumok to biudflet pelno mokesio dydfliu (pajam
 a jusio mokestinio laikotarpio pelno mokestis, apskai iuotas nuo
 apmokestinamojo pelno, ta iau nevir-ijant to mokestinio laikotarpio apskai iuoto pelno mokesio
 dydflio. Tys lyga sigaliojo nuo 1999 m. sausio 1 d ir ja buvo tvirtintas dvigubo apmokestinsimo
 vengimas.

Visi -ie 1998 m. sigalioj pakeitimai s lygojo gana flenkl pelno mokesio pajam kritim tiek
 1998 m., tiek 1999 m. Tys pajamos, palyginus su 1997 m., atitinkamai sumafl jo 40, 67 mln. Lt. 1998
 metais ir net 260,07 mln.Lt. 1999 metais. Kartu krito ir santykin pelno mokesio dalis valstyb s
 pajam strukt roje - nuo 1997 m. buvusi 7,8 proc., per du metus -i pajam dalis, s lygota
 ekonomin s kriz s, bei statymo pakeitim , kuriais vesta nauj lengvat bei leista sumaffinti mokesio
 baz , nukrito iki 4,3 proc. vis pajam .

- **1999 m.**

1999 m. analizuojamas statymas buvo toliau kei iamas. Prie ufsienio valstybi moni pajam ,
 kurios apmokestinamos 15 arba 10 proc. tarifu prie pajam -altnio, priskirtos ir pal kanos ufl suteiktas
 paskolas, i-skyrus pal kanas ufl paskolas, kurias suteik ufsienio valstybi bankai ir, pagal Lietuvos
 Respublikos Vyriausyb s ar jos galiotos institucijos sudaryt ir patvirtint s ra- , tarptautin s finans
 institucijos. I-skai iuoti i- apmokestinamojo pelno leista ir mon s darbuotoj naudai pagal Lietuvos
 Respublikos pensij fond statym mokamos mokos asmenines pensij program dalyvi s skaitas,
 ta iau ne daugiau kaip 25 proc. per mokestinius metus -iems darbuotojams apskai iuot su darbo
 santykiais susijusi pajam . Pensij fond gautos pensij mokos asmenines pensij program
 dalyvi s skaitas bei pensij turto investicij pajamos neapmokestinamos.

Bene svarbiausias 1999 metais priimtas, o prad tas taikyti apmokestinant 2000 met peln , -io
 statymo pakeitimas ó tai pagrindinio tarifo sumaffinimas iki 24 proc. nuo buvusio 29 proc. Gaunami
 dividendai liko apmokestinami 29 proc. tarifu, kiti tarifai liko tie patys ó 0 proc. investiciniam pelnui,
 10 ir 15 proc. ufsienio moni pajamoms (i-skyrus mones, registruotas flemesnio mokesio tarifo
 -alyse). Pagrindinio tarifo sumaffinimas buvo grindffiamas pasaulio -ali pavyzdffiu, kuriose pelno
 apmokestinimas vis mafl jo. Taip pat tarifo sumaffinimu siekta paremti su Rusijos finans kriz s
 sukelta ir m s -alies ekonomik uflklupusia krize kovojant versl .

2000 m. prat stos 1996 m. tvirtintos lengvatos kredito unijoms, visoms mon ms leista
 s naudomis laikyti mokestinu laikotarpiu atsiradusi bevilti-k skol sum , jei iki mokestinio
 laikotarpio ta suma buvo traukta mokesio mok tojo realizavimo pajamas. Skolos laikomos
 bevilti-komis, jei mon negali j susigr flinti, pra jus ne mafliau kaip vieneriems metams nuo skolos
 sumos traukimo mon s realizavimo pajamas. Tys punkto nuostatos netaikomos bankams, taip pat
 susijusi kio subjekt grupi dalyvi bevilti-koms tarpusavio skoloms. Aptarti pakeitimai buvo labai

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ekonomini krizė, kuri labai paveikė ir Lietuvos monetas, daug jėgų daugumos vis dar veikiančių monečių finansiniuose ataskaitose. Kadangi atskaitymas iš apmokestinamųjų pajamų padėjo monečiams susimąsti mokėtino mokesčio sumai. Tačiau, kaip matyti iš pelno mokesčio pajamų surinkimo duomenų, tokie analizuojamo statymo pakeitimai neigiamai veikė šalies biudžeto pajamas.

Sumažintas tarifas bei priimtos lengvatos paveikė 2000 m. bei 2001 m. pelno mokesčio pajamas. 2000 m., palyginti su praėjusiu laikotarpiu, pelno mokesčio pajamos sumažėjo beveik 50 mln. Lt, o 2001 m. nukrito dar 52 mln. Lt. Sumažėjo ir santykinis mokesčio pajamų dalis biudžete – 2000 m. jos sudarė 3,9 proc., o 2001 m. – pasiekė kritinį lygį, mažiau nei per visą pelno mokesčio istoriją, dalis – 3,2 proc. visų valstybės pajamų. 2001 m. monečiams mokėjimo avansinį pelno mokestį pagal 1998 m. bei 1999 m. rezultatus, kurie buvo prastesni dėl ekonominio krizės, tad 2001 m. pelno mokesčio pajamos buvo mažesnės ir nelabai atspindėjo esamos situacijos. Nors pajamų sumažėjimas visai buvo aiškiai matomas kaip ekonominio krizės taktika, tačiau jo priežastimi galima vadinoti ir pelno mokesčio statymo pakeitimus, kuomet buvo vestos naujos lengvatos, iki 0 proc. sumažintas tarifas investiciniams pelnui, padidintas leidžiamas atskaitymų sąrašas. Dauguma monečių naudojo galimybę susimąsti mokėtino mokesčio savo pelnui skiriamoms investicijoms, taip pat naudojantis lengvatomis, kuri, kaip aptarta anksčiau, buvo vesta tikrai ne mažai. Pajamų mažėjimą skatino ir tarifų mažinimas – per analizuotą 1990–2000 m. laikotarpį jis buvo mažintas du kartus ir nuo pradinio 35 proc. sumažėjo net 11 procentiniais punktais iki 24 proc. apmokestinamojo pelno. Visa tai darėtaką pajamoms iš pelno mokesčio. Nuo 1993 m. per 9 analizuotus metus pajamų iš pelno mokesčio dalis biudžete nukrito net 9,2 karto – nuo 26,5 proc. iki 3,2 proc. (3 paveikslas).

Apibendrinant Juridiniams asmenims pelno mokesčio statymo pokyčius bei jų taką pajamų iš mokesčio surinkimui iki 2001 m. reformos, galima daryti išvadą, kad valstybės vykdoma monečių pelno apmokestinimo politika buvo grindžiama pasyvaus verslo skatinimo (reguliavimo) principu – mažinant mokesčio tarifus ir vedant lengvatas, kas slygojo pelno mokesčio pajamų mažėjimui. Apšvelgus priimtas ir keistas lengvatas, galima teigti, kad analizuotu laikotarpiu valstybės prioritetu teikiama dėmesio, finansinio sektoriaus bei užsienio valstybių monečiams, taip pat – tiek buvo padedama mažoms ir besikuriančioms monečioms. Didžioji dalis statymo pakeitimų buvo susijusi su besiformuojančia šalies statybine baze, mokesčių administravimu, ar verslo skatinimu. Pasigendama pakeitimais, kuriais būtų siekta mokesčio skaičiavimo principus padaryti aiškiau bei lengviau suprantamus – statyme liko ne mažai gana dviprasmiškos, sunkiai taikomos nuostatos. Dauguma statymo pakeitimų sigaliodavo iškart nuo jų priėmimo, tačiau viduryje mokesčio laikotarpio – tai veldavo daug nesusipratimų tinkamai apskaičiuojant pelno mokestį. Pakeitimai nepadėjo pritraukti daugiau pajamų šalies biudžetui. Dėl šių priežasčių Juridiniams asmenims pelno mokesčio statymas ir pats mokestis buvo arčiau kritikuojamas. Visos šalies aplinkybės paskatino analizuojamo mokesčio reformą.

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

2 Pelno mokesčio sistemos reforma

io reforma, kurios viešai paskelbtas tikslas ó „sukurti ir tvirtinti aiški, suprantamą, finansiškai visuomenės ir laisvo kapitalo judėjimo uftikrinimui orientuotą Lietuvos ir užsienio šalių pelno apmokestinimo tvarką (LRFM 2001). Vykdamas reformą siekta tvirtinti aiškumo ir paprastumo principus ir taip išspręsti vien išdidžiausias pelno mokesčio sistemos problemas. Nors, skelbiant pelno mokesčio reformos tikslus, tiesiogiai nebuvo vardintos Lietuvos šalis, siekis derinti pelno apmokestinimo tvarką su ES teisės reikalavimais, nesunku išvengti. ES ne kartą yra pabrėžusi, kad vienas iš strateginių jos tikslų yra tapti didelio konkurencingumo dinamika finansiškai ekonomika. Apie šitą, stojant Europos Sąjungai, taikyti tarptautinius apmokestinimo principus ir –alies mokesčių sistemų derinti su ES –ali mokesčių sistema yra užsienio ir tuometiniai Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atstovai V. Vasiliauskas (2001) bei I. Tymonytė (2002).

Vykdamas pelno mokesčio reformą, 2001 m. gruodžio 20 d. buvo priimtas ir nuo 2002 m. sausio 1 d. sigaliojo naujas Pelno mokesčio statymas su kuriuo 1990 m. Juridiniai asmenys pelno mokesčio statymas, bei visi jo pakeitimo statymai, neteko galios. Jau vien pakitęs statymo pavadinimas iš kurio dingo žodis juridiniai asmenys rodo, jog –is statymas yra daug platesnis, vedantis daugiau sėkmingų bei svarbių nuostatų, kuriomis siekiama pelno mokesčių padaryti kuo aiškesnį jo mokėjams ir administratoriams, o kartu ir paskatinti didesnį pajamų iš –io mokesčio surinkimą valstybės biudžetui.

Vienas iš pagrindinių skirtumų lyginant su buvusiu statymu ó apibrėžtos naujos sėkimos, tokios kaip apmokestinamasis vienetas, išvestinai finansinės priemonės, susiję asmenys, vienetų grupės, pelno nesiekiantis apmokestinamasis vienetas, kontroliuojamasis vienetas, pozityviosios pajamos ir kita. Apmokestinamojo vieneto sėkima, naudojama –iame statyme yra naujovė vartojama ir pasauliniame naujausi mokesčių teisės aktų kėrimo praktikoje. Todėl prievolė mokėti pelno mokesčių Pelno mokesčio statyme numatytais atvejais gali atsirasti bet kokiu veiklos organizavimo ar vykdymo formai.

Kaip matyti iš 2 lentelės pateikiamo Juridinių asmenų pelno mokesčio statyme ir naujajame Pelno mokesčio statyme reglamentuojamų pelno mokesčio sistemos elementų palyginimo, vykdamas pelno apmokestinimo sistemos reformą iš esmės buvo pakeisti visi –io mokesčio elementai. Iš naujo buvo apibrėžtas mokesčio subjektas – tai visi juridiniai asmenys, skaitant neribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis, Lietuvos ir užsienio vienetus. Iki 2002 m. pradžios, skaičiuodami apmokestinamąją veiklos rezultatą, neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys ó individualios monės ir kinės bendrijos vadovavosi Lietuvos Respublikos fizinių asmenų pajamų laikinojo statymo nuostatais, o nuo 2002 m. jie privalo tai daryti pagal naują Pelno mokesčio statymą. Pagrindinė –i monė traukimo pelno mokesčio subjektu prieš tai buvo tai, kad LR Civiliniame kodekse (2000) juridiniais asmenimis buvo vardintos ir individualios monės ir kinės bendrijos. Be abejojimo, –is

ir didesn pelno mokesio pajam surinkim –alies biudflet ,
luali moni , kurioms, dafniausiai esan ioms smulkaus verslo
ta.

2 lentelė. Pelno apmokestinimo sistemos elementų palyginimas

Mokesčio sistemos elementas	Pelno mokesčio įstatymas (po 2001 m. pelno mokesčio reformos)	LR Juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymas (iki 2001 m. pelno mokesčio reformos)
<i>Mokesčio subjektas</i>	Visi juridiniai asmenys, skaitant neribotos civilin s atsakomyb s juridinius asmenis	Ribotos civilin s atsakomyb s juridiniai asmenys
<i>Mokesčio objektas</i>	Visos Lietuvoje ir ufsienyje ufdirbtos moni pajamos	moni pajamos (nereikalaujama traukti ufsienyje ufdirbt pajam
<i>Mokesčio tarifas</i>	Pagrindinis - 15 %; ufsienio bendrovi pajamoms „prie –altinio“ - 10%; smulkiam verslui - 13%	Pagrindinis - 24%; ufsienio bendrovi pajamoms - 10% ir 15%; smulkiam verslui - 15%, pelnui skirtam investicijoms - 0%.
<i>Mokesčio lengvatos</i>	Atsisakyta Juridini asmen pelno mokesio statyme taikyt lengvat . Lengvat , susijusi su ufsienio kapitalo investicijomis taikymas prat stas iki 2003 m. pabaigos. Lengvat flem s kio mon ms, LEZ, mon ms, kuriose dirba riboto darbingumo asmenys, loterijas rengian ioms mon ms, kredito unijoms taikymas prat stas iki atskiro LR Seimo sprendimo pri mimo.	Investicij lengvatos ilgalaikiam turtui ir kompiuteri programoms, lengvatos flem s kio mon ms, LEZ, mon ms kuriose dirba riboto darbingumo asmenys, ufsienio kapitalo mon ms, kredito unijoms, k rybin ms s jungoms, sveikatos prieffi ros mon ms, investiciniams fondams.
<i>Dividendų apmokestinimas</i>	Dividendams taikomas 15 % tarifas. Neapmokestinami dividendai, kurie i–mokami savininkams, valdantiems 10% mon s kapitalo. tvirtintas dvigubo apmokestinimo vengimo principas	Dividendams taikomas 29% tarifas
<i>Turto nusidėvėjimo metodika</i>	Suteikiama teis atitinkamoms turto r –ims taikyti tiesin arba pagreitinto ilgalaikio turto nusid v jimo skai iavimo metod . Mokestinei apskaitai teisinti kitokie bei finansinei apskaitai ilgalaikio turto nusid v jimo normatyvai	Taikomas tiesinio turto nusid v jimo skai iavimo metodas

Šaltinis: sudaryta autor s remiantis A. Budryte ir E. Ma iulaityte (2004)

Lietuvos integracija ir ruo–imasis stoti Europos S jung s lygojo ir pelno mokesio objekto prapl tim traukiant j ir ufsienyje ufdirbtas moni pajamas. TŲ nuostata buvo s lygota padid jusios Lietuvos verslo pl tros ufsienyje, bei buvo svarbi Lietuvai integruojantis tarptautines rinkas. Ufsienio vieneto vykdomos veiklos Lietuvos Respublikoje pajamos apmokestintos Lietuvoje tik tuo atveju, jei yra ufdirbtos per nuolatin buvein . Taip pat pelno mokesio baz trauktos pal kan pajamos, autorinio atlyginimo, skaitant atlyginim ufl suteiktas gretutines teises, pajamos, atlyginimas ufl suteikt informacij apie gamybin , prekybin ar mokslin patirt , gautos pajamos ufl parduot ar

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

arba i–nuomot nekilnojam j turt . Toks mokes io objekto m poveik ir pajam biudflet surinkimui. Kaip –ios reformos ad, darant mokes i baz s pakeitimus, atsifflvelgta tarptautin patirt .

Siekiant uftikrinti adekvat pasaulin s pelno mokes io baz s pasiskirstym , Pelno mokes io statyme tvirtinta, kad visi sandoriai turi vyksti tikr j rinkos kaina, tai yra pajamomis arba leidffiamais atskaitymais vienetai turi pripaffinti i–bet kokio sandorio arba i–bet kokios kin s operacijos gaut sum , atitinkan i tokio sandorio arba tokios kin s operacijos tikr j rinkos kain . Tuo atveju, jei sandoriai ar kin s operacijos tarp asocijuot asmen vyksta ne tikr j rinkos kaina, tai mokes i administratorius turi teis koreguoti toki sandori ar kini operacij kainas. TŲ nuostat gyvendinimo taisykl s pagal OECD Sandori kainodaros rekomendacijos tarptautin ms mon ms ir mokes i administravimui nustatytos Finans ministro 2004-04-09 sakymu Nr. 1K-123 ir prad tos taikyti Lietuvoje nuo 2004 m.

Nauju statymu buvo pakeistas ir pagrindinis pelno mokes io tarifas. Jis buvo sumaffintas net 9 procentiniais punktais ir Lietuvos vieneto bei ufsienio vienet nuolatini buveini apmokestinamasis pelnas apmokestintas taikant 15 proc. mokes io tarif . Ufsienio bendrovi pajamoms „prie –altinioð paliktas vienas tarifas ó 10 proc. vietoj galiojusi dviej (15 proc. ir 10 proc.). Pagrindin tarif sumaffinimo prieflastis buvo mokes i harmonizavimo siekis, tai yra siekta Lietuvos pelno apmokestinimo tarifus kuo labiau pritaikyti prie vyraujan i kitose ES –alyse ir neprarasti konkurencinio prana–umo pritraukiant investicijas. Tarif pakeitimais taip pat siekta sudaryti palankesnes s lygas verslo pl trai Lietuvoje, tad smulkaus verslo vienet , kuriuose vidutinis s ra–inis darbuotoj skai ius nevir–ija 10 flmoni , ir mokestinio laikotarpio pajamos nevir–ija 500 t kst. lit , apmokestinamasis pelnas apmokestintas taikant 13 proc. mokes io tarif . Taciau tame pa iame statyme buvo apibr ftos ir s lygos kada –is lengvatinis tarifas netaikomas ó jei personalin s mon s (vieneto) dalyvis ar jo –eimos nariai yra kit vienet dalyviai, savininko personalinei monei bus taikomas bendrasis 15 proc. pelno mokes io tarifas. Lengvatinis tarifas netaikomas ir vienetams, kuriuose tas pats dalyvis valdo daugiau kaip 50 procent akcij (dali , paj) paskutin mokestinio laikotarpio dien . TŲos nuostatos buvo ir i–liki labai neai–kios, kyla klausimas kod l pelno mokes io tarifo kriterijus yra akcinink skai ius. Tokie apribojimai gali b ti traktuojami kaip stabdantys kapitalo rinkos pl tr . 2002 m. Seimo nari parengtame Pelno mokes io statymo 5, 11, 14, 19, 35 straipsni pakeitimo statymo projekto ai–kinamajame ra–te Nr. IXP-1870 si loma panaikinti –ias nuostatas, o lengvatinio tarifo netaikyti tiems Lietuvos vienetams, kuriuos kontroliuojantis asmuo kontroliuoja bent vien kit Lietuvos vienet , jei kontroliuojamuose vienetuose s ra–uose esan i darbuotoj skai ius vir–ija 10 flmoni arba mokestinio laikotarpio pajamos vir–ija 500 t kstan i lit . Manoma, kad tokia nuostata pakankamai ribot nes flining mokes i mok toj galimybes skaidyti savo versl , siekiant

nustatytais lengvatomis, bet toji būtų buvusi aiškesnė. Visgi –is
as, iki –iol paliktos galioti senosios nuostatos, kurios riboja

Kaip flenklus palengvinimas mafloms mon ms buvo akcentuota ir galimyb pajam ir s naud pripaffinimui taikyti pinig apskaitos princip . TŲo principo taikymas leistas tik toms mon ms, kuri pajamos per paskutiniuosius 3 mokestinius laikotarpius nei per vien j nevir–ijo 100 t kstan i lit per mokestin laikotarp . Kitos mon s pajam ir s naud pripaffinimui tur jo taikyti kaupimo apskaitos princip . Lengvatini apmokestinimo s lyg sudarymas smulkiosioms mon ms prie–tarauja ekonominio efektyvumo principui, ta iau padeda teisingai paskirstyti apmokestinimo na–t . Tarptautinio valiutos fondo ekspertai teigia, kad kylan ios ekonomikos –alyse dafnai tok sprendim priimti b tina, jei norima sukurti socialin ir ekonomin infrastrukt r ó vien i– pagrindini s kmingos kio pl tros prielaid (Stepanyan, 2003).

Gana flenkliai sumaffinus mokes io tarifus buvo atsisakyta ir ankstesniame Juridini asmen pelno mokes io statyme numatyt lengvat . Kai kuri j galiojimas buvo prat stas tam tikram laikui – lengvat , susijusi su ufsienio kapitalo investicijomis, taikymas prat stas iki 2003 m. mokestinio laikotarpio pabaigos. Lengvat flem s kio mon ms, laisvosioms ekonomin ms zonoms, mon ms, kuriose dirba riboto darbingumo asmenys, pinigines ir pinigines ir daiktines loterijas rengian ioms mon ms ir kredito unijoms taikymas prat stas gana netiksliam laikotarpiui – iki kol bus priimtas atskiras Lietuvos Respublikos Seimo sprendimas. Toks neapibr ftas lengvat taikymo laikotarpis leido ir toliau mon ms naudotis –iomis lengvatomis.

Ypa stipri verslo visuomen s ir kai kuri finans analitik reakcij suk l nulinio tarifo investuojamam pelnui panaikinimas. Nat ralu, kad verslinink reakcija buvo neigiama ó –ios lengvatos panaikinimas rei–k , kad jiems reik s mok ti didesn pelno mokest ir sumafl s galimyb atlikti investicijas. Verslininkus palaik ir Lietuvos laisvosios rinkos instituto analitikai. J teigimu, nulinio pelno mokes io tarifo taikymas perinvestuojamam pelnui nebuvo mokestin lengvata, nes jis taikytas ne kokioms nors privilegijuotoms moni grup ms, tad ir negal jo b ti panaikintas su kitomis lengvatomis (Vainien R., 2000).

Galima flvelgti ir teigiam –io tarifo panaikinimo aspekt ó mon s m atidfliau sekti investicij efektyvum bei j ekonomin naud . Dafnai nulinio tarifo taikymas s lygojo neapgalvotas, neefektyvias investicijas vien tam, kad b t galima sumaffinti mokam mokest . Taip pat teigiamas aspektas yra ir tai, jog buvo paskatinta investicijoms naudoti ne savas l –as, o skolintas, kas suaktyvino kredito staig veikl . Tad nulinio tarifo investuojamam pelnui panaikinimas turi ir teigiam ir neigiam aspekt .

Naujajame statyme, vadovaujantis Europos S jungos direktyvos 90/435/EEC nuostatomis, buvo nustatyta visi–kai nauja dividend apmokestinimo tvarka bei tvirtintos j dvigubo apmokestinimo

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ir jau apmokestinami dividendai (dividendams taikomas 15 proc. dividendams ir mokami dividendai). Šis skaitas skaitoje, o tai pačiai monei mokant dividendus ir mokami dividendai ir jau sukaupti grynųjų dividendų. Taip pat teisintas dalyvavimo išimties principas. Pagal dalyvavimo išimties principą gaunami ir mokami dividendai neapmokestinami tuo atveju, kai dividendus mokanti arba dividendus gaunanti monė atitinkamai valdo daugiau kaip 10 proc. kitos monės akcijų (dalių, pajamų). Visgi šis principas buvo palankesnis didelėms monėms ir juo siekta apsaugoti motinines mones, kurios gauna dividendus iš dukteriniųmonių – pagal – statymų paskirstyta pelno dalis (dividendai), gauta iš dukteriniųmonių, neapmokestinama.

vedant naujų dividendų apmokestinimo tvarką daug neišiklaido ir papildomai išlaidų monėms kainavo perėjimas nuo senosios naują tvarką. 2002 m. numatytas pereinamasis laikotarpis, ir mokamiems dividendams vis dar buvo taikomas 29 proc. mokesčio tarifas. Be to, nuo 2002 m. išmokėti dividendai išskaičiuotas mokeskis (tarifas 29 proc.) mažino pelno mokeskį, mokamą tik 2003 m. spalio mėn. (tarifas 15 proc.), todėl, apsisprendus mokėti dividendus, reikėjo papildomai – biudžetui kredituoti. Svarbu, kad 2002 m. išmokant dividendus išskaičiuojamu 29 proc. mokesčiu buvo galima sumažinti pelno mokeskį, mokamą ne uol 2001 m., kaip pagal anksčiau galiojusią tvarką, o tik uol 2002 m. Taigi, išmokamos dividendus 2002 m., monės turėjo sumokėti ir 24 proc. pelno mokeskį uol 2001 m., ir 29 proc. dividendų mokeskį. Tam, kad atgautų jau sumokėtą dividendų mokeskį, monės turėjo uol dirbti beveik dvigubai daugiau apmokestinamojo pelno 2002 m., nes 29 proc. dividendų mokeskis buvo atimamas iš 15 proc. pelno mokesčio. Tai iš gerai buvo tai, kad jei pelno mokeskis uol ateinančius metus buvo mažesnis nei sumokėtas mokeskis nuo dividendų, susidarius skirtum buvo galima perkelti penkerius metus priekį. Visgi galima daryti išvadą, jog pereinamasis laikotarpis nebuvo tinkamai apgalvotas statymo leidžiant ir vis dar daug sumaišius mokesčio apskaičiavimą.

Dar viena svarbi naujovė – teisėtai atitinkamoms turto rėšimams taikyti tiesinį arba pagreitinto ilgalaikio turto nusidėjimo (dvigubo balanso) skaičiavimo metodą. Taikant tiesinį metodą, turto nusidėjimas kasmet skaičiuojamas lygiomis dalimis. Dvigubo balanso metodas palankus investicijoms, nes pirmaisiais ilgalaikio turto sigijimo metais, kai monės finansiniai išlaidos poreikis paprastai būna didelis, išnaudas galima traukti didžiausią turto nusidėjimo dalį ir taip sumažinti mokestinį pelną. Nuo 2002 m. sigalioj nusidėjimo normatyvai skatino mones sigyti naują turtą, nors kai kurio ilgalaikio turto leistinas mažiausias nusidėjimo laikotarpis pailgėjo. 2003 m. atliktas tyrimas (Jacobs ir kt. 2003) rodo, kad daugelyje naujų ES narių vidutiniškai pastatų nusidėjimo trukmė yra 20-40 metų, o Lietuvoje mažiausia leistina nusidėjimo trukmė 8-15 metų. Nors Europos Sąjūoje turto nusidėjimo skaičiavimo tvarką išskirtingų statymų nuostatų sunku palyginti, vis dėlto galima teigti, kad Lietuvoje išlaidos srities pakeitimai buvo pagrįsti.

arti pelno apmokestinimo pakeitimai tur jo takos ir pajamoms i- departamento duomenimis, (1 priedas) po aptariamoms pelno i- pelno mokes io did jimo tendencija. 2002 m., kuomet prad tas taikyti naujasis statymas, pajamos i- io mokes io, nors neflymiai, ta iau prad jo augti ir palyginus su 2001 m. i-augo 4,7 mln. Lt, arba beveik 2 proc. Po reformos m augti ir santykin pelno mokes io pajam dalis nacionalinio biudfeto pajamose - per metus ji i-augo 0,2 procentinio punkto iki 3,4 proc. Nors analizuojamo mokes io dalis vis dar buvo gan tinai nedidel , ta iau prad jo ry-k ti jos kilimo tendencijos. Tad galima teigti, kad pelno mokes io reforma tur jo teigiamos takos io mokes io pajamoms.

Apffvelgus pelno mokes io reform , galima teigti, kad daugelis pelno apmokestinimo tvarkos naujovi pad jo siekti vie-ai paskelbt reformos tiksl , didino Lietuvos konkurencingum bei io mokes io pajamas. Esmine lengvat panaikinimas ir pagrindinio pelno mokes io tarifo sumaffinimas yra akivaizdus rodymas, kad nauj ja pelno apmokestinimo tvarka siekta atsisakyti pasyvaus verslo skatinimo (reguliovimo) principo. Nors numatyta taikyti maflesn pagrindin tarif , d l i-pl stos mokes io baz s ir atsisakyt lengvat investiciniam pelnui pager jo pelno mokes io surinkimas. Naujasis Pelno mokes io statymas buvo detalesnis ir tiksliau reglamentavo io mokes io apskai iavim bei mok jim , visgi ateityje atsirado poreikis j tobulinti ir keisti. Iki pat i dien kasmet yra priimama bent po kelet io statymo pakeitim , kurie daugiau ar maffiau ir toliau daro tak biudfeto pajamoms.

2.3 Pelno mokesčio įstatymo raida po 2001 m. reformos

Po svarbios pelno mokes io apmokestinimo sistemos reformos ir naujo, – mokest reglamentuojan io statymo, pri mimo pelno mokestis tur jo tapti ai-kesniu ir stabilesniu mokes iu. Visgi kei iantis ekonominei bei politinei alies situacijai buvo reikalingi analizuojamo statymo pakeitimai. Per paskutiniuosius 10 met priimta vir- 40 pelno mokes io statym pakei ian i ar papildan i statym . Dauguma j priimti labiau d l teisinio reglamentavo reikalavim pakeitim , pakei iant tam tikras formuluotes ar fiodffius ir didesnio ekonominio efekto negal jo tur ti. Ta iau buvo nemaflai ir svarbi io mokes io element pakeitim .

- **2004 m.**

2004 m. priimtos naujos lengvatos skirtos smulkiajam verslui. Smulkios mon s gavo teis apskai iudamos apmokestinam j peln taikyti vien i- 2004 m. balandffio 13 d. priimtame šPelno mokes io statymo 3 ir 5 straipsni pakeitimo statymeõ Nr. IX-2120 nustatyt taisykli :

š1) vienet , kuriuose vidutinis s ra-uose esan i darbuotoj skai ius nevir-ija 10 flmoni ir mokestinio laikotarpio pajamos nevir-ija 500 t kstan i lit , apmokestinamasis pelnas apmokestinamas taikant 13 proc. mokes io tarif , i-skyrus atvejus, nustatytus io straipsnio 3 dalyje;

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

su s ra-uose esan i darbuotoj skai ius nevir-ija 10 flmoni ir -ija 1 milijono lit , apmokestinamojo pelno dalis, atitinkanti 25 taikant 0 proc. mokes io tarif , o likusi apmokestinamojo pelno dalis ó taikant 15 proc. mokes io tarif , i-skyrus atvejus, nustatytus -io straipsnio 3 dalyje. Tysaitykl galioja individualioms (personalin ms) mon ms, tikrosioms kin ms bendrijoms ir komanditin ms (pasitik jimo) kin ms bendrijoms.õ

Tuo statymu taip pat nustatyta, kad pelno nesiekian i vienet , kuri mokestinio laikotarpio pajamos nevir-ija 1 milijono lit , apmokestinamojo pelno dalis, atitinkanti sum , apmokestinama taikant 0 proc. mokes io tarif , o likusi apmokestinamojo pelno dalis ó taikant 15 proc. mokes io tarif . Min tos statymo nuostatos sigaliojo apmokestinant 2004 m. peln . Tys pakeitimais buvo toliau remiamas smulkusis verslas, kurio mon s Lietuvoje sudar didffi j dal viso verslo (apie 90 proc. moni buvo smulkaus verslo atstov s). Lengvatomis taip pat siekta e- lin s ekonomikos mafl jimo, tikintis kad jos paskatins smulkias mones skaidriau apskaityti ir mok ti pelno mokest , tod l nustatytos lengvatos netur s neigiamos takos biudfeto pajamoms.

Analizuojamais metais buvo tvirtintas ir laisv j ekonomini zon apmokestinimo pakeitimas. Nustatyta, kad laisvosios ekonomin s zonos mon , kurioje kapitalo investicijos pasiek ne maflesn kaip 1 milijono eur (anks iau buvo 1 mln. JAV doleri) sum , 6, o nebe 5, mokestinius laikotarpius, pradedant tuo mokestiniu laikotarpiu, kur i investicij suma buvo pasiekta, nemoka pelno mokes io, o kitais 10 mokestini laikotarpi jai taikomas 50 proc. sumaffintas pelno mokes io tarifas. Laisvosiose ekonomin se zonose veikian i moni apmokestinimo lengvat prapl tim galima vertinti kaip siek pritraukti daugiau moni jose veikti ir taip paskatinti verslo pl tr bei pritraukti daugiau uflsienio investuotoj Lietuv . B tent toki zon k rimasis yra viena i-tiesiogini uflsienio investicij pritraukimo form .

2004 metai buvo svarb s Lietuvai tiek ekonomi-kai, tiek politi-kai d l-alies stojimo Europos S jung . Tys poky iai paskatino ir visos statymin s baz s korekcijas. Siekiant gyvendinti ES direktyvas buvo b tina priimti nemaflai mokes i statym pakeitim . 2004 m. balandffio 24 d. priimtu pelno mokes io statymo pakeitimo statymu buvo siekiama suderinti jo nuostatas su Europos S jungos teis s aktais ir gyvendinti 2003 m. birffelio 3 d. Tarybos direktyv 2003/49/EB d l bendrosios mokes i sistemos, taikomos tarp skirting valstybi nari susijusi bendrovi mokamoms pal kanoms ir honorarams ir 2003 m. gruodffio 22 d. Tarybos direktyv 2003/123/EB d l Direktyvos 90/435/EEB d l bendrosios mokes i sistemos, taikomos skirting valstybi nari patronuojan ioms ir dukterin ms bendrov ms pakeitimo. Atsifvelgiant Direktyvos 2003/49/EB 1, 2 ir 3 straipsni nuostatas, nustatyta, kad i-mokamos pal kanos ir honorarai turi b ti neapmokestinami pelno mokes iu prie pajam -altinio, jeigu pajamas gaunantis uflsienio vienetas yra rezidentas Europos S jungos valstyb je nar je ar jo nuolatin buvein Europos S jungos valstyb je nar je, taip pat jei pajamas

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

verslo organizavimo form ir moka tam tikr nustatyt mokes .
neapmokestinimo taikomos, jei sumas i-mokan iai nuolatinei
eis s aktus yra leidffiamos atimti i-pajam .

Min t direktyv reikalavimai ir nuostatos reglamentuotos Pelno mokes io statym papildant 37⁽¹⁾ , 37⁽²⁾ bei 39⁽¹⁾ straipsniais, kurie reglamentavo pajam , i-mokam uffsienio vienetui ar jo nuolatinei buveinei, neapmokestinimo prie pajam –altinio kriterijus ir reikalavimus bei uffsienio vieneto pajam , gaut ne per jo nuolatinės buveinės Lietuvos Respublikoje, apmokestinimo s lygos. Pagrindinis vis –i nuostat siekis - i–vengti dvigubo pajam apmokestinimo tiek sumas i-mokaniose tiek jas gaunaniose –alyse. Tyos nuostato buvo aktualios savo nuolatinės buveinės ar filialus Lietuvoje steigusioms mon ms, bei glaudffiais ry–iais su uffsieniu turin iam verslui. Po stojimo ES Lietuvos moni bendradarbiavimas su ES nari mon mis dar labiau sustipr jo, tad ai–kios pelno apmokestinimo nuostatos tapo b tinos siekiant tinkamai apskai iuoti ir sumok ti mokes ius. Visgi –ios nuostatos i– esm s nepakeit nei vieno svarbiausio mokes io elemento ir svarbios takos pajamoms i–io mokes io netur jo.

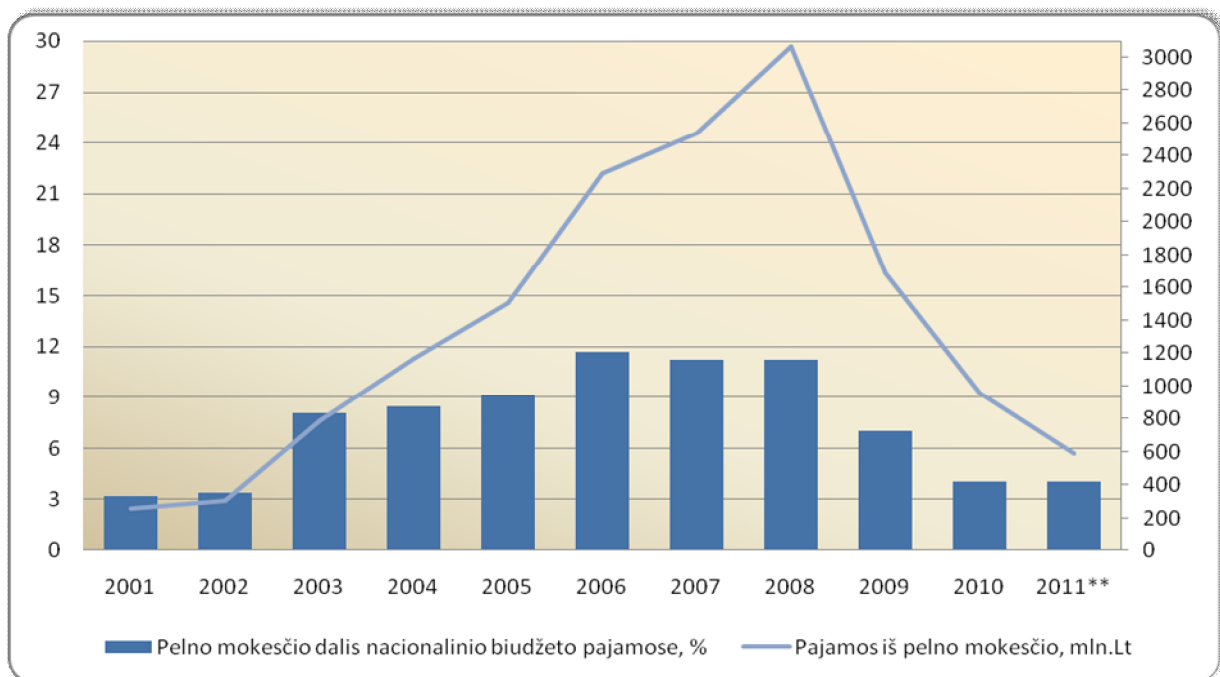
Remiantis Statistikos departamento duomenimis apie pelno mokes io surinkim 2001 - 2010, m. kurie pavaizduoti 4 paveiksl lyje, galima teigti, kad teigiama pelno mokes io reformos taka pajamoms i–io mokes io t s si ir kitais metais. Nors 2003 m. esmini statymo pakeitim nebuvo, o 2004 m., kaip min ta, padidintos lengvatos, kas tur jo neigiamai veikti pelno mokes io pajamas, nepaisant to jos toliau did jo. fymiausias pajam i–analizuojamo mokes io i–augimas stebimas b tent 2003 m., kuomet per metus j dalis valstyb s biudffeto pajamose padid jo nuo 3,4 proc. iki 8,4 proc. ó daugiau nei dvigubai. Tais paiais metais reik–mingai padid jo ir pa ios pelno mokes io pajamos, palyginti su 2002 m. jos padid jo net 3 kartus ir pasiek 784,88 mln. Lt per metus. Tok pajam ir j dalies biudffete i–augim gal jo lemti ger janti Lietuvos ekonomin pad tis, pasibaigusi Rusijos ekonomin kriz ir jos padarini Lietuvai likvidavimas, kylanti gamyba ir BVP. Taip pat toks pajam bei j dalies nacionaliniame biudffete did jim as rodo ir s kming pelno mokes io reform po kurios atsisakyta dalies lengvat , taip pat prapl stas mokes io subjekt s ra–as traukiant j ir individualias mones bei kines bendrijas. 2004 metais priimti analizuojamo statymo pakeitimai, bei lietuvos stojimas ES gerino 2005 m. pelno mokes io pajam surinkim , bei j dalies nacionaliniame biudffete did jim .

- **2005 - 2008 m.**

Analizuojant pelno mokes io pajam surinkim pastebima, kad didffiausia pelno mokes io dalis biudffete per pastaruosius metus buvo ufffiksuota 2006 m. Nors pa io Pelno mokes io statymo pakeitimo statymai tais metais nereglamentavo esmini mokes io element pakeitimo, ta iau 2006 m. ir 2007 m. pelno mokes io pajam did jimui tak dar papildomas pelno apmokestinimas.

2006 m. sigaliojo Lietuvos Respublikos socialinio mokesio s iu buvo apmokestinti juridiniai asmenys (skaitant ufsienio ius veiki per nuolatin buvein), kurie ufl 2006 ir/ar 2007 met mokestin laikotarp prival jo mok ti pelno mokest nuo apmokestinamojo pelno. Apskai iuojant mokest ufl 2006 m. prasid jus mokestin laikotarp , buvo taikomas 4 proc. mokes io tarifas, o apskai iuojant mokest ufl 2007 m. prasid jus mokestin laikotarp , taikomas 3 proc. mokes io tarifas nuo pagal pelno mokes io statyme nustatyta tvarka apskai iuoto apmokestinamojo pelno. Kadangi –io socialinio mokes io mok tojai, mokes io baz , mokes io lengvatos buvo tie patys kaip ir pelno mokes iui, galima teigti, jog taip kitais b dais, nei Pelno mokes io statymo pakeitimas, laikinai buvo padidintas pelno mokes io tarifas.

** 2011m. trij ketvir i duomenys

Šaltinis: sudaryta autor s remiantis Statistikos departamento duomenimis (1 priedas).

4 pav. Pelno mokesčio surinkimas Lietuvoje 2001 – 2011 m.

Vie–ai skelbtas socialinio mokes io tikslas buvo socialini program finansavimo uftikrinimas. Kadangi, siekiant sumaffinti gyventoj apmokestinim , o kartu ir atotr k tarp fizini ir juridini asmen apmokestinimo, nuo 2006 m. liepos gyventoj pajam mokes io tarifas sumaffintas nuo 33 proc. iki 27 proc., o nuo 2008 met sausio iki 24 proc. Pakeitus gyventoj pajam mokes io tarif , sumaffl jo i–jo surenkamos biudfeto pajamos, tuo pa iu sumaffl jo ir valstyb s galimyb s finansuoti socialines programas tad buvo nutarta toki program finansavimo na–ta pasidalanti su verslo mon mis, kurios tuo metu, kylant –alies ekonomikai gana s kmingai ir pelningai dirbo. Buvo planuota

...kti 400 mln. Lt. Ta iau naujasis pelno apmokestinimas sulauk
 ...isuomen je. Vyriausyb ufluot stiprinusi kov su kontrabanda,
 ...lengviausiu keliu ó biudfeto skyl ms, kurios tur jo atsirasti
 atsisakius keli mokes io ir sumaffinus gyventoj pajam mokes io tarif , uflkam-yti ved nauj
 mokest ir j ufld jo verslui.

Analizuojamose pelno mokes io surinkimo duomenyse, socialinis mokestis, kaip pelno mokes io dalis, ir pajamos i-jo traukiamos pelno mokes io pajamas. Visgi, kaip matyti i- pelno mokes io surinkimo duomen 2006 ir 2007 m. flymesn reik-m -io mokes io vedimas padar tik pirmaisiais jo taikymo metais ó pelno mokes io pajamos ir santykin j dalis biudflete did jo ir i-augo net iki 11,7 proc. vis pajam . Ta iau sekaniais metais, toks netiesioginis pelno mokes io tarifo padidinimas gal jo lemti tai, kad santykin pelno mokes io pajam dalis visose pajamose m neflymiai, ta iau mafl ti. Nors bendrosios pajamas i- analizuojamo mokes io did jo, ta iau ne taip spar iai kaip visos biudfeto pajamas. 2008 m. biudfeto pajamoms vis dar dar tak socialinis mokestis, nes jas pateko dalis 2007 m. socialinio mokes io nepriemokos (155,165 mln.lt). Nepaisant to, 2008 m. pelno mokes io pajam dalis nepakito ir i-liko tokia pati kaip ir 2007 m. ó 11,2 proc. Tad galima daryti i- vad , kad socialinio mokes io vedimas, o tuo pa iu tam tikra prasme pelno mokes io tarifo padidinimas, tik laikinai s lygojo pelno mokes io pajam dalies biudflete did jim ó v liau pasirei-k Lafero teorijoje ai-kinamas tarifo didinimo neigiamas efektas mokes io pajamoms.

2008 m. stebimas pelno mokes io pajam dalies nacionaliniame biudflete augimo sustojimas. Nors minimais metais pajamos i- pelno mokes io pasiek rekordines auk-tumas per vis pelno mokes io gyvavimo laikotarp ir biudflet j pateko net 3065,34 mln. Lt., santykin j dalis biudfeto pajamose per metus nepadid jo. Po 2008 m. analizuojam pajam surinkimo rekordini rezultat sekaniais metais stebimas pajam kreiv s l flis ir labai flymus -io mokes io pajam sumaff jimas ó beveik 2 kartus. Tai l m po spartaus -alies ekonomikos augimo Lietuv pasiekusi pasaulin ekonomin kriz , kuri paveik vis -alies ekonomik , stojo gamyba, vartojimas, krito visi pagrindiniai -alies ekonominiai rodikliai, mon s m bankrutuoti. Drasti-k pelno mokes io pajam ir j santykin s dalies nacionaline biudflete sumaff jim l m ir 2009 m. sigalioj svarb s pelno mokes io statymo pakeitimai.

- **2009 m.**

2008 metais prasid jusi pasaulin ekonomin kriz , kurios pasekm s prad tos jausti ir Lietuvoje, s lygojo esminius mokes i pakeitimus ó tarp j ir pelno mokes io. Tai l m ir 2008 m. pabaigoje vyk svarb s poky iai Lietuvos politin je erdv je. Nauji Seimo rinkimai ir susiformavusi naujoji valdan ioji dauguma m si esmini pertvark kriz s akivaizdoje atid rusios Lietuvos ekonomin je bei mokes i sistemoje. 2008 m. pabaigoje, per vadinam j šnaktin ō mokes i reform

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

statymo pakeitim , kurie tur jo padaryti teigiam tak siekiant iudflet ir taip sumaffinti stipriai i-augus jo deficit .

okestinio laikotarpio Lietuvos vienet ir nuolatini buveini apmokestinamasis pelnas apmokestintas taikant net 5 proc. padidint pelno mokes io tarif ó 20 proc. Kredito unijoms, Centrinei kredito unijai taip pat nustatytas 20 proc. pelno mokes io tarifas. I-lygos buvo numatytos tik kooperatin ms bendrov ms ir flem s kio veikl vykdan tiems vienetams. Kooperatini bendrovi apmokestinamasis pelnas ar jo dalis, proporcingai tenkantis pajinink pajini na- vertei paskutin mokestinio laikotarpio dien , apmokestintas taikant 0 proc. pelno mokes io tarif . Ta iau -i lengvat gal jo taikyti tik tos bendrov s, kuri daugiau kaip 50 proc. pajam sudar pajamos i- flem s kio veiklos, arba daugiau kaip 85 proc. pajam sudar pajamos ufl parduotus sigytus i- savo nari -i nari pagamintus flem s kio produktus. Toki kooperatini bendrovi likusi apmokestinamojo pelno dalis, kuriai netaikomas 0 proc. pelno mokes io tarifas, ufl 2009 metais prasid jus mokestin laikotarp apmokestintos taikant 5 proc. pelno mokes io tarif , ufl 2010 metais prasid jus mokestin laikotarp ó 10 proc. tarif , o v lesniais mokestiniais laikotarpiais ô 20 proc. mokes io tarif . flem s kio veikl vykdan i vienet , kuriems buvo taikomas 0 proc. pelno mokes io tarifas, ufl 2009 metais prasid jus mokestin laikotarp apskai iuotas apmokestinamasis pelnas taip pat apmokestintas taikant 5 proc. pelno mokes io tarif , o ufl 2010 metais prasid jus mokestin laikotarp ó 10 proc. pelno mokes io tarif .

Nuo 2009 m. sugrieftintas ir labdarai gaut pajam apmokestinimas. 20 proc. pelno mokes io tarifas prad tas taikyti vieneto gautai paramai, panaudotai ne pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos statyme nustatyt paramos paskirt bei i- vieno paramos teik jo per mokestin laikotarp gryniais pinigais gautos paramos daliai, vir-ijan iai 250 MGL (32500 Lt) dydfio sum . Pelno mokes io tarifas iki 20 proc. padidintas ir pajamoms i-dividend bei uflsienio vienet pajamoms, gautoms ne per j nuolatines buveines Lietuvos Respublikoje.

2008 m. priimtu Pelno mokes io statymo pakeitimo statymu -is statymas papildytas nauju skyriumi ó apmokestinamojo pelno sumaffinimas. Juo reglamentuotas apmokestinamojo pelno sumaffinimas d l vykdomo investicinio projekto. mon , vykdan ti investicin projekt , apmokestinam j peln gali sumaffinti per mokestin laikotarp , ufl kur apskai iuotas apmokestinamasis pelnas maffinamas, fakti-kai patirt i-laid skirt turtui, reikalingam investiciniam projektui vykdyti, sigyti dydfliu. Apmokestinamasis pelnas gali b ti sumaffintas ne daugiau kaip 50 proc. Jei i-laid suma yra didesn nei 50 proc. ufl mokestin laikotarp apskai iuoto apmokestinamojo pelno sumos, -i sum vir-ijan ios i-laidos gali b ti perkeliomos ufl v lesnius keturis vienas po kito einan ius mokestin ius laikotarpius apskai iuotoms apmokestinamojo pelno sumoms sumaffinti, atitinkamai maffinant perkeliam toki i-laid sum . Ta iau reglamentuota, kad ufl kiekvien mokestin laikotarp apskai iuotas apmokestinamasis pelnas negali b ti sumaffintas daugiau kaip 50

tyta tvarka apmokestinamasis pelnas gali būti sumaffintas tik per tarpus patirtomis i-laidomis. Tš naujo straipsnio vedimas ir j peln buvo tarsi atsvara su naujuoju pelno mokesio statymu panaikintai pelno skirto investicijoms pamokestinimo lengvatai, kai tokia pelno dalis buvo apmokestinama 0 proc. tarifu. Taip siekiam ir kriz s laikotarpiu skatinti investicijas, turto sigijim ir verslo pl tr , tik ne per lengvat taikym , o –iek tiek griefliau, vedant ir tam tikrus apribojimus. Visgi galima teigti, kad –ia nauja nuostata pasinaudojo maffai moni , nes d l finansini sunkum mon s atid jo investicinius projektus, bei turto sigijim .

Smulkioms mon ms svarbus pakeitimas buvo ir 2008 m. pakoreguota nuostata, pagal kuri nustatytos s lygos kada mon s gali nemok ti avansinio pelno mokesio. Pagal iki pakeitimo galiojusi nuostat avansinio pelno mokesio neprival jo mok ti mon s, kuri apmokestinamosios pajamos nevir–ija 100 t stan i lit . Su naujaisiais statymo pakeitimais –i galimybe gal jo pasinaudoti daugiau moni , nes tvirtinta, kad avansinio pelno mokesio gali nemok ti mon s, kuri pra jusio laikotarpio apmokestinamosios pajamos nevir–ijo 1 mln. Lt. Taip –ios mon s savo l –as, kurias b t tur jusios skirti avansiniam mokesiui gal jo panaudoti veiklos gerinimui, darbuotoj skatinimui ar apyvartin ms l –oms.

Su naujais statymo pakeitimais buvo koreguojamas ir dividend apmokestinimas. Kaip jau min ta, dividendams numatyta taikyti 20 proc. pelno mokesio tarif . Galiojusi dividend neapmokestinimo i–imtis, numatyta taikyti ne visai Lietuvos vienetai i–mokam dividend sumai, jei dividendus i–moka Lietuvos vieneto apmokestinamajam pelnui taikomas 0 proc. pelno mokesio tarifas arba apmokestinamasis pelnas maffinamas d l investicij lengvatos. Nuostata d l dividend neapmokestinimo netaikoma i–mokamiems dividendams, proporcingai tenkantiems d l lengvat neapmokestintam apmokestinamajam pelnui ar jo daliai. Analogi–kas nuostatas numatyta taikyti, kai Lietuvos vienetas i–moka dividendus ir uffsienio vienetais.

Kaip matyti i– pelno mokesio surinkimo duomen (4 paveiksl is), visgi 2009 m. skubotai priimti Pelno mokesio statymo pakeitimai, bei padidintas pagrindinis tarifas, neatne– lauktos naudos ó pajamos i––io mokesio ne tik nepadid jo, bet ir flenkliai krito. Nors 2009 m. avansinis pelnas buvo mokamas pagal 2007 ir 2008 m. rezultatus, kuomet dar dauguma moni nebuvo pajutusios kriz s padarini , ta iau tai nepad jo surinkti daugiau ar i–laikyti to pa io pajam lygio. mon s paveiktos ekonomin s kriz s buvo apkrautos dar didesne mokesio na–ta, kas s lygojo masinius moni bankrotus. 2008- j pabaigoje vykdyta naktin mokesi reforma, kaip teig Investuotoj forumo atstovas K. Lisauskas (ELTA, 2010), privert i–Lietuvos Nyderlandus pasitraukti stambi kapitalo grup . Kapitalo pasitraukim labiausiai l m Pelno mokesio statymo pakeitimai. Tad galima teigti, kad 2009 m. pelno mokesio pakeitimai ne tik kad nepad jo mon ms i–silaikyti kriz s metu, bei pritraukti daugiau l – valstyb s biudflet , bet tam ir pakenk . Aptarti pakeitimai prie–taravo ir

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

, ekonomikai bei moni pelnam augant mokesiai turėtų didėti, biudžeto deficit ir kaupiant rezerv, o i-tikus sunkmeiui ir ai tur jo bti maffinami siekiant pagelbti verslui ir sumaffinti mokesi na-t. Lietuvoje buvo daroma prie-ingai ó pakilimo laikotarpiu mokesiai nebuvo didinami, o prasidjus recesijai ó padidinti.

- **2010 m.**

Po nepavykusios 2008 m. pelno mokesio šnaktin s reformos 2010 metais, akcentuojant valstyb s siek pagelbti verslui i-gyventi sunk ekonomin laikotarp , bei neskatinti jo trauktis e-l, buvo primti nauji pelno mokesio pakeitimai. Vienas i-j - bazinio pelno mokesio tarifo gr flinimas buvus lyg , tai yra jo sumaffinimas nuo 20 iki 15 proc. Kaip viena i-svarbiausi smulkaus verslo r mimo ir pagalbos kriz s laikotarpiu priemon buvo pelno mokesio tarifo maffoms mon ms (kuriose dirba ne daugiau 10 flmoni ir mokestinio laikotarpio pajamos nevir-ija 500 t kstan i lit) sumaffinamas iki 5 proc. Tye pokyiai buvo labai svarb s smulkiam verslui, kur ypa stipriai paveik ekonomin kriz . Lengvatinio pelno mokesio tarifo taikymas maffoms mon s taip pat buvo paskata pasinaudoti kriz s laikotarpiu, ie-koti nauj verslo galimybi ir kurti naujas mones.

Tais paiais metais teisinta dar viena svarbi apmokestinimo nuostata - nuo 2010 met pradffios apskai iuotus mokestinius nuostolius mon s gali perduoti kitai savo grup s monei (pvz., nustatytus kriterijus atitinkanti dukterin mon mokestinius nuostolius gali perduoti motininei monei). Pastaroji perimtais mokestiniais nuostoliais gali susimaffinti apmokestinam j peln . Pagal iki pakeitimo galiojusias pelno mokesio statymo nuostatas mon s apskai iuot mokestini nuostoli kitoms mon ms perduoti negal jo ó gal jo juos tik perkelti kitus metus ir susimaffinti kit mokestini laikotarp i apmokestinam j peln . Taip pat teisinta, kad moni apmokestinimo rezultatas nepriklauso nuo pasirinktos strukt ros (motinin ir dukterin s mon s ar mon su filialais), o tai leidffia lanks iau rinktis strukt ras pagal moni verslo poreikius, o ne d l mokestini prieflas i .

2010 m. sigaliojusiais pakeitimais teisinta, kad apskai iuojant apmokestinam j peln , i-pajam galima atimti visas i-laidas darbuotoj naudai, jei i-nauda yra gyventoj pajam mokesio objektas. Net ir tuo atveju, jeigu konkretaus asmens gautos naudos ne manoma nustatyti, d l tokios naudos teikimo patirtos i-laidos (darbuotoj ir j -eim nari naudai) su tam tikrais apribojimais taip pat gali bti atskaitomos i-pajam . Taip sudaromos galimyb s vairiau motyvuoti darbuotoj .

Pakeistas ir dividend apmokestinimas - visi dividendai, kuriems gali bti taikoma dalyvavimo i-imties taisykl (jie neapmokestinami, jei akcininkas ne trumpiau kaip vienerius metus valdo ne maffiau kaip 10 procent bals suteikian i akcij) n ra apmokestinami, kai min tus dividendus viena kitai moka mon s. Tuo atveju, kai Lietuvos mon s moka pal kanas ufsienio mon ms (kurios registruotos Europos ekonomin je erdv je arba valstyb je, su kuria Lietuva yra sudariusi ir taiko dvigubo apmokestinimo i-vengimo sutartis), pastarosios yra apmokestinamos pelno mokesiu.

2010 metais sigaliojusius Pelną mokesio statymo pakeitimus, 2009 metais priimtus pakeitimus. Naujausi pakeitimai gali būti tiek pav luotai. 2010 m. priimti pakeitimai tur jo b ti priimti

daug ank–iau, kai Lietuvos uflklupo ekonomin kriz , o ne ekonomikai atsigauant.

Visgi galima teigti, kad naujais statymo pakeitimais siekiama skatinti versl , sumaffinama pelno mokesio na–ta, lengvatinis tarifas smulkioms mon ms gali b ti traktuojamas ne tik kaip parama sunkme iu, bet ir kaip verslo pl tros, moni steigimosi skatinimas. Tai iau –ie pakeitimai 2010 m. teigiamos takos pelno mokesio pajamoms dar nepadar . TŲo mokesio pajam dalis valstyb s biudflete toliau krito iki 4,1 proc. ir beveik pasiek 2000 m. lyg . Pajam suma per metus sumafl jo 1,7 karto ir sudar tik 953,87 mln. Lt. Tai, Finans ministerijos parengtos 2010 m. nacionalinio biudflet apffvalgos duomenimis, l m ir s lyga, kad dalis moni , rinkosi mok ti avansin mokest ne pagal prognozuojam peln , bet pagal buvusi met rezultatus (56,7 proc.) kuomet d l kriz s –ie rezultatai buvo menkesni. O t moni , kurios mok jo mokest pagal prognozuojam rezultat , prognoz s taip pat nebuvo optimistin s d l vis dar besijau ian ios kriz s. Tad galima teigti, kad priimti nauji Pelną mokesio statymo pakeitimai nesuk r s lyg 2010 m. pritraukti daugiau pajam nacionalin biudflet . TŲe pakeitimai dar tak tik sekan i met pajamoms.

- **2011 m.**

Pelną mokesio statymo pakeitim taka, bei ger janti –alies ekonomin pad tis prad ta jausti tik pastaraisiais metais. 2011 m. esmini pelno apmokestinimo poky i nebuvo padaryta, sigaliojo tik keletas svarbesni nuostat . tvirtinta, kad pelno nesiekian ios mon s vykdan ios kin komercin veickl , kin s komercin s veiklos pajamos neapmokestinamos jeigu –ios pajamos yra skiriamos finansuoti veickl , kuria tenkinami vie–ieji interesai (taikoma 2010 m. ir v lesn ms pajamoms). Lengvata liko nepakitusi - jei kin s komercin s veiklos pajamos per ataskaitin laikotarp nevir–ija 1 mln. Lt, apmokestinamojo pelno dalis lygi 25000 Lt apmokestinama 0 proc. tarifu. Taip pat nustatyta, kad apskai iuojant 2010 met ir v lesni mokestiniai laikotarpi apmokestinam j peln , tantjemos ufl veickl mon s valdyboje ar steb toj taryboje laikomos leidffiamais atskaitymais. TŲ nauja nuostata yra palanki mon ms, ta iau gali skatinti piktnaudfflavim kai mon s akcininkai yra ir valdybos nariai, tuomet palankiau mokestiniau poffli riu jiems vietoj dividend i–mok ti didesnes tantjemas ir taip sumaffinti pelno mokest .

Pagal 2011 met trij ketvir i duomenis pajam dalis i– pelno mokesio nacionaliniame biudflete esamais metais beveik nepakito ir pagal trij ketvir i duomenis sudaro 4,06 proc. ó beveik toki pat dal kaip 2010 m. pajamose. Kol kas pajam i–analizuojamo mokesio surinkta maffiau nei pra jusiais metais ó j gauta 5 proc. maffiau nei ufl 2010 m. tris ketvir ius. Tai lemia sumaffintas, 2010 m. laikotarpio pelnui taikomas 15 proc. tarifas, bei naujos lengvatos smulkiom mon ms. Galima teigti, kad –ie pakeitimai vis dar neigiamai veikia valstyb s pajam strukt r .

PDF Complete
 Your complimentary use period has ended.
 Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

lesni met peln –io mokes io lengvatomis tur s galimyb
 us verslo moni . Kaip prane–a Finans ministerija (2011) -
 t kstan i lit iki 1 milijono lit padidinti pajam rib , kurios
 nevir–ijus galiot 5 proc. pelno mokes io tarifas. Pagal 2010 m. pelno mokes i deklaracij duomenis,
 iki vieno milijono lit per metus apyvert deklaravo i– viso 56 t kstan iai moni , kuriose dirba ne
 daugiau kaip 10 darbuotoj . Finans ministerija skai uoja, kad –ia lengvata papildomai gal s
 pasinaudoti apie 11 t kstan i moni , kuri pajamos per pra jusius metus buvo tarp pus s milijono ir
 milijono lit . Tuo sprendimu tikimasi paskatinti gyventojus aktyviau steigti savo mones, be to, jis
 svarbus ir d l to, kad yra susij s su ketinimais sukurti nauj juridin form ó mafl j bendrij . Nors –is
 naujas statymo pakeitimas yra palankus smulkiam ir vidutiniam verslui, ta iau jis gali s lygoti
 valstyb s pajam i–pelno mokes io sumafl jim , kas n ra palanku valstybei.

Apibendrinant pelno mokes io statymo poky i ir jo raidos analiz , galima teigti, kad – mokes
 reglamentuojan io statymo pakeitimai yra s lygojami besikei ian ios politin s bei ekonomin s –alies
 situacijos, taip pat siekio skatinti verslo bei visos –alies ekonomikos vystym si, kartu pritraukiant ir
 daugiau pajam –alies biudflet . Apfvelgus pelno mokes io statymo pakeitimus, pastebima, kad, jais
 siekiama tvirtinti ai–kumo ir paprastumo bei ekonominio efektyvumo principus. Min t princip
 gyvendinimas tur t uftikrinti didesnes biudflet o pajamas ó atsisakant mokes io lengvat , taikant
 mokes io vengimo prevencijos priemones, tobulinant mokes io administravim , pelno mokes io
 pajam suma auga. Nemaflai pelno mokes io reglamentavimo pakeitim ne– Lietuvos stojimas
 Europos s jung , ta iau jie nebuvo tokie reik–mingi kaip pasikeitusios ekonomin s –alies situacijos ir
 prasid jusios pasaulin s ekonomin s kriz s s lygoti pakeitimai. Analizuotu laikotarpiu priimti Pelno
 mokes io statymo pakeitimai dar tak ir pajam i– –io mokes io surinkimui. I–analizavus pelno
 mokes io pajam surinkimo duomenis, galima teigti, kad i–vis Pelno mokes io statymo pakeitim ,
 didffiausi tak –io mokes io santykinei daliai nacionaliniame biudflete tur jo tarif bei lengvat
 smulkioms mon ms pakeitimas.

S RESPUBLIKOS PELNO MOKESČIO KEITIMŲ VERTINIMAS IR TOBULINIMO GALIMYBĖS

Apšvelgiant pelno apmokestinim reglamentuojan io statymo raid nuo pat io mokes io vedimo Lietuvoje iki i dien , buvo pasteb ta i pakeitim tak tiek mokes io mok tojams tiek valstyb s pajamoms. Norint kiekybi-kai vertinti Pelno mokes io statymo pakeitim reik-m biudfeto pajamoms i- io mokes io reikia vertinti pelno mokes io surinkimo efektyvum , bei pagrindini statymo pakeitim tak jam. Kaip apšvelgta antroje darbo dalyje, ypa daug svarbi io mokes io statymo pakeitim buvo priimta pastaraisiais metais. Jie aktual s ir veikia valstyb s pajam strukt r iki i dien .

3.1 Pelno mokesčio surinkimo efektyvumo Lietuvoje 2005 – 2010 m. vertinimas

Pelno mokes io reformos ir io mokes io statymo keitim taka pla iai nagrin ti mokslin je literat roje. Pelno mokes io poky i poveik ekonomikai ir vie-ojo sektoriaus i-laidoms nagrin jo bei sud ting matematin vertinimo model suk r , S. P. Cassou ir K. J. Lansing (2002). M. Dietz ir CH. Keuschnigg (2002) analizavo moni pajam apmokestinimo reformos TMeicarijoje tik tinas ekonomines pasekmes. Atlik analitin ir kiekybin analiz jie padar i-vad , kad reforma TMeicarijoje pa-alina svarb dividend apmokestinimo barjer bei takoja investicijas verslo sektori .

Pelno mokes io reformos ir bendrovi elgesio poky i s sajas nagrin ja S. Kari ir kt. (2008). Savo tyrime jie analizavo, kaip pelno mokes io pokytis takoja bendrov s vert s poky ius. Kaip svarbiausius veiksnius jie pasirinko pelno mokes io ir dividend mokes io tarifus, diskonto norm bei dividend dyd . Pasteb ta, kad vienas i- pelno mokes io poky i efekt yra firmos vert s pokytis. Pelno mokes io reformas tyr ir Lietuvos autoriai. R. Vainien (2000) nagrin jo pelno mokes io lengvat ir tarif keitimo tak verslui, o E. Ma iulaityt (2006) analizavo biudfeto pajam i- pelno mokes io prognozavimo galimybes. Nors pelno apmokestinimo vertinimo metod yra nemaflai, ta iau dauguma j yra sunkiai pritaikomi vertinant Lietuvos apmokestinim d l statistini duomen tr kumo bei sud tingo pelno mokes io baz s apskai iavimo.

Analizuojant pelno mokes io pajam surinkimo efektyvum Lietuvoje 2005 ó 2010 m. pasirinktas vidutinio faktinio mokes io tarifo skai iavimas ir io tarifo lyginiams su Pelno mokes io statyme nustatytu pagrindiniu pelno mokes io tarifu. Vidutinius faktinius mokes io tarifus pelno apmokestinimo veiksmingumui ir pajam surinkimo efektyvumui vertinti apra- D. Carey ir H. Tchilinguirian (2000), taip pat M. E. Schaffer ir G. Turley (2001), juo tyrime naudojosi ir A. Budryt

faktin tam tikro laikotarpio mokes io tarif (E) galima apskai iuoti

$$E_k = (T_k / P_k); \quad (1)$$

ia: T ó sumok ta pelno mokes io suma;

P ó pelno mokes io baz ;

k ó laikotarpis.

Skai iuojant vidutin faktin pelno mokes io tarif sunkum kyla d l agreguot duomen tr kumo. moni pelno, nuo kurio skai iuojamas mokestis, duomenys m s –alyje oficialiai neskelbiami, tod l –io rodiklio artiniu pasirinktas Statistikos departamento skai iuojamas moni pelnas arba nuostolis prie–apmokestinim pagal ekonomin s veiklos r –is (3 priedas). Kaip efektyviai Pelno mokes io statymu reglamentuoto pelno mokes io pajamos surenkamos –alies biudflet , vertinama pagal faktinio ir statymo nustatyto pelno mokes io tarif santyk :

$$E_k / t_k = T_k / tP_k; \quad (2)$$

ia: t ó statymo nustatytas pagrindinis pelno mokes io tarifas (%);

T ó sumok ta pelno mokes io suma;

P ó pelno mokes io baz ;

k ó laikotarpis.

Kuo –io santykio reik–m artimesn 1, tuo geriau surenkami mokes iai. Faktinis mokes io tarifas parodo koki pelno, ufdirbto konkreiais metais, dal realiai sumok jo mokes io mok tojai, tai yra jau pritaik lengvatas ir at m leidfliamus atskaitymus. Taip pat vidutinio faktinio tarifo poky io analiz gali parodyti, kaip tam tikri Pelno mokes io statymo pakeitimai takojo reali moni pelno mokes io na–t . Tyo tarifo palyginimas su statymo nustatytu tarifu parodo ar statymo reglamentuotas ir realusis tarifai flymiai skiriasi, tai yra ar efektyviai surenkamas pelno mokestis. Pelno apmokestinimo tvarkos veiksmingumui vertinti pasirinktas tik pastar j met , 2005 ó 2010 m, laikotarpis d l pagrindini pelno apmokestinimo element ir LR Pelno mokes io statymo dafnos kaitos ir j pakeitim aktualumo –iomis dienomis.

3 lentelė. Vidutinio faktinio ir pagrindinio pelno mokesčio tarifų palyginimas

Rodiklis\Metai	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pelno mokes io tarifas tk, %	15	19*	18**	15	20	15
Vidutinis faktinis tarifas Ek, %	14,73	18,25	13,37	14,93	19,15	9,11
Vidutinio faktinio ir pagrindinio statymo nustatyto tarifo santykis (E_k / t_k)	0,98	0,96	0,74	1,00	0,96	0,61

*Prid tas socialinio mokes io tarifas 4 proc.

**Prid tas socialinio mokes io tarifas 3 proc.

Šaltinis: skai iavimai atlikti naudojantis Statistikos departamento duomenimis, 1 ir 3 priedai.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

ai pelno mokesio tarifai (3 lentel.) rodo, kad analizuojamu na-ta skyr si nuo statymais reglamentuot pagrindini pelno mokesio tarif. Ta iau skirtumas buvo nedidelis ir vidutinio faktinio ir pagrindinio tarif santykiai visu laikotarpiu, i-skyrus 2007 m. ir 2010 m. buvo artimi vienetui. Tad galima daryti i- vad, kad analizuotu laikotarpiu pelno mokesio pajamos Lietuvoje buvo surenkamos gana efektyviai.

2005 m. svarbesni pelno mokesio statymo pakeitim nebuvo priimta, ne vesta nauj lengvat, tad faktinis pelno mokesio tarifas buvo labai artimas statymo nustatytam ó 15 proc., valstyb d l galiojusi lengvat, leidffiam atskaitym, bei d l mokesi vengimo prarado tik 0,27 proc. pajam i- pelno mokesio. Tad galima teigti, kad valstyb s pajam poffi riu pelno apmokestinimo tvarka 2005 m. buvo veiksminga.

Sekaniais metais, kaip galima spr sti i- padid jusio atotr kio tarp faktinio ir reglamentuoto pelno mokesio tarif, pelno mokesio pajam surinkimo efektyvumas sumafl jo. Skai iuojant -i met rodiklius prie pelno mokesio tarifo ir pajam pridedamas socialinis mokestis, kuris tyrime laikomas pelno mokesio dalimi, nes buvo taikomas tai pa iai mokesio bazei, jo mok tojai buvo tie patys juridiniai asmenys kaip ir pelno mokesio. D l -i prieflas i vertinant pajam surinkimo efektyvum tikslinga socialin mokest traktuoti kaip pelno mokest. Tyb mokesio vedimas buvo svarbiausias pelno apmokestinimo pakeitimas 2006 m., tad galima teigti, kad d l socialinio mokesio vidutinis faktinis pelno mokestis i-augo net 3,52 procentinio punkto ó -iek tiek mafliu nei reglamentuotas tarifas, kuris d l pelo apmokestinimo padidinimo buvo 19 proc. apmokestinamojo pelno. Nors faktinis 2006 m. tarifas buvo maflesnis nei reglamentuotas d l moni pritaikyt lengvat bei kit apmokestinamojo pelno susimaffinim, visgi jie liko labai pana- s, o analizuojamas -i tarif santykis liko labai artimas vienetui, kas leidffia teigti, kad ir vestas socialinis mokestis 2006 m. buvo veiksmingas valstyb s pajamoms.

Kitokia situacija stebima 2007 m., kuomet atotr kis tarp analizuojam rodikli tapo reik-mingesnis. Nors 2007 m. reglamentuotas bendrasis tarifas prid jus 3 proc. socialinio mokesio tarif buvo 18 proc., fakti-kai valstyb s biudflet pateko tik 13,37 proc. moni pelno, o valstyb prarado net 4,63 proc. moni pelno mokesio arba 878,05 mln. Lt. Toks analizuojam tarif atotr kis gali b t ai-kinimas padid jusiu moni naudojimus lengvatomis bei mokesi sl pirmu. Taip pat, Statistikos departamento duomenimis, 2007 m. esant Lietuvos ekonomikos pakilimui sik r daug nauj smulki moni, kurios prad jo s kmingai veikti ir ufdirbti peln, ta iau d l Pelno mokesio statyme reglamentuot lengvat smulkiam verslui gal jo jomis pasinaudoti ir taip susimaffinti mokam pelno mokest. D l -i prieflas i, 2007 m. valstyb s pajam poffi riu pelno apmokestinimas bei pelno mokesio surinkimas buvo ne toks efektyvus kaip pra jusiais laikotarpiais.

apmokestinimo veiksmingumo gerėjimas stebimas 2008 m. ir 2009 m. Pajamų mokesčio tarifas buvo labai artimas reglamentuotam. 2008 m. nustojus mokėti pajamų mokesčio tarifą, pajamų mokesčio tarifas vėl buvo 15 proc., o valstybės biudžetui pateko net 14,93 proc. mažiau pelno. Tad daroma išvada, kad dėl sumažėjusio pelno apmokestinimo analizuojamas mokestis buvo mokamas skaidriau, sumažėjo vengimas ir kitas dirbtinis mokėjimo mokesčio sumažinimas, taip pat ekonominio –alies pakilimo metu mažesniais mokesčiais ieškojo galimybę pelno mokesčio vengimui ar slėpimui. 2008 m. pelno mokesčio pajamos valstybės biudžete taip pat ženkliai išaugo. Panašią situaciją pastebima analizuojant ir 2009 m. duomenis. Dėl prasidėjusios ekonominės krizės bei priimtų skubotų Pelno mokesčio statymo pakeitimų, kuriais buvo padidintas pelno mokestis iki 20 proc. bei sugriežtintos lengvatų stipriai sumažėjo tiek mokėtinai pelnas tiek valstybės pajamos iš mokesčių. Nors šie rodikliai ženkliai krito, tačiau pelno mokesčio pajamų surinkimo valstybės biudžetui efektyvumas išliko gana aukštas – vidutinio faktinio tarifo ir reglamentuoto padidinto tarifo santykis buvo gana aukštas – 0,96, kas rodo neblogą apmokestinimo veiksmingumą valstybės pajamos. Dėl sumažintų lengvatų bei sugriežtinto pelno mokesčio mokėjimo, mokėtinams buvo sunkiau jomis pasinaudoti. Nors mokėtinai dirbo nebe taip efektyviai ir sumokėjo ženkliai mažesnę pelno mokestį valstybės biudžetui, tačiau mokestinai pajamos dar labiau išaugo.

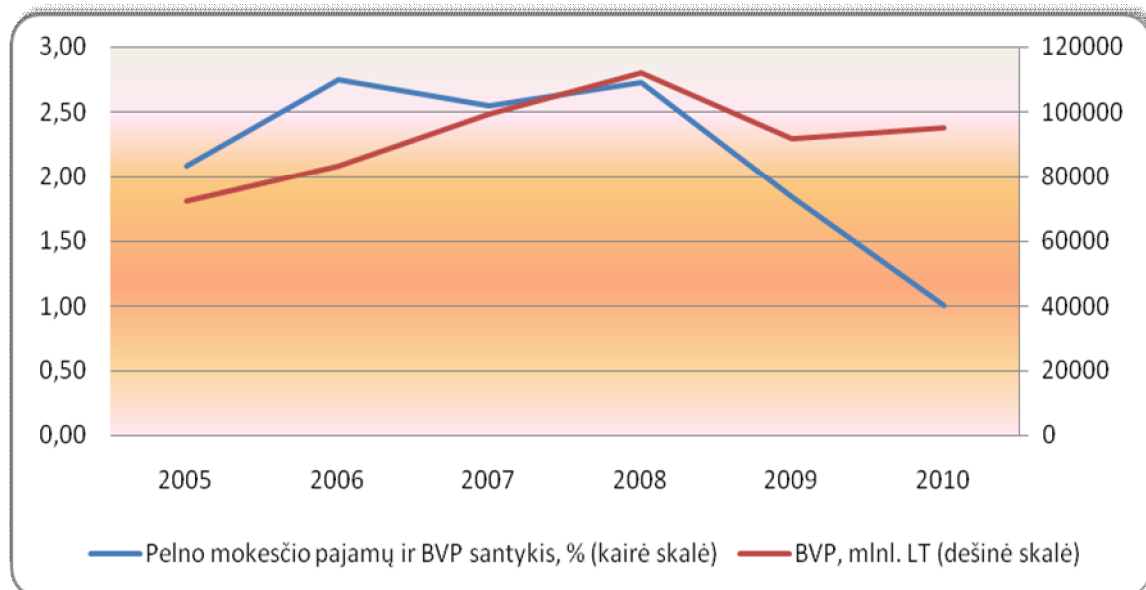
2010 m. sigaliojus svarbiems Pelno mokesčio statymo pakeitimams – sumažinus tarifą iki 15 proc. bei vedus lengvatą 5 proc. pelno mokesčio tarifą smulkioms mokėtinoms, taip pat teisinis galimybę perduoti mokestinius nuostolius kitai grupei mokėtinai, sumažėjo ir pelno apmokestinimo tvarkos veiksmingumas pajamų valstybės biudžetui surinkimui. biudžetui pateko tik 9,11 proc. mokėtinai pelno. O faktinio ir tikrojo tarifo santykis buvo tik 0,61. Tai lėmė nedideli mokėtinai dėl pablogėjusios veiklos rezultatų sumažėjusios pajamos ir atsiradusi galimybė joms pasinaudoti priimtomis naujomis lengvatomis – pelnui apmokestinti 5 proc. tarifu. Taip pat smulkiam verslui, reglamentuotas mažesnis pelno mokesčio tarifas skatino mokėtinai dirbtinai sumokėti ir taupyti mokesčių išskaita. Dėl šių priežasčių 2010 m. analizuojamo mokesčio surinkimas valstybės buvo mažiausias per visą analizuotą laikotarpį.

Palyginus vidutinius faktinius ir statymais reglamentuotus pelno mokesčio tarifus 2005 – 2010 metais, galima teigti, kad pelno mokesčio tvarka analizuotu laikotarpiu buvo gana veiksminga. Tačiau dėl taikomų lengvatų ir priimtų naujų pelno mokesčio pakeitimų, darantį tokias valstybės pajamoms Lietuvos valstybės biudžetas neteko, dalies nors ir nelabai didelios, pelno mokesčio pajamų. Taip pat pastebima, kad analizuotu laikotarpiu pelno mokesčio pajamos didėjo daugiau nei mokėtinai pelnas – tai rodo, kad pelno mokesčio apmokestinimas galėtų būti dar veiksmingesnis, o pajamų surinkimas biudžetui – dar efektyvesnis.

Vertinant pelno mokesčio pajamų surinkimo efektyvumą reikia vertinti ir pelno mokesčio pajamų ir BVP santykį. Šio rodiklio padidėjimas vadinamas kaip vienas lemiančių pelno mokesčio

. Didžioji dalis pelno mokesčių pajamų ir BVP santykis analizuojamu laikotarpiu kito nepastoviai, tačiau didžioji dalis laikotarpio gana panašiai kryptimi kaip ir BVP (5 paveikslas). 2006 m. jis didėjo kartu su didėjančiu BVP. Tai, kaip ir prieš tai atliktas tyrimas, rodo, kad tais metais pelno mokesčių apmokestinimo tvarka buvo veiksminga efektyviai valstybės pajamų surinkimui. 2007 m. BVP toliau augant pelno mokesčių našta kiūmė mažiau, tai yra pelno mokesčių pajamos augo mažiau nei BVP, kas pasijautė apie susilpnėjusį pelno mokesčių pajamų biudžetui surinkimui, o tuo pačiu ir pelno mokesčių statymo reglamentuotos pelno apmokestinimo tvarkos veiksmingumo sumažėjimą. Sekančiais metais vėl pastebimas efektyvumo pagerėjimas. 2008 m. kilo BVP, o kartu ir pelno mokesčių našta (arba pelno mokesčių pajamų ir BVP santykis), o 2009 m. gan šiek tiek sumažėjus Lietuvos BVP, pelno mokesčių našta taip pat sumažėjo, nors ne taip šiek tiek. Tai reiškia, kad 2009 m. pelno mokesčių našta ūkio sektoriui dėl padidinto tarifo buvo gana aukšta, todėl pajamos valstybės biudžetui krito ne taip stipriai kaip BVP. Kaip ir vidutinio faktinio pelno mokesčių tarifo skaičiavimai, tai rodo išlikus gana aukštą pelno mokesčių pajamų surinkimo efektyvumą. 2010 m. aptariami rodikliai šiek tiek išsiskyrė nuo BVP m. kilti, tuo tarpu jo santykis su pelno mokesčių pajamomis toliau mažėjo. Išryškėjo 2010 m. signalojusi pelno mokesčių statymo pakeitimais, sumažinto tarifo ir praplėstą lengvatą, neigiama taktika valstybės pajamų išmokėsio surinkimui.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis Statistikos departamento duomenimis (4 priedas)

5 pav. Pelno mokesčio pajamų ir BVP santykis 2005 – 2010 m.

Apibendrinant pelno mokesčių pajamų surinkimo efektyvumo ir pelno apmokestinimo sistemos pokyčių tokiam vertinimui, galima teigti, kad analizuojant vidutinio faktinio pelno mokesčių

atytu tarifu, bei BVP ir pajam i–pelno mokes io santykio kait
 –tas pelno mokes io pajam surinkimo efektyvumas ó valstyb s
 a tai, kokia tur jo patekti pagal Pelno mokes io statyme
 reglamentuot pagrindin tarif . Nors dalies pajam valstyb neteko d l taikom lengvatini tarif bei
 leidffiam atskaitym , ta iau ta dalis analizuotu laikotarpiu, i–skyrus 2010 m., kada, d l flenkliai
 sumaffinto pelno mokes io tarifo smulkioms mon ms valstyb neteko flenklios dalies galim pelno
 mokes io pajam , nebuvo reik–minga. Visgi Pelno mokes io statymo pakeitimai, i–skyrus
 sigaliojusius 2010 m., dar teigiam tak pajam i–io mokes io surinkimo efektyvumui.

3.2 Pelno mokesčio įstatymo tobulinimo galimybės

I–analizavus pelno mokes io statymo Lietuvoje raid , bei nusta ius, kad pelno mokes io
 statymo pakeitimai daro tak pajam i–io mokes io surinkimo efektyvumui, manoma kad tam tikri
 Pelno mokes io statymo pakeitimai gali dar labiau padidinti valstyb s pajamas ir j surinkimo
 efektyvum . Tolesn Pelno mokes io statymo tobulinimo b tinum rodo 2010 m. toliau mafl jusios
 –io mokes io pajamos ir apmokestinimo sistemos veiksmingumo pajam surinkimui sumafl jimas. D l
 –i prieflas i flvelgiamos galimos –io statymo tobulinimo galimyb s.

Vis pirma, siekiant dar efektyvesnio pajam i–pelno mokes io surinkimo valstyb s biudflet
 reik t siekti, kad pelno apmokestinimo tvarka b t kuo paprastesn ir ai–kesn mokes i mok tojams
 bei jo administratoriams. Dafnai d l statyme sud tingai apibr ftt s vok , lengvat taikymo,
 leidffiam bei neleidffiam atskaitym apibr flimo kyla daug neai–kum apskai iuojant ir sumokant
 mokest , d l ko valstyb praranda dal pajam . Taip pat reik t kurti i–sami statistini duomen apie
 analizuojamo mokes io surinkim baz , mokes io surinkimo kontrol s mechanizm , mokes io
 administratori ir mok toj motyvacijos mechanizm - tai palengvint ir paskatint skaidresn –io
 mokes io mok jim ir teisingo mokes io sumok jimo kontrol bei mokes io administravim .

Dar viena Pelno mokes io statymo spraga - reglamentuotas dvigubas kai kuri pajam
 apmokestinimas, kas taip pat daro tak mokes i vengimui ir valstyb s pajam mafl jimui. Tuo metu
 akcinink pajamoms apmokestinti taikomi du metodai. Kasmet mokamas pelno mokestis, o paskirstant
 peln , dividendai apmokestinami pakartotinai, tam tikrais atvejais yra taikoma mokes io uflskaita.
 Tokia sistema yra nepagr sta. Siekiant i–vengti pajam apmokestinimo du kartus galima b t nustatyti
 atskirus mokes ius ar tarifus - vienas tarifas kai pelnas nei–mokamas ir naudojamas monei,
 investicijoms, pl trai, tai yra, kai pelnas lieka mon je ir kitas mokestis kai pelnas i–mokamas
 akcininkams ó tad nuo jo pelno mokestis nemokamas, o mokamas atskiras pajam mokestis.

Pelno mokes io surinkimo efektyvumui neigiam tak daro kai kurie leidffiami atskaitymai.
 Vienas i–toki ó tantjem pripaffinimas leidffiamais atskaitymais i–apmokestinamojo pelno. Tšs lyga
 suteikia galimybes ja piktnaudffiauti ir dirbtinai susimaffinti apmokestinam j peln ir pelno mokest

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

pavidalu - tai yra i-simok ti peln maflesn mis mokestin mis atlyginim pripaffinimas s naudomis taip pat suteikia s lygas taip susimaffinti mokam pelno mokest . Reik t riboti tokius

leidffiamus atskaitymus, kurie sudaryto s lygas jais piktnaudffiauti.

Pelno mokes io mok jimas avansu taip pat yra neigiamas -io mokes io apmokestinimo sistemos bruofas. Avansiniai mokes iai apskai iuojami pagal pra jusi ar prie- juos buvusius mokestinius laikotarpius neatspindi tikrosios mon s pad ties -io mokes io mok jimo momentu. ^{TM}o mokes io valstyb s pajamos tam tikrais metais taip pat tampa sunkiai vertinamos ir lyginamos su tais metais buvusiu moni pelningumu. Avansinio pelno mokes io mok jimas reikalauja papildom finansini ir laiko s naud mon ms, juo mon s tarsi kredituoja valstyb . Panaikinus avansin pelno mokest ir Pelno mokes io statymo pakeitimu reglamentavus, kad -is mokestis mokamas ir deklaracija pateikiama vien kart , ufl pra jus mokestin laikotarp sumaffl t jo apskai iavimo netikslum , mokestis tapt lengviau administruojamas, o tai s lygot ir efektyvesn jo surinkim valstyb s biudflet .

Taip pat, Pelno mokes io statymo pakeitimu reik t suvienodinti pajam pripaffinimo tvark su Verslo apskaitos standartais. Tai leist ai-kiau ir papras iau, maflesn mis darbo s naudomis vesti apskait . Nes -iuo metu, d l skirtingos pajam ir s naud pripaffinimo tvarkos turi b ti vedamos dvi apskaitos ó finansin ir mokestin , kas reikalauja daugiau darbo s naud , bei gali daryti tak klaid siv limui.

Valstyb s pajam surinkimo atffvilgiu tikslinga b t panaikinti ir kai kurias lengvatas. Kaip rodo darbe atliktas tyrimas, 2010 m. vestas lengvatinis 5 proc. pelno mokestis smulkioms mon ms s lygojo pajam surinkimo efektyvumo sumaffl jim . ^{TM}a lengvata verslas gali imti piktnaudffiauti, nes atotr kis tarp pagrindinio 15 proc. tarifo ir lengvatinio 5 proc. yra labai flenklus. mon s nor damos net 10 proc. susimaffinti pelno mokest gali dirbtinai skaidyti mones, sl pti pajamas. Tod l norint i-vengti piktnaudffiaavimo – tarif atotr k reik t sumaffinti.

Pagrindinis Pelno mokes io statymo tobulinimo tikslas tur t b ti sukurti toki pelno apmokestinimo sistem , kad verslui b t nenaudinga ie-koti aplinkkeli kaip susimaffinti apmokestinam j peln , bei mok ti maflesni pelno mokest . Optimali pelno mokes io baz ir pats mokes io dydis tur t s lygoti efektyvesn pelno mokes io pajam surinkim .

IŠVADOS

1. Pelno mokesio esm ai–kinantys argumentai bei teorijos pagrindiniai teiginiai, kad pagrindinis pelno mokesio tikslas yra apmokestinami akcininkai bei moni savininkai pajamas ir pritraukti l–as valstybės biudžetui. Šis mokestis pasaulyje gyvuoja nuo XIX a. pabaigos, o Lietuvoje jį reglamentuojančiu statymu teisintas 1991 m. Tai tiesioginis valstybės biudžetui renkamas proporcinis pajam mokestis, kurio pajamos per jo gyvavimo laikotarpį dažnai kito, tačiau vidutiniškai sudarė 6 proc. vis biudžeto pajamų. Apfvelgus pelno mokesio esm ir atsiradim analizuojant autori darbus pasigendama – mokesti reglamentuojančių statymų pakeitim ir jį tokos valstybės pajamoms analizuoti.
2. Lietuvos Respublikos juridini asmenų pelno mokesio statymo pakeitimais iki reformos buvo tris kartus sumafintas pagrindinis pelno mokesio tarifas, vedamos ir keičiamos lengvatos kuriomis valstybė rėmė finansinio sektoriaus, ufsienio valstybi monei bei strateginius investuotojus. Šio statymo pakeitimais siekta paremti maflas ir besikurianias monei. Didžioji dalis statymo pakeitimų susijusios su besiformuojančia –alies statymine baze, mokesio administravimu, ar verslo skatinimu. 2001 m. vykdytos pelno mokesio reformos tikslai atitiko pasaulines –ios srities tendencijas, pradėti plačiau taikyti optimalaus apmokestinimo principai – i– esm s pakeista pelno apmokestinimo sistema, sumafintas pagrindinis tarifas, praplėstas mokesio subjektų sra–as bei mokesio objektas, atsisakyta daugumos lengvatų. Tolimesn LR Pelno mokesio statymo raida yra slygota besikeičianios politinės bei ekonominės –alies pad ties, taip pat siekio skatinti verslo bei visos –alies ekonomikos vystymuisi, kartu pritraukiant ir daugiau pajamų –alies biudžetui. Pastarjį met svarbiausi pelno apmokestinimo pakeitimai priimti 2005 ó 2010 m. ó vestas laikinas papildomas mokestis pelnui, kelis kartu keistas pagrindinis tarifas, lengvatos.
3. Kartu su pelno mokesti reglamentuojančių statymų pakeitimais kito ir pelno mokesio dalis nacionaliniame biudžete. Visu analizuotu laikotarpiu –ie pakeitimai dar tiesioginai tak pelno mokesio pajamų surinkimui Valstybės biudžetui, tad darbe i–kelta hipotez yra patvirtinama. Svarbiausi pelno mokesti reglamentuojančių statymų pakeitimai, darantys tak valstybės pajamoms, yra pagrindinio tarifo keitimas, naujų lengvat vedimas bei jį taikymo srii praplėtimas ar susiaurinimas, mokesio bazės keitimas vedant ar panaikinant leidfiamus atskaitymus i– apmokestinamojo pelno, mokesio mok tojų sra–o praplėtimas. Šie pakeitimai takai i–ryškio ne tik tais metais, kuriais pakeitimai buvo taikomi, bet ir dar kelet v lesni mokestini laikotarpiai. Pelno mokesti reglamentuojančio statymo kaita iki mokesio reformos neigiamai veik –alies pajamų struktūrą ó pelno mokesio pajamų dalis nacionaliniame biudžete mafljo. vykdyta pelno mokesio

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

io statymo raida pajam i–io mokes io dal biudflete veik
alis iki pasaulin s ekonomin s kriz s did jo.

ana auk-tas pelno mokes io pajam surinkimo efektyvumas ó
valstyb s biudflet pateko apmokestinamo pelno dalis artima daliai, Pelno mokes io statyme
reglamentuotai pagrindiniu tarifu. Nors dalies pajam valstyb neteko d l taikom lengvatini tarif
bei leidffiam atskaitym , ta iau ta suma didffi j dal analizuoto laikotarpio, nebuvo reik-minga.
Reik-mingos dalies pajam valstyb s biudfletas neteko 2010 m., kada, d l flenkliai sumaffinto pelno
mokes io tarifo smulkioms mon ms, valstyb neteko apie 6 proc. galim pelno mokes io pajam .
Pelno mokes io statymo pakeitimai 2005-2009 m. dar teigiam tak pajam i–io mokes io
surinkimo efektyvumui, 2010 m. metais sigalioj pakeitimai efektyvum sumaffino.

5. Siekiant toliau didinti pelno mokes io pajamas ir j surinkimo valstyb s biudflet efektyvum
b tina tobulinti Lietuvos Respublikos pelno mokes io statym sumaffinant atotr k tarp pagrindinio ir
lengvatinio tarifo smulkioms mon ms, atsisakant toki leidffiam atskaitym i– apmokestinamojo
pelno, kurie sudaro galimybes dirbtinai sumaffinti pelno mokest , taip pat pelno mokes io
apskai iavim padarant ai-kesn ir paprastesn atsisakant avansinio pelno mokes io ir suvienodinant
pajam pripaffinimo tvark su verslo apskaitos standartais.

6. Tame darbe atlikta analiz bei tyrimas gali b ti naudojami tolimesniam –ios temos pl tojimui
lyginant analizuot Lietuvos Pelno mokes io statymo raid su kit –ali statymo ir apmokestinimo
sistemos raida, bei tolimesniems Pelno mokes io statymo tobulinimams bei keitimams.

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

LITERATŪRA

- g rules: some recent developments // European Business Review. 2002. Vol. 14 Iss: 2, 92 ó 97 psl.
- <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=868819> [fi r ta 2011 10 12];
2. ALI^{TM}AUSKAS V., fiUKAUSKAS P. Mokes i baz s nustatymo tobulinimas (ufksienio prekybos rezultat apmokestinimo Lietuvoje pavyzdffiu) // Organizacij vadyba. Kaunas: VDU, 1999, Nr. 12.
  3. AVI-YONAH R.S. Corporation, Society and the State: a Defense of the Corporate Tax. 2004. Michigan Law, Public Law Research Paper No. 40; Michigan Law and Economics Research Paper No. 04-006.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=516202 [fi r ta 2011 10 12];
  4. BUDRYT A., MA IULAITYT E. Pelnó apmokestinimo tvarka ir veiksmingumas Lietuvoje // Pinig studijos. 2004, Nr. 2. http://www.lb.lt/budryte_2 [fi r ta 2011 01 08];
  5. BU^{TM}KEVI I T E. Mokes i sistema. Kaunas: Technologija, 2005. ó 337 p. ó ISBN 9955-09-815-5;
  6. BU^{TM}KEVI I T E. Vie-ieji finansai. Kaunas: Technologija, 2006. ó 441 p. ó ISBN 9955-25-016-X;
  7. BU^{TM}KEVI I T E., PUKELIEN V. Valstyb s mokes i sistema. Kaunas: Technologija, 1998;
  8. CASSOU S.P., LANSING K. J. Tax reform and public-sector expenditures // Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper, 2002 April 17, p. 44.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=315028 [fi r ta 2011 11 23];
  9. CAREY D., TCHILINGUIRIAN H. Average Effective Tax Rates on Capital, Labour and Consumption. ó Economic Department Working Papers. 2000, Nr. 258.
<http://dx.doi.org/10.1787/247874530426> [fi r ta 2011 10 12];
  10. EPIEN I., MEID NA V., fiIL NAS A. Lietuvos mokes i raida // Apskaitos ir mokes i apffvalga. 1998. Nr. 7-8, p. 130-133;
  11. DIETZ M. D., KEUSCHNIGG C. Corporate income tax reform in Switzerland // CEPR Working paper .2002. December. p 30.
<http://www.alexandria.unisg.ch/EXPORT/PDF/Publikation/2102.pdf> [fi r ta 2011 11.23];
  12. DEJNOfiKA J. Corporate Entity. Book Manuscript. 2007.
http://www.members.tripod.com/~Jan_Dejnozka/corporate_entity_book.pdf [fi r ta 2011-10-01];
  13. ELTA. Naktin mokes i reforma privert i–Lietuvos trauktis kapital . 2010 balandffio 21 d.
<http://ekonomika.atn.lt/straipsnis/53254/naktine-mokesciu-reforma-priverte-is-lietuvos-trauktis-kapitala>, [fi r ta 2011 10 12];

arptautin mokes i konkurencija // Ekonomika Vol. 75. Vilnius: 392-1258
<http://www.ekonomika.lt/bai/ekonomika/ekonomika-2006-75-tomas/> [fi r ta 2011.09.02].

15. GORDON R. H., SLEMROD J. Are Real Responses To Taxes Simply Income Shifting Between Corporate And Personal Tax Base? // NBER Working Paper No. 6576, May 1998. New York: Russell Sage Foundation. < <http://www.nber.org/papers/w6576.pdf> > [fi r ta 2011 11 10];
16. HINES JR. J.R. Corporate Taxation. University of Michigan and NBER, 2001, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNPAN/UNPAN002493.pdf>. [fi r ta 2011 09 18];
17. JACOBS O. H., ir kt. Company Taxation in the New EU Member States. Survey of the Tax Regimes and Effective Tax Burdens for Multinational Investors. Frankfurt am Main: Ernst&Young and ZEW, 2003, p. 54. http://ftp.zew.de/pub/zew-docs/gutachten/Studie_EU_Tax.pdf [fi r ta 2011 10 23];
18. JURGUTIS V., Finans moksl pagrindai. Kaunas: Tiesa, 1938.
19. KARI S., KARIKALLIO H., PIRTTILA J. Anticipating tax changes: evidence from the finnish corporate income tax reform of 2005. // CESIFO Working Paper. 2008 January., Nr. 2201. <http://www.SSRN.com/abstract=1088630> [fi r ta 2011.09.09];
20. KUODIS R. Kaip reformuoti Lietuvos mokes i sistem // Valstyb . Vol. 19, Nr. 10. Lapkritis. Vilnius: V– Demokratijos pl tros fondas, 2008, p. 24-29;
21. LAFFER A. B. The Laffer Curve: Past, Present, and Future // *The Heritage Foundation*. June 1. Washington DC: Thomas A. Roe Institute for Economic Policy Studie, 2004. http://www.heritage.org/Research/Taxes/upload/64214_1.pdf [fi r ta 2011 09 10];
22. LIETUVOS LAISVOSIOS RINKOS INSTITUTAS. Pelno mokes io reforma. Praneimas. 2008-10 http://www.lrinka.lt/Pranesim/Pelno_mokescio_reforma_200811.pdf [fi r ta 2011 09 18];
23. LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANS MINISTERIJA. Ai-kinamasis ra-tas šD 1 Lietuvos Respublikos Pelno mokes io statymo projekto. 2001 11 22, IXP-1205. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=154555&p_query=&p_tr2=2 [fi r ta 2011 09 14];
24. LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANS MINISTERIJA. Ai-kinamasis ra-tas šD 1 Lietuvos Respublikos pelno mokes io statymo 5, 11, 14, 19, 33 straipsni pakeitimo statymo projekto. 2002 09 10. Nr. IXP-1870. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=181986&p_query=pelno%20mokestis&p_tr2=2 [fi r ta 2011 11 12];

FINANS MINISTERIJA. Mokes i pakeitimai 2012 metais.

[.finmin.lt/web/finmin/2012mokesciai](http://www.finmin.lt/web/finmin/2012mokesciai) [ffi r ta 2011 11 30];

FINANS MINISTRO SAKYMAS 2004 04 09, Nr. 1K-

123 0D 1 Lietuvos Respublikos pelno mokes io statymo 40 straipsnio 2 dalies ir Lietuvos Respublikos gyventoj pajam mokes io statymo 15 straipsnio 2 dalies gyvendinimo taisykli 0 Valstyb s flinios, 2004, Nr. 58-2074

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=231272&p_query=&p_tr2=2 [ffi r ta 2011 10 02];

27. LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIS KODEKSAS, patvirtintas 2000 07 18 statymu Nr. VIII-1864, Valstyb s flinios, 2000, Nr. 74-2262. <http://www.infolex.lt/ta/100228> [ffi r ta 2011 09 12];

28. LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINI ASMEN PELNO MOKES IO STATYMAS 1990 07 31 Nr. I-442. Su visais 1991 0 2000 m. pakeitimais.

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=440 [ffi r ta 2011 07 07];

29. LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYMAS 1993 05 11, Nr. I-152, 3D 1 Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokes io statymo pakeitimo ir papildymo0. Valstyb s flinios, 1993, Nr.16-404. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=5461 [ffi r ta 2011 09 14];

30. LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYMAS 1999 07 20, Nr. I-1516 3D 1 Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokes io statymo 5, 6 ir 8 straipsni papildymo0. Valstyb s flinios, 1991, Nr. 20-520. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1506 [ffi r ta 2011 09 09];

31. LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA. 2005. Vilnius: M s Saulufl ;

32. LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKES I ADMINISTRAVIMO STATYMAS 2004 04 13, Nr. IX-2112

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=388537[ffi r ta 2011 10 13];

33. LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKES IO STATYMAS 2001 12 20, Nr. IX-675, Valstyb s flinios, 2001, Nr. 110-3992

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=414049 [ffi r ta 2011 01 14];

34. LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKES IO STATYMO 3 IR 5 STRAIPSNI PAKEITIMO STATYMAS 2004 04 13, Nr. IX-2120. Valstyb s flinios, 2004, Nr.60-2127

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=231543&p_query=&p_tr2=2 [ffi r ta 2011 10 12];

35. LIETUVOS RESPUBLIKOS PELNO MOKES IO STATYMO 2001 12 20, Nr. IX-675 PAKEITIMO STATYMAI.

http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.susije_l?p_id=157066&p_rys_id=1%2C1 [ffi r ta 2011 10 06];

PELNO MOKES IO STATYMO 2001 12 20, Nr. IX-675
5, 2010 12 20. <http://mic.vmi.lt/generatepdf.do?id=1000093435>

37. LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIO MOKES IO STATYMAS 2005 06 07, Nr. X-231. Valstybės finansai, 2005, Nr. 76-2739.
http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=257648 [fi r ta 2011 10 04];
38. LIETUVOS RESPUBLIKOS TARPTAUTINI SUTAR I STATYMAS 1999 06 22 Nr. VIII-1248. Valstybės finansai, 1999, Nr. 60-1948. Aktuali redakcija nuo 2005.07.07
<http://www.litlex.lt/scripts/sarasas2.dll?Tekstas=1&Id=34601> [fi r ta 2011 10 26];
39. LUKAS A. Pelno mokes io problemos // Mokes i finansai, 2000 02 14 - 20 Nr.7 (157);
40. LUKAS A. Verslas ir mokes iai: monografija ó Kaunas: Technologija, 1999. ó 156 p. ó ISBN 9986-13-698-9;
41. MAJULAITIS E. The ways of modelling and forecasting profit tax revenue in Lithuania. // Ekonomika. Vol. 73. Vilnius: VU leidykla, 2006. p. 53 ó 67. ó ISSN 1392-1258
<http://www.leidykla.eu/mokslo-darbai/ekonomika/ekonomika-2006-73-tomas/> [fi r ta 2011 09 15];
42. MEDELIEN A., SUDAVI IUS B. Mokes i teis . Vilnius: V Registr centras, 2003. ó 760 p. ó ISBN 978-9955-30-093-9;
43. MEIDNAS V., PUZINAUSKAS P. Mokes iai: teorija, vaidmuo, raida. Teisin s informacijos institutas. Vilnius. 2001;
44. MEIDNAS V. Mokes i raidos Lietuvoje ypatumai // Mokes i finansai. 1997. Nr.26;
45. MITCHELL D. J. EBPO ir ES klysta: konkurencij mokes i srityje reikt ne pulti, o sveikinti//Laisvoji rinka. 2002. Nr. 4,
<http://www.lrinka.lt/Leidiny/mokesciai.biudzetas/2002.4.konk.phtml> [fi r ta 2011 09 12];
46. NARASKEVI I T V., LAKSUTIEN A. Valstybės finansai. Kaunas: Technologija, 2009. ó 72 p.
47. PUKELIEN V. TINKNIEN K. Mokes i kult ra ir jos taka mokes i efektyvumui //Organizacij vadyba. Kaunas: VDU, 2005. Nr. 33;
48. RAKAUSKIEN O.G. Valstybės ekonomin politika (fiskalin , ufsienio prekybos ir socialin politika): monografija - Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006. ó 768 p. ó ISBN 9955-19-032-9;
49. RIMAS J., STAIOKAS R. Verslininkas ir mokes iai. Kaunas: Spindulys, 1996 ó 191p. - ISBN 9986-811-02-3;
50. RUDNICK R. S. Who Should Pay the Corporate Tax ina Flat Tax World? // 39 Case Western Reserve Law Review, 1989, p. 965

PDF Complete
Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

[action=journals&handle=hein.journals/cwrlrv39&id=975](#) [fi r ta

G. Effective versus Statutory Taxation: Measuring Effective Tax

Administration in Transition Economies. European Bank for Reconstruction and Development. 6 Working Paper 62, May, 2001.

<http://www.ebrd.com/downloads/research/economics/workingpapers/wp0062.pdf> [fi r ta 2011 10 12];

52. SLEMROD J., VENKATESH V. The Income Tax Compliance Cost of Large and Mid-Size Businesses. September 5, 2002. <http://www.bus.umich.edu/OTPR/WP2004-4.pdf> [fi r ta 2011 02 15];

53. STA IOKAS R., RIMAS J. Mokesiai: teorija ir praktika. Kaunas: Technologija, 2004,

54. STA IOKAS R., RIMAS J. Mokesiai: istorin raida ir dabartis. Kaunas: Technologija, 2003,

55. STEPANYAN V. Reforming Tax Systems: Experience of the Baltics, Russia, and Other Countries of the Former Soviet Union. 6 Working Paper 173. 2003 <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2003/wp03173.pdf> [fi r ta 2011 10 15];

56. TUMAITIS R. Mokesi harmonizavimas ir konkurencija 6 pelno mokesio bazės istorija // Mokesi finans. 2006 05 02

http://www.lrinka.lt/index.php/meniu/ziniasklaidai/straipsniai_ir_komentarai/mokesciu_harmonizavimas_ir_konkurencija_pelno_mokescio_bazes_istorija/3332:from_topic_id:19 [fi r ta 2011 08 23];

57. TUMONYT I. Baltijos –ali mokesi sistemas stojus Europos S jung : panaios ir skirtingos? (Praneimas, skaitytas tarptautinje konferencijoje šMokesi taka –ali konkurenciumui), Vilnius: 2002 12 05 6 06.

<http://www.lrinka.lt/Pranesim/simonyte.phtml> [fi r ta 2011 10 15];

58. TARYBOS REGLAMENTAS (EEB) Nr. 2137/85, 1985 m. liepos 25 d. šD 1 Europos ekonomini interes grupi (EEIG)6. Europos S jungos oficialus leidinys L 199 , 31/07/1985 p. 0001 - 0009

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31985R2137:lt:HTML> [fi r ta 2011 09 16];

59. TARYBOS DIREKTYVA 90/435/EEB, 1990 m. liepos 23 d. šD 1 bendrosios mokesi sistemas, taikomos vairi valstybi nari patronuojan ioms ir dukterin ms bendrov ms6. Europos S jungos oficialus leidinys L 225 , 20/08/1990 p. 0006 6 0009.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990L0435:lt:HTML> [fi r ta 2011 09 16];

60. TARYBOS DIREKTYVA 90/434/EEB, 1990 m. liepos 23 d. šD 1 bendros mokesi sistemas, taikomos vairi valstybi nari moni jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis6. Europos S jungos oficialus leidinys L 225 , 20/08/1990 p. 0001 6 0005

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

[lexUriServ.do?uri=OJ:L:1990:225:0001:005:LT:HTML](#) [fili r ta

2003/49/EB, 2003 m. birželio 3 d. šD I bendros apmokestinimo

sistemos, taikomos pal kan ir autorini atlyginim mok jimams tarp skirting valstybi nari asocijuot bendrovi ō. Europos S jungos oficialus leidinys L 157, 26/6/2003, p. 49.

<http://eur-law.eu/LT/Tarybos-direktyva-2003-49-EB-2003-m-birzelio,137564,d> [fili r ta 2011 09 16];

62. TARYBOS DIREKTYVA 2003/123/EB, 2003 m. gruodžio 22 d, i– dalies kei ianti Direktyv 90/435/EEB šD I bendrosios mokes i sistemos, taikomos vairi valstybi nari patronuojan ioms ir dukterin ms bendrov ms ō. Europos S jungos oficialus leidinys L 007 , 13/01/2004 p. 0041 ó 0044.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:007:0041:01:LT:HTML> [fili r ta 2011 09 16];

63. TARYBOS DIREKTYVA 2004/76/EB 2004 m. balandžio 29 d., i– dalies kei ianti Direktyv 2003/49/EB šD I galimyb s tam tikroms valstyb ms nar ms nustatyti pereinamuosius laikotarpius taikant bendr apmokestinimo sistem , taikom pal kan ir autorini atlyginim mok jimams tarp skirting valstybi nari asocijuot bendrovi ō. Europos S jungos oficialus leidinys L 157, 26/6/2003, p. 49.

<http://eurlex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lng1=lt.lt&lang=&lng2=bg.cs.et.fr.hu.lt.lv.mt.pl.ro.sk.sl.&val=387179:cs&page=&hwords=null> [fili r ta 2011 09 16];

64. TARYBOS DIREKTYVA 2005/19/EB 2005 m. vasario 17 d. , i– dalies kei ianti Direktyv 90/434/EEB šD I bendros mokes i sistemos, taikomos vairi valstybi nari moni jungimui, skaidymui, turto perleidimui ir keitimuisi akcijomis ō. Europos S jungos oficialus leidinys L 058, 04/03/2005 P. 0019 ó 0027.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32005L0019:LT:HTML> [fili r ta 2011 09 16];

65. TARYBOS DIREKTYVOS PROJEKTAS 2011/0058 (CNS) šD I bendros konsoliduotos pelno mokes io baz s (BKPMB) ō, Briuselis, 2011 03 16.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0121:FIN:LT:PDF> [fili r ta 2011 09 16];

66. THORNDIKE J. J. Tax History: Taxation and Its Discontents // Tax History Profect 2010 03 25.

<http://taxhistory.tax.org/thp/readings.nsf/ArtWeb/5AB8D4213CF6ACC38525770600497D19?OpenDocument> [fili r ta 2011 10 12];

67. VAINIEN R. Mokes i lengvatos: i–takos, ribos ir pasekm s // Laisvoji rinka, 2000, Nr 1.

<http://www.lrinka.lt/Leidiny/mokesciai.biudzetas/2000.1.rvainiene.phtml> [fili r ta 2011 01 08];

68. VAINIEN R. I–mokes i aib s - mokes i sistem : proliberalios mokes i sistemos k rimas // Laisvoji rinka, 1998., Nr. 1.

PDF Complete

Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

[iai.biudzetas/1998.1.maibe.phtml](#) [fi r ta 2011 09 19];

okes i reforma? // Mokes i flinios 46(248), 2001. p.165;

A Direktoriaus 2009 m. gegufl s 5 d. sakymas Nr. VAS-2 šD 1

verslo apskaitos standart rengimo princip patvirtinimoš. <http://www.aat.lt/index.php?id=14> [fi r ta 2011 09 15];

71. WEICHENRIEDER A. J. (Why) Do we need CorporateTaxation? // Cesifo Working Paper No. 1495. Category 1: Public FI. July 2005. p. 17.

http://www.econstor.eu/bitstream/10419/18959/1/cesifo1_wp1495.pdf [fi r ta 2010 09 12].

io statymo raidos Lietuvoje analiz / Finans valdymo magistro
 dr. A. Mi-kinis. ó Vilnius: Mykolo Romerio universitetas,
 tetas, 2011.-77 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe i-analizuoti ir susisteminti svarbiausi Lietuvos Respublikos juridini asmen pelno mokes io statymo bei Lietuvos Respublikos pelno mokes io statymo pakeitimai, j prieflastys bei taka pelno mokes io pajam bei j dalies nacionaliniame biudflete kaitai. vertintas 2005 ó 2010 m. pelno mokes io pajam surinkimo efektyvumas bei pagrindini to meto Pelno mokes io statymo pakeitim taka jam. Pirmoje darbo dalyje apffvelgti pagrindiniai pelno mokes io teoriniai aspektai ó jo esm , atsiradimas, vieta Lietuvos mokes i sistemoje bei pelno mokest reglamentuojantys teis s aktai. Antroje dalyje i-analizuoti Pelno mokes io ir jo pirmtako - Juridini asmen pelno mokes io statymo, pakeitimai ir j taka valstyb s pajam kitimui. Tre ioje dalyje vertinamas pelno mokes io pajam surinkimo efektyvumas 2005 ó 2010 m. bei pateikiamos Pelno mokes io statymo tobulinimo galimyb s.

Pagrindiniai žodžiai: pelno mokestis, Pelno mokes io statymas, Pelno mokes io statymo pakeitimai, nacionalinio biudfeto pajamos, pelno mokes io pajam surinkimo efektyvumas.

***

Beržinskaitė R. Analysis of Development of Law on Corporate Income Tax in Lithuania / Master Theses in Finance Management. Supervisor prof. dr. A. Mi-kinis. ó Vilnius: Faculty of Economics and Finance Management, Mykolas Romeris University, 2011. ó 77 p.

ANOTATION

Master theses analyze and codify the most important amendments of Law of the Republic of Lithuania on Corporate Income Tax and of the Republic of Lithuania Law on Taxes on Profits of Legal Persons. Moreover, this paper reviews the reasons for these amendments and its impact for the fluctuations of profit tax income and for the fluctuation of this income's part in the national revenue. This paper estimates efficiency of the profit tax income collection and how it was affected by the main amendments of the contemporary Law, regulating profit tax in 2005 - 2010 years. The first part of this paper reviews the main theoretical aspects of profit tax - the essence, the origin, the place in Lithuania's taxsystem and the legislation of profit tax. The second part analyzes the

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Corporate Income Tax and its predecessor of the Republic of Lithuania Persons as well as the impact of these amendments for the third part assesses the efficiency of the collection of profit tax income during 2005 ó 2010, submits the opportunities for the improvement of the Law on Corporate Income Tax.

Key Words: profit tax, the Law on Corporate Income Tax, amendments of the Corporate Income Tax, national budget revenue, the effectiveness of the collection of profit tax income.

SANTRAUKA

Berzinskaitė R. Pelno mokesio statymo raidos Lietuvoje analizė / Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovas prof. dr. A. Miškinis. 6 Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Ekonomikos ir finansų valdymo fakultetas, 2011.-77 p.

Pelno mokestis ir jį reglamentuojantis statymas vis jo egzistavimo Lietuvoje laikotarpį buvo dažnai keičiamas bei tobulinamas, tačiau nėra susistemintos šio pakeitimų analizės, todėl šio finansų magistro baigiamojo darbo tema yra aktuali ir nauja. Darbo problema yra Pelno mokesio statymo kitimų tokos valstybės pajamoms analizė. Darbo tikslas – išanalizuoti ir vertinti Pelno mokesio statymo raidą ir jos taką biudžeto pajamoms Lietuvoje. Taip pat darbe siekiama pagrįsti hipotezę, kad Pelno mokesio statymo keitimai tiesiogiai veikia nacionalinio biudžeto pajamų struktūrą. Todėl pagrindinis darbo objektas yra Pelno mokesio statymo ir valstybės pajamų kitimas.

Darbo tikslui pasiekti iškelti penki uždaviniai. Siekiama apšviesti pelno mokesio teorinius aspektus bei jo vietą Lietuvos mokesčių sistemoje, išanalizuoti svarbiausius pelno mokesčių reglamentuojančių statymų pakeitimus, vertinti pelno mokesčių reglamentuojančių statymų pakeitimų tokio mokesio pajamoms, vertinti pelno mokesio surinkimo efektyvumą Lietuvoje 2005–2010 m., pateikti LR Pelno mokesio statymo tobulinimo galimybes. Tyrimams uždaviniams gyvendinti naudojami mokslinės literatūros – atitinkami lyginamosios analizės, Lietuvos Respublikos teisės aktų lyginamosios analizės, statistiniai duomenų lyginamosios analizės ir grafinio vaizdavimo metodai. Pelno mokesio pajamų surinkimo efektyvumui vertinti naudojamas vidutinio faktinio tarifo ir jo santykio su reglamentuotu pelno mokesio tarifu palyginimo metodas bei BVP ir pelno mokesio pajamų santykio kaitos analizės metodas.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro trys pagrindinės dalys kuriose apšviesti pagrindiniai teoriniai pelno mokesio aspektai, šio mokesio esmė, atsiradimas ir vieta Lietuvos mokesčių sistemoje, bei pelno mokesčių Lietuvoje reguliuojantys teisės aktai. Taip pat išanalizuoti svarbiausi Lietuvos Respublikos juridinių asmenų pelno mokesio statymo pakeitimai, pelno mokesio reforma, bei Lietuvos Respublikos pelno mokesio statymo raida. Apšviesti šiuos pakeitimus lėmusieji veiksniai, bei vertinta statymų pakeitimų taka valstybės pajamoms. Paskutinėje dalyje pateikiamas pelno mokesio surinkimo efektyvumo 2005–2010 m. Lietuvoje vertinimas. Nustatyta kurie aktualiausi pastarųjų metų Pelno mokesio statymo pakeitimai buvo veiksmingi efektyviam valstybės pajamų surinkimui. Taip pat pateikiami pasiūlymai galimam šio mokesio statymo tobulinimui.

Po atliktos analizės ir tyrimo darbe iškelta hipotezė patvirtinama – pelno mokesio statymo pakeitimai daro tiesioginį taką valstybės pajamų struktūrai.

PDF Complete

Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

SUMMARY

Beržinskaitė R. Analysis of Development of Law on Corporate Income Tax in Lithuania / Master Theses in Finance Management. Supervisor prof. dr. A. Miškinis. ó Vilnius: Faculty of Economics and Finance Management, Mykolas Romeris University, 2011. ó 77 p.

The profit tax and the law regulating it has been frequently amended and improved during the entire period of its existence in Lithuania, however there is no codified analysis of these amendments and their influence evaluation on the state income. Therefore, the topic of this master thesis in finances is relevant and current. The problem is to analyze how amendments of the Law of the Republic of Lithuania on Corporate Income Tax influence the income of the state. The aim of the master theses is to analyze and assess the evaluation of the Law of the Republic of Lithuania on Corporate Income Tax and its impact for the revenues income in Lithuania. Furthermore, in the work we try to justify the hypothesis that the amendments of the Law of the Republic of Lithuania on Corporate Income Tax directly affect the national budget revenue structure. Therefore, the main object of this work is: amendments of the Law of the Republic of Lithuania on Corporate Income Tax and fluctuation of the state income.

In order to achieve the aim, we are raising up five tasks. This paper seeks to review theoretical aspects of profit tax and its place in the Lithuanian tax system, to analyze the major amendments of legislation, regulating profit tax, to assess how amendments of Law on Corporate Income Tax influences the income of this tax to the state budget. Also it seeks to evaluate the effectiveness of profit tax collection in Lithuania during the year of 2005 ó 2010 and to submit the opportunities for the Low on Corporate Income Tax improvement. In order to achieve these tasks, in this paper are using such methods: comparative analysis of the scientific literature, comparative analysis of Lithuanian legislation, comparative analysis of statistical data and visualization techniques method. In order to evaluate the effectiveness of the collection of profit tax, there is using method of comparison between the actual average rate and its ratio with the regulated profit tax tariff and analysis method of GDP and its ratio with profit tax fluctuation.

Master theses analyze and codify the most important amendments of Law of the Republic of Lithuania on Corporate Income Tax and of the Republic of Lithuania Law on Taxes on Profits of Legal Persons. Moreover, this paper reviews the reasons for these amendments and its impact for the fluctuations of profit tax income and for the fluctuation of this income's part in the national revenue. This paper estimates efficiency of the profit tax income collection and how it was affected by the main amendments of the contemporary Law, regulating profit tax in 2005 - 2010 years. The

Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

main theoretical aspects of profit tax - the essence, the origin, the
the legislation of profit tax. The second part analyzes the
the Tax of and its predecessor of the Republic of Lithuania Law on
Taxes on Profits of Legal Persons as well as the impact of these amendments for the fluctuation of
profit tax income. The third part assesses the efficiency of the profit tax income during 2005 ó 2010,
submits the opportunities for the improvement of the Law on Corporate Income Tax.

After the analysis and research, the hypothesis is confirmed ó the amendments of Low on
Corporate Income Tax have a direct impact on state revenue.

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

PRIEDAI

1 PRIEDAS

Pelno mokesčio pajamos 1993 – 2011 m.

Metai	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 III ketv.
Pajamos iš pelno mokesčio, mln Lt	629,334	554,487	550,856	583,705	620,905	580,234	360,828	311,681	259,216	307,700	784,884	1168,95	1507,704	2290,01	2535,581	3065,34	1689,357	953,871	588,6
Pelno mokesčio pajamų dalis nacionaliniame biudžete, %	26,5	14,7	10	9,2	7,8	6,2	4,3	3,9	3,2	3,4	8,1	8,5	9,1	11,7	11,2	11,2	7	4,1	4,06

Šaltinis: sudaryta remiantis:

Eurostat duomenimis http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2011/ntl_release_2011.xls

LR Finans ministerijos duomenimis: http://www.finmin.lt/web/finmin//auktualus_duomenys/biudzeto_pajamos/nacionalinis_biudzetas

Tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje 1997 – 2010 m., tūkst. lt.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TOT Iš viso pagal valstybes														
Investuotojai	1624	1758	1893	1996	2168	2444	2652	2901	3150	3151	3396	3615	3876	3799
Tiesioginės užsienio investicijos, tūkst. lt.	41624 71	65011 94	82521 19	93372 59	10661 933	13183 796	13699 420	16192 560	23895 790	28924 600	35503 930	31733 280	33010 270	35553 050

Šaltinis: sudarytas pagal Statistikos departamento duomenis. <http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveselections.asp>

Įmonių pelnas prieš apmokestinimą pagal ekonominės veiklos rūšis 2005 – 2010 m, tūkst. Lt

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A02 Miškininkystė ir medienos ruošimas	54778	55842	134047	54090	36119	93009
A03 ūkininkystė ir akvakultūra	16414	53471	18318	26845	30321	13140
B Kasyba ir karjerų eksploatavimas	221189	180774	190447	250374	61817	136536
C Apdirbamoji gamyba	3141456	2883197	3482475	4088033	1793878	2636298
D Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	508236	1003038	720477	632188	743803	673365
E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	57951	68683	73594	105583	80669	160217
F Statyba	1085124	1927290	2310493	2074030	751166	765495
G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	2355637	2800244	5721720	6100287	2240847	2571268
H Transportas ir saugojimas	730846	1046300	1271995	1035874	660798	997791
I Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	142867	184880	171092	156402	105624	92080
J Informacija ir ryšiai	780050	819963	1077074	1398967	666594	669180
L Nekilnojamojo turto operacijos	377493	628617	1196449	1443640	671021	586562
M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	435497	445330	1748519	2520953	624379	712293
N Administracinė ir aptarnavimo veikla	186602	273152	606936	449624	205271	172525
P Tūrinis	17265	31329	53219	61236	59084	74641
Q ūkiniai sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	28788	40499	55382	70857	59487	70761
R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	76880	78057	116016	48129	19471	31978
S96 Kita asmenų aptarnavimo veikla	16657	24756	16197	21085	10138	13947
TOTAL IŠ viso pagal ekonomines veiklos rūšis	10233730	12545422	18964450	20538197	8820487	10471086

Šaltinis : sudaryta pagal Statistikos departamento duomenis:

<http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M4032209&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=14069&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>

Lietuvos ūkio pelningumas ir BVP 2005 – 2010 m.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Grynasis likutinis perteklius ir grynosios mišriosios pajamos, mln. lt	26645,28	29122,67	34524,55	36842,44	27419,43	31987,43
BVP, to meto kainomis, mln. lt	72401,94	83227,15	99229,29	112083,7	91913,99	95074,26
Pelno mokesčio pajamos (sumokėtas pelno mokestis), mln. lt	1507,704	2290,01	2535,581	3065,34	1689,357	953,871
Viso ūkio pelningumas (mišriosios pajamos ir grynasis likutis/ BVP), %	2,08	2,75	2,56	2,73	1,84	1,00

Šaltinis: sudaryta pagal Statistikos departamento duomenis.

<http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/Define.asp?Maintable=M2010233&PLanguage=0>